

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

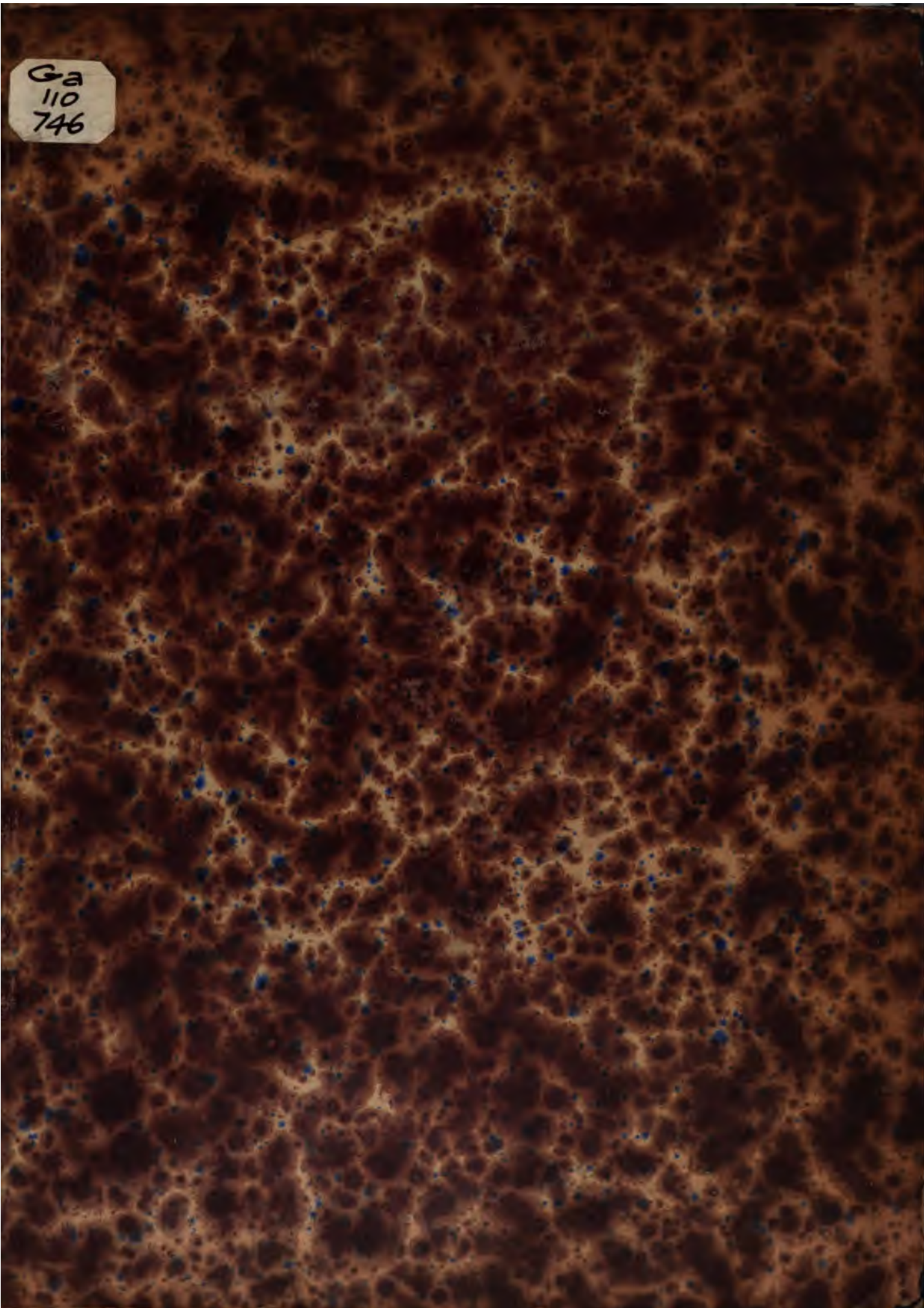
We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

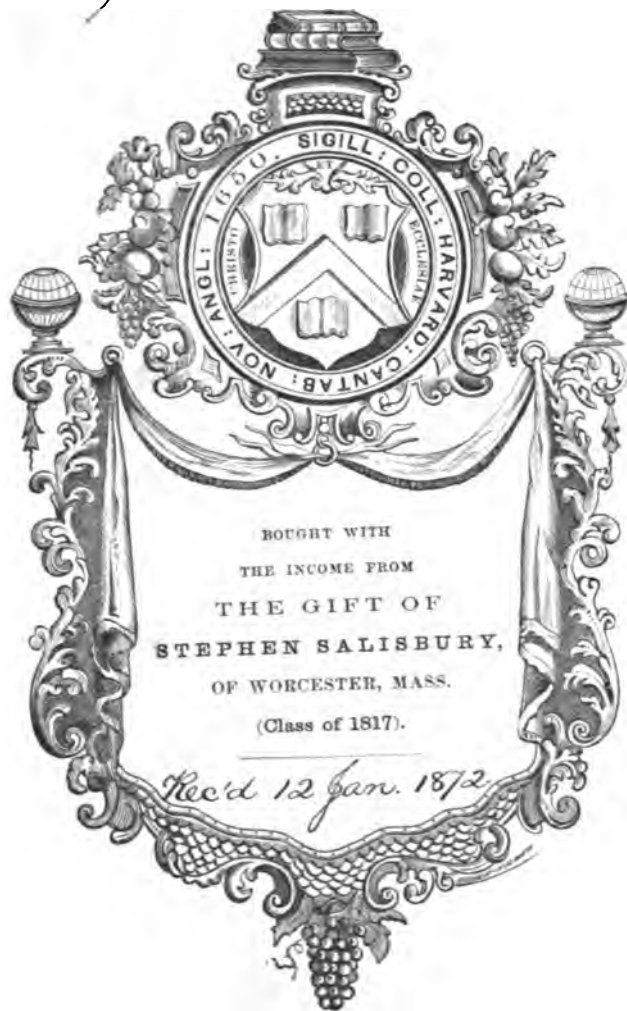
About Google Book Search

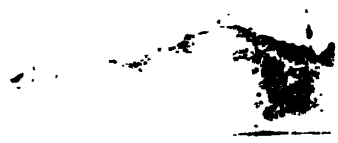
Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Ga
110
746

Ga 110.746.

EXERCITATIONES CRITICAE
IN
ARISTOPHANIS PLUTUM

SCRIPSIT

ALBERTUS DE BAMBERG
PH. DR. IN GYMNASIO REGIO JOACHIMICO ADIUNCTUS.

BEROLINI

APUD S. CALVARY EIUSQUE SOCIUM.

MDCCLXIX.

Ga 110.746

1872, Jan. 10.
Salisbury Fund.

EXERCITATIONES CRITICAE IN ARISTOPHANIS PLUTUM.

Ante hos quattuor annos a philosophorum Bonnensium ordine summos in philosophia honores petiturus quaestionem de ratione quae inter Ravennatem et Venetum Aristophanis codices intercederet ab eisdem hominibus doctissimis ante paucos annos adolescentibus in illa celeberrima litterarum sede graecae et romanae antiquitati studentibus cum praemio frustra propositam institui et dissertationem illis satis probatam in lucem edidi. Qui libellus benignum mox censorem nactus est Velsenum, qui in Philologi volumine vicesimo quarto multis quidem additis laudibus quam in illa quaestione secutus eram rationem comprobavit, ipsam vero ante quam librorum manu scriptorum non solum optimorum sed etiam deteriorum variae lectiones omnes cognitae essent instituendam fuisse iure negavit. Quale fundamentum ne amplius deesset cum quaestioni meae tum omni Aristophanis emendationi idem homo doctissimus summa adsiduitate ac diligentia ipse postea curavit et cum plenissimo miraeque vel in minutissimis rebus adcuracionis apparatus critico Aristophanis fabulas edere coepit. Ante hoc Velseni opus de codicum stirpe quaestionem non posse absolvi manifestum est. Quae cum ita sint nunc ex eis, quae ad Pluti verborum textum si non emendandum at constituendum idonea invenisse mihi videor quaedam editurus exordiar quidem ut par est a codicibus, sed eorum adfinitate neglecta de erroribus tantum quibusdam gravioribus, quos homines doctissimi in utendis codicibus commisisse videntur, quam brevissime potero agam.

Heimreichius in *miscellaneis criticis* in programme scholae Flensburgensis anno 1865 editis p. 21 postquam Plut. 751 pro *δικαιοι* scribendum esse coniecit *πένητες* sic pergit: »Neque aliter censendum esse suspicor de v. 755 quem omisit codex Ravennas. Sat enim notum est in Ravennate codice nonnullos versus deesse qui legantur in Veneto; quam in rem cum accuratius inquirerem ad eam adductus sum sententiam, ut crederem, esse quos versus mera negligentia, qualis in librario conspicitur, omitteret Ravennas, sed esse quos suo iure omitteret codex longe praestantissimus. Inter hos

igitur versus numerandum esse censeo Pluti v. 755. Huic coniecturae, in quam ipse nondum lecto Heimreichii libello incideram, ex meis observationibus argumentum addere licet. Etenim non memini ullius loci, ubi ἐκ δικαίου ut in hoc versu: οὐκ ἐκ δικαίου τὸν βίον κεκτημένοι dictum sit pro ἐκ τοῦ δικαίου, quod legitur apud ipsum Aristophanem Av. 1433 sq.

ἀλλ' ἔστιν ἕτερα νῆ Δί' ἔργα σώφρονα,
ἀφ' ὧν διαζῆν ἄνδρα χρῆν τουσουτονί
ἐκ τοῦ δικαίου μᾶλλον ἢ δικορραφεῖν

et in numero plurali Nub. 1115 τοὺς κριτὰς δ' ἂν κερδανούσιν, ἦν τι τόνδε τὸν χορὸν ὠφελῶς ἐκ τῶν δικαίων*), apud Lysiam 19, 9 κινδυνεύομεν περὶ ὧν οἱ πρόγονοι ἡμῶν κατέλιπον κτησάμενοι ἐκ τοῦ δικαίου, apud Xenophontem in Anabasi I, 9, 16 εἰς γε μὴν δικαιοσύνην εἴ τις αὐτῶ φανερός γένοιτο ἐπιδείκνυσθαι βουλόμενος, περὶ παντὸς ἐποιεῖτο τούτους πλουσιωτέρους ποιεῖν τῶν ἐκ τοῦ ἀδίκου φιλοκερδούντων, ib. 19 εἰ δέ τινα ὀρφῆ δεινὴν ὄντα οἰκονόμον ἐκ τοῦ δικαίου κτλ. Oecon. 7, 15 ὅπως τὰ τε ὄντα ὡς βέλτιστα ἔξει καὶ ἄλλα ὅτι πλεῖστα ἐκ τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου προσγενήσεται cf. Cyrop. VIII, 1, 26 καὶ τοῦς ἄλλους ᾤετ' ἂν τῶν μὲν αἰσχροῶν κερδῶν ἀπέχεσθαι, διὰ τοῦ δικαίου δ' ἐθέλειν πορίζεσθαι. Haec observatio sola mihi scrupulum iniecit de illo versu, quem quod Ravennas omisit ea re minime ego moveor, quippe qui neque Ravennatem neque Venetum ceteros codices tam longe superare vetustate et bonitate fontium, ut a totorum versuum recentium interpolatione soli liberos se praestiterint, persuasum habeam itaque hic versus ut in Ravennate intercideret non magis dubitem quin casu factum sit quam quem Bothius eiciendum censuit v. 712 ΓΥ. λίθινον; ΚΑ. μὰ Δί' οὐ δῆτ' οὐχὶ τό γε κιβώτιον, quem versum tantum abest ut frigere concedam ut lepidissime mihi videatur mulieris diffidentiam callidumque Carionis refellendi studium atque huius ad eludenda pericula prodere dexteritatem. Quanquam editoribus v. 281 ὄτου χάριν μ' ὁ δεσπότης ὁ σὸς χέκληχε δεῦρο secludentibus Ravennatem et Venetum eundem omittentes haud contemnendum auxilium ferre lubentissime concedo; nimirum in deteriorum codicum cuiuscunque aetatis archetypo illum versum ex v. 260 primum repetitum esse satis credibile est.

Omnino autem cavendum est, ne codices postquam diu despecti jacuerunt nunc in clariore luce conlocati nos obcaecent. Quod periculum is feliciter evitabit, qui quid cuiusque loci natura exigat id potissimum quaerit; sunt vero qui auxilia critica diligentius perquirant quam auctoris verba et emendandi studio abrepti dummodo aliquid a

*) Plurali articulus deest Menand. gnom. monostich. 196 ζῆται συναγαγεῖν ἐκ δικαίων τὸν βίον, Lycurg. ap. Stob. 94, 17 οὐ τὸ πλουτεῖν καλόν, ἀλλὰ τὸ ἐκ καλῶν πλουτεῖν.

codicibus sit praesidii coniecturam prius pariant quam quae leguntur corrupta esse, demonstratum sit. Quo factum est, ut non solum, quod facillimum est ex codicibus emendandi genus, unius codicis lectione iniuria mutarent ceterorum omnium, verum etiam longius progressi haud raro cuius codicis scripturae ceteris invitis unam partem comprobabant, eiusdem reliquam cum ceteris congruentem ex coniectura simul immutarent. Quorum neutrum id est, quod fieri omnino non debeat, sed nemo erit quin sentiat alterum genus multo etiam maiorem cautionem habere priore. Itaque operae pretium esse videtur, diligentius investigare, num quid in hoc genere homines critici in Pluto peccaverint.

Ut primum de eis variis lectionibus disseram, quae Ravennatis et Veneti communes sunt, v. 695 *ἔπειτ' ἐπειδὴ μεστὸς ἦν ἀνεπαυόμην* uterque codex pro ceterorum *ἀνεπαυόμην*, quod Venetus ut variam lectionem additum habet, *ἀνεπαλλόμην* exhibet. Hoc verbum, quod unus Bergkiius recepit, intolerabile esse Meinekiius Vind. Aristoph. p. 214 breviter his verbis indicavit: »Cario, qui vs. 683 (sic enim scribendum est) surrexerat, nunc cibo repletus rursus requievit«, quam sententiam verissimam etiam Heimsoethius Ind. lect. Bonn. hibern. 1866 p. XII secutus est. Is autem Meinekium, qui *ἀνεπαυόμην* recepit, reprehendit, quod non patefecerit variae in optimis libris lectionis originem; nimirum *ἀνεπαυόμην* interpretationem esse vocis in hac re propriae *ἀνεκλινόμην*, ex qua residuam litteram λ interpretamento admistam vocabulum effecisse contrariae significationis; ac conferri posse Hesych. *ἀνάκλισιν, ἀνάπαισιν*. Suid. *ἀνάκλισις, ἀνάπαισις*. Scribi igitur vult *ἔπειτ' ἐπειδὴ μεστὸς ἦν ἀνεκλινόμην*, quemadmodum legatur Hom. od. IX, 371 *ἦ καὶ ἀνακλινθεὶς πέσειν ὕπτιος* et in Eubuli fragmento ap. Athen. XV. p. 685 e (Com. III p. 258, 2) *ὡς γὰρ εἰσῆλθε τὰ γερόντια τότε εἰς δόμους, εὐθὺς ἀνεκλίνετο*. At sciendum est, hunc Eubuli locum ex universa comoedia attica solum esse, ubi *ἀνακλίνεσθαι* verbum inveniatur. Quid? quod valde mihi probatur ibi *κατεκλίνετο* scribendum esse, quod usitatissimum de accumbendo in convivio verbum est, cf. Ach. 981. Vesp. 1208 *ἀλλὰ δευρὶ κατακλινεῖς προμάνθανε ξυμποτικὸς εἶναι καὶ ξυνουσιαστικὸς*, unde intellegitur, cur Demosthenes Equ. 98 vinum bibiturus dicat *ἐγὼ δὲ κατακλινῆσομαι*, Sophil. Com. III p. 581 *ἴν' ἐκεῖ κατακλινεῖς* (scrib. *κατακλινεῖς*) *ἐπιδορπίσῃται τὰς ὀνείας ματτύας*. Xen. Conviv. I, 8. 13. II, 23*). *Κατακλίνεσθαι* verbum fortasse etiam a Carione v. 695 recte usurparetur cf. Hyperid. Euxen. c. 27. *ὁ δῆμος προσέταξεν Εὐξενίππῳ τρίτῳ ἀνὴρ ἐγκατακλιθῆναι εἰς τὸ ἱερόν*; sed optimum est quod deteriores libri servaverunt, *ἀναπαύεσθαι* verbum, quod de requiescendo ex coena vel

*) Lucianum ipsum vel quicumque alius huius scripti auctor est, non librariorum peccavisse Cobetus obs. crit. p. 261. 319 rectissime contendit Luc. 3, ubi haec leguntur: *καὶ ὁ Ἰππαρχὸς με δεξιωσάμενος ἐκέλευε συνανακλίνεσθαι μετ' αὐτοῦ. τὸ δὲ δεῖπνον οὐ σφόδρα λιγόν.*

potu haud raro dicitur ut v. 1123 *νοῦν δὲ πεινῶν ἀναβιάδην ἀναπαύομαι*, quae verba Mercurii sunt, qui se desitum esse queritur deliciis suis a cauponis delectari cf. Xen. Mem. III, 13, 5 *καὶ ἐκεῖσε πορευόμενος περιπατήσας ἀριστήσεις, περιπατήσας δειπνήσεις καὶ ἀναπαύσῃ*; ib. IV, 5, 9. Eurip. Cycl. 582 Cyclops ebrius: *ἄλις Γανυμήδην τόνδ' ἔχων ἀναπαύσομαι κάλλιστα νῆ τὰς Χάριτας*. Itaque ego non dubito quin *ἀνεπαλλόμεν* ex *ἀνεπαυόμεν* corruptum sit. Vides Heimsoethio optimorum codicum communem lectionem quamvis ipsam emendandam imposuisse. Sed quem hic socium erroris habuit, Bergkii idem passus esse videtur solus v. 721 *κατέπλασεν αὐτοῦ τὰ βλέφαρ' ἐκστρέφας, ἴνα*. Nam quod cum solo Monacensi c Ravennas et Venetus exhibent *ἐκτρέφας*, id Meinekii quidem Kappeynius Dindorfius ex *ἐκστρέφας* ceterorum plurimorum codicum lectione ortum esse intellexerunt, Bergkii vero fortasse *ἐκτρέφας* inde efficiendum esse coniecit. Quae coniectura inter eas referenda esse videtur, quas refellere antequam explicatae sint dedecet: interim *ἐκστρέφας*, quod nullam offensionem habet, tenendum est.

v. 701 videntur deteriores codices exhibere: *οὐκ ἀλλ' Ἰασῶ μὲν τις ἀκολουθοῦσ' ἄμα*, Ravennas et Venetus addita *γε* particula ille *Ἰασῶ μὲν γε τις*, hic *Ἰ. μὲν γε* omisso pronomine. Reisigius Coniect. p. 51, miratus Iasus nomini pronomen indefinitum, articulum Panaceae illa non magis notae additum esse facili profecto medela reponendum duxit: *οὐκ ἀλλ' Ἰασῶ μὲν γ' ἐπακολουθοῦσ' ἄμα*. Probaverunt hoc Reisigii inventum Bergkii Meinekii Dindorfii in sceniorum poetarum editione quinta Lipsiensi Kappeynius van de Coppello. Maluerunt igitur quod praeter Venetum omnes codices exhibent pronomen delere quam quod soli Ravennas et Venetus *γε* vocabulum non recipere. Ego aliter sentio. Primum enim cum apud Aristophanem in trimetris decies (Plut. 13. 16. 19. 757. Ach. 261. Nub. 505. Av. 1551. Ran. 521. Eccl. 1028. 1077.) *ἀκολουθεῖν* verbum simplex, *ἐπακολουθεῖν* semel tantum in fragmento ap. Athen. XII p. 525 A. (Com. II p. 1163.) invenerim, a me impetrare non possum, ut in vitis codicibus omnibus hoc loco verbum compositum restituendum esse Reisigio credam. Deinde Carioni qui per hunc totum locum religionis contemptorem se praebet nihil magis convenire puto quam illud, quod olim legebatur, *Ἰασῶ τις*, quo cum contemptu quodam mulierculam illam significat, quae in templo Aesculapii Iasus partes susceperat. Idem vero quod deinde ioco omisso Panaceae ut decet articulum addit, suo iure utitur. *Μὲν γε* vero particularum coniunctionem Aristophanes tantum non in deliciis habuisse videtur; nam non solum novem locis, quos Wehrius in dissertatione inaugurali, hoc anno Gottingae de particularum nonnullarum apud Aristophanem usu conscripta, p. 18 congressit, illae coniunctae leguntur, verum etiam his: Av. 1136 *ἐκ μὲν γε Λιβύης ἦχον ὡς τρισμύραι γέραναι*, ib. 1608 *νῦν μὲν γ' ὑπὸ ταῖς νεφέλαισιν ἐγκεχυρμένοι κτλ.*, Eccl.

60 πρώτων μὲν γ' ἔγω τὰς μασχάλας λόχμης δασυτέρας, Lys. 589 πρώτιστον μὲν γε τεκοῦσαι, ib. 720 τὴν μὲν γε πρώτην διαλέγουσαν τὴν ὀπήν. Itaque ut brevis sim Aristophanem scripsisse confido:

οὐκ ἀλλ' ἴασώ μὲν γέ τις ἀκολουθοῦσ' ἄμα,

ex quibus vocabulis deteriores codices γε, Venetus τις omisit, cum Ravennas omnia servaverit. Proceleusmaticus non displicuit Godofredo Hermanno Elem. doctr. metr. p. 128.

Etiam v. 806 οὕτω τὸ πλουτεῖν ἐστὶν ἡδὺ πρᾶγμα δὴ pro δὴ particula, quam a solis codicibus Ravennate et Veneto Bergkii et Meinekii acceperunt, ex ceteris codicibus τι restituendum esse videtur. Hoc enim vetus scholiasta legisse videtur, qui haec adnotat: Ἀδιανόητος ὁ ἴαμβος ἢ πρὸς τὰ ἄνω

καὶ ταῦτα μηδὲν ἐξενεγκόντ' οἴκοθεν

οὕτω γὰρ ἡδὺ τί ἐστὶ πρᾶγμα τὸ πλουτεῖν. Huius scholii auctoritas confirmatur similitudine horum locorum: Antiph. Com. III p. 137 οὕτω στερεόν τι πρᾶγμα θερμόν ἐσθ' ὕδωρ, Menand. Com. IV. p. 150 οὕτω τι πρᾶγμ' ἐστ' ἐπίπονον τὸ προσδοκᾶν, p. 215 δυσπαρακολούθητόν τι πρᾶγμ' ἐστὶν τύχη.

Ut iam ad scripturas quasdam Ravennatis proprias transeamus v. 98 πολλοῦ γὰρ αὐτοὺς οὐχ ἐόρακά πω χρόνου praeter illum codicem omnes που exhibere videntur pro πω, quam voculam neminem video tutatum esse uno Dindorfio excepto. Is vero quod conferri iussit Equ. 944 οἶος οὐδεὶς πω χρόνου non satis sollertem se praestitit patronum, cum in hoc Pluti versu, si quid sentio, non genetivus ipse sed id mirum sit, quod adversa fronte inter se pugnare videntur οὐχ ἐόρακά πω et πολλοῦ χρόνου. Ne ego quidem plures locos adferre possum, qui huic satis similes sint, quam unum Xenophontis Anab. I, 9, 25 λέγων δτι οὐπω δὴ πολλοῦ χρόνου τούτου ἡδίων οἴμφ ἐπιτύχοι, in quo quod sciam nemo ex editoribus haesit. Huius loci similitudine ita utor, ut contemptis eis omnibus, quae homines doctissimi coniectaverunt, ἐόρακά πω ex Ravennate optimo libro integra accipiam neque vero Meinekium et Bergkium secutus in ἐόρακ' ἐγώ vel Kappeynium in ἐορακάγιώ commutem. Που, quod omni vi caret, hic in deterioribus libris eodem modo ex πω corruptum est quo Equ. 944 in codice Florentino Γ.

Ut hoc loco ea lege ut nihil aliud mutetur Ravennatis lectionem comprobendam esse censeo, sic v. 564 δτι κοσμιότης οἰκεῖ μετ' ἐμοῦ, τοῦ πλούτου δ' ἐστὶν ὑβρίζειν quod Ravennas exhibet ἐνυβρίζειν verbum compositum verbo simplici praeferendum quidem duco neque tamen ita ut ex Bergkii coniectura scribatur μετὰ τοῦ Πλούτου δ' ἐνυβρίζειν. Fateor quidem fuisse quo tempore ipse opinarer, quod Ravennas τ. Πλ. δ' ἐνυβρίζειν exhibet a recenti demum manu copula addita, id signo esse Aristophanem verbis τοῦ πλούτου δ' ἐνυβρίζειν versum eodem modo concludere

voluisse quo v. 548 verbis τῶν πτωγῶν δ' ὑπεκρούσω, v. 553 τοῖς ἔργοις προσέχοντα, v. 561 τοῖς ἐχθροῖς ἀνιαιροί, v. 565 τοὺς τοίχους διωρύττειν, v. 570 τῷ δήμῳ πολεμοῦσιν ac Bergkii coniecturam comprobarem. At mox intellexi recte dici κοσμοῦτης οἰκεῖ, absurde ὑβρίζειν vel ἐνουβρίζειν οἰκεῖ. Itaque nunc Reisigio Coniect. p. 250 et Fritzsche ad Thesm. 720 in Ravennate ἔστ' omissum in ceteris ἔστ' ἐνουβρίζειν in ἐστὶν ὑβρίζειν corruptum esse videri lubenter concedo. Nimirum verbum compositum, quod per omnes atticae comoediae reliquias frustra quaeritur excepto uno loco Thesm. 720, ubi in chorico legitur, in trimetrum nequaquam exciperem, in anapaestico tetrametro Aristophanem simplici praetulisse facile credo.

v. 1088 sq. fere scribitur:

ἀλλ' εἴσιθ' εἴσω τῷ θεῷ γὰρ βούλομαι

ἐλθὼν ἀναθεῖναι τοὺς στεφάνους τοῦσδ' οὕς ἔχω.

Ravennas solus pro οὗς exhibet ὡς. Meinekius Vind. p. 222 haec dicit: »Postrema verba satis ieiuna sunt, ac nescio an poeta scripserit ὡς ἔχω, *confestim*, quod frequens est Aristophani dicendi genus, habetque hoc ipsum Rav. cfr. Equ. 488 πρῶτον δ' ὡς ἔχω τὰς κοιλίας καὶ τὰς μαχαίρας ἐνθαδὶ καταθήσομαι.« Haec ego probavi Goett. gel. Anz. 1866 p. 155 et probavit Kappeynius, qui tantum non recepit optimi codicis lectionem optimam. Sed id nego ὡς ἔχω hoc loco esse quod Latini *confestim* dicunt vel *nulla mora interposita*. Haec enim agendi celeritas non est adolescentis, qui inde a v. 1042 sq. propositi immemor cum Chremylo ac vetula conlocutus sit. Quid hoc loco illud ὡς ἔχω sit, disci potest ex Lys. 609. sq. νῆ τὸν Δί' ἀλλὰ τοῖς προβούλοις ἀντικρυς ἐμαυτὸν ἐπιδείξω βαδίζων ὡς ἔχω, ubi adparet probulum ad eum habitum respicere, quo mulierum beneficio utebatur. Atque id summi momenti est, ὡς ἔχω locutionem eum statum significare, in quo aliquis aliquid agat; qui si ad agendum nondum ab omni parte aptus est, celeritas illa locutione indicatur, qua is vel non paratus agere incipiat; si autem ille status is est, ex quo aliquis tandem aliquando emergere velit, illis vocabulis fere idem significari potest quod latine »tandem« vocabulo. Sic Equitum illo loco, quem Meinekius adtulit, insiciarius inde a v. 150 in scaena versatus adparatum suum portat, quem nunc tandem deponere licet, postquam magnum illud munus, quo dignissimus est inventus, suscipere constituit. Sic etiam illo Pluti loco adolescens *tandem* se depositurum esse coronas, quas usque ferens adparuerat, ὡς ἔχω verbis significat. Ut vero hoc loco ei vocabulo, quo ut ita dicam totius condicionis summa continetur, demonstrativum pronomen additum est, sic etiam Lys. 376 οὐκ οἰδᾶ σ' εἰ τῇ δ' ὡς ἔχω τῇ λαμπάδι σταθεύσω, cuius loci similitudo spero fore ut etiam ei omnem dubitationem eximat, cui adhuc non persuasimus v. 1089 ex Ravennate ὡς ἔχω recipiendum esse.*)

*) Mirum est, Aristophanem praeter Eccl. 533 ἀλλ' ὡσπερ εἶχον φρόνην (cf. Antiph. Com. III p. 114) ubique ὡς ἔχω scripsisse, cum scriptores ὡσπερ maluerint. cf. Xen. Anab. IV, 1, 19. Cyrop. III, 1, 7.

Qui hoc loco huius codicis auctoritatem vindicavit, Meinekius ib. p. 217 eidem iniuriam intulerat, cum μῶν ἐνεμυήθης quod v. 845 μῶν οὖν ἐμυήθης δῆτ' ἐν αὐτῶ τὰ μεγάλα solus Ravennas exhibet ceteris codicibus μῶν οὖν ἐμυήθης, Veneto μῶν ἐμυήθης praebentibus, graecum esse negaret; sed in Addendis ib. p. VIII retractato hoc loco rectissime censuit ἐνεμυήθης dictum esse ut in sequenti versu ἐνερρίγωσα sc. ἐν τῷ τριβωνίῳ conlatis ἐναποτίνειν, ἐναποπατεῖν similibus.

Aliis locis Ravennatis auctoritas non minoris sed iusto pluris aestimata est. V. 17 in ceteris codicibus legitur:

καὶ ταῦτ' ἀποκρινόμενου τὸ παράπαν οὐδὲ γρῦ,

in uno Ravennate ἀποκρινόμενῳ. Genetivus Thierschio et Bothio probatus est, ceteri Bentleium secuti ἀποκρινόμενος emendaverunt, unus Bergkius ἀποκρινόμενῳ recepit. Quem si sequeris, Carionem id querentem habes, male fieri, quod ipse cum ero sequatur caecum hominem insuper nihil respondentem; Bentleius Carionem Chremyli silentium aegre ferentem facit. Illud prorsus absonum esse suspicari, caecum hominem iam ante fabulae initium a Carione interrogatum fuisse, nolenti persuadere non poteris; nam, ut fit, in hac re plurimum ad sensum redit. At non dubito ego, quin Bentleius veri sensum recte sit secutus, quia versus 18 sq., quibus Cario gravissimis verbis Chremylum interrogat, eiusdem de eiusdem silentio questus excipere admodum est probabile. Neque nullius momenti est similitudo Thesmophoriazuserum exordii, ubi Mnesilochus non minus queritur, se ab Euripide inde a matutino tempore circumductum esse, et nunc demum ex poeta quaerere audet, in quem finem ducatur. Itaque cum nisi in admodum artificiosa interpretatione, qua ad προσβιάζεται supplendum esse dicere possis αὐτῶ sc. Chremylo ἀκολουθεῖν, ἀποκρινόμενῳ non possit ad alium quemquam quam ad caecum hominem referri, Ravennatis lectionem abiciendam esse persuasum habeo. Inter ἀποκρινόμενος vero et ἀποκρινόμενου, quae lectio non solum omnium praeter Ravennatem codicum consensu, verum etiam Ammonii de interpret. fol. 78 a, 13 ed. Ald. a. 1545 et Suidae s. v. γρῦ testimoniis confirmatur, optio haud facilis est. Constat enim et genetivos absolutos haud raro in locum participii coniuncti succedere, ut participii vis eo augeatur, quod pendere desinat, et pronomen tertiae personae, si non efferendum est ac facile ex totius loci conexu intellegitur, in genetivorum absolutorum constructione saepe omitti. At utrumque solet ea lege fieri, ut genetivi absoluti locum casus obliqui participii coniuncti teneant; pro nominativo videri possunt usurpati esse Xen. Cyrop. VI, 1, 37 ὡς γὰρ ὁ θροῦς διῆλθε τῆς ἐμῆς

Thuc. I, 134, 3. II, 4, 6. III, 30, 1. VI, 57, 3. VIII, 41. 3. 42, 1; nam in similitudinibus constanti usu cum scriptoribus consentientem hunc poetam ὡσπερ dixisse indicavi De Rav. et Ven. p. 17. At ad trime-
trum plerumque aptius erat ac commodius ὡς ἔγω quam ὡσπερ ἔγω.

συμφορᾶς, οἱ μὲν ἐχθροὶ ἐφίθονται μοι, οἱ δὲ φίλοι προσήντες συμβουλεύουσιν ἐκποδῶν ἔχειν ἐμῶν, μή τι καὶ πάθω ὑπὸ σοῦ, ὡς ἡδικηχότος ἐμοῦ μεγάλα, *ubi tamen genetivi absoluti ad enuntiatum primarium, cuius subiectum est οἱ φίλοι, referri possunt.* Pro accusativo, qui ad subiectum accusativi cum infinitivo constructi pertineat, genetivi absoluti leguntur Xen. Anab. III, 2, 29 νομίζοντες ὄντων μὲν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡμῶν πειθόμενων ἰκανοὺς εἶναι ἡμᾶς περιγενέσθαι τῷ πολέμῳ et VI, 2, 5 ἐμοὶ οὖν δοκεῖ — καὶ ἐλομένους πρέσβεις αὐτίκῃ μάλα ἡμῶν καθημένων πέμπειν πρὸς τὴν πόλιν. Apud Thucydidem in oratione recta genetivos absolutos pro nominativo participii coniuncti legimus II, 83, 3 ἐπειδὴ μέντοι ἀντιπαραπλέοντάς τε ἑώρων αὐτούς, παρὰ γῆν σφῶν κομιζομένων, καὶ ἐκ Πατρῶν τῆς Ἀχαιῆς πρὸς τὴν ἀντιπέρας ἡπειρον διαβαλλόντων ἐπὶ Ἀκαρνανίας κατεῖδον τοὺς Ἀθηναίους — προσπλέοντας σφίσι κτλ., III, 13, 6 βοήθησάντων δὲ ὑμῶν προθύμως πόλιν τε προσλήψεσθε ναυτικὸν ἔχουσαν μέγα, I, 10, 2 οὔτε ξυνοικισθείσης πόλεως οὔτε ἱεροῖς καὶ κατασκευαῖς πολυτελεῖσι χρησαμένης, κατὰ κόμας δὲ τῷ παλαιῷ τῆς Ἑλλάδος τρόπῳ οἰκισθείσης φαίνοιτ' ἂν ὑποδεεστέρα, *quanquam ibi Ludovicus Herbst Philol. VI p. 306 ὑποδεεστέρα ad δύναμις refert, quae vox in proximis sequitur, III, 112, 4 προκατειλημμένων δὲ τῶν ὁδῶν καὶ ἅμα τῶν μὲν Ἀμφιλόγων ἐμπείρων ὄντων τῆς ἑαυτῶν γῆς καὶ φιλῶν πρὸς ὀπίτας, τῶν δὲ ἀπείρων καὶ ἀνεπιστημόνων ὕπη τράπωνται, ἐσπίπτοντες ἕξ τε χαράδρας καὶ τὰς προλελοχισμένας ἐνέδρας διεφθείροντο.* Sed vides hos omnes locos ea re a Plut. 17 κάμῃ προσβιάζεται καὶ τοῦτ' ἀποκρινόμενου τὸ παράπαν οὐδὲ γρῦ differre, quod subiectum proprium participio additum habent, ita ut ex eorum similitudine id potius concludendum sit Aristophani αὐτοῦ addendum fuisse, nisi participio coniuncto uti maluerit. Duos tantum indagavi Thucydidis locos eos, qui possint comparari cum Aristophanis illo versu. IV, 73, 3 Peloponnesii deliberant: εἰ μὲν γὰρ μὴ ὤφθησαν ἐλθόντες, οὐκ ἂν ἐν τύχῃ γίνεσθαι σφίσι, ἀλλὰ σαφῶς ἂν ὥσπερ ἡσσηθέντων στερηθῆναι εὐθὺς τῆς πόλεως, *ubi ἡσσηθέντων ad subiectum στερηθῆναι verbi pertinet, et VII, 48, 2 χρημάτων γὰρ ἀπορία αὐτοὺς (Syracusanos) ἐκτροχάσειν ἄλλως τε καὶ ἐπὶ πλεον ἤδη ταῖς ὑπαρχούσαις ναυσὶ θαλασσοκρατούντων, ubi qui θαλασσοκρατοῦσι dicuntur ἐκτροχάσειν.* Hos duos locos fateor id apud me valere, ut quam tenacissime lectionem librorum memoria admodum confirmatam teneam atque legendum censeam:

οὗτος δ' ἀκολουθεῖ κάμῃ προσβιάζεται,

καὶ ταῦτ' ἀποκρινόμενου τὸ παράπαν οὐδὲ γρῦ.

Hi tres loci eo inter se similiores sunt, quod genetivus absolutus comite non caret, sed inducitur primo loco ὥσπερ, altero ἄλλως τε καὶ, tertio καὶ ταῦτα vocabulis. Ad προσβιάζεται supplendum ἀκολουθεῖν τυφλῷ, quod postquam Cario dixit, eri immemor

ad suam condicionem ipsam animadvertens tanquam ὥστε καὶ ἀκολουθεῖν τυφλῷ ἀνδρὶ dixisset pergīt: καὶ ταῦτ' ἀποκρινομένου (sc. αὐτοῦ) τὸ παράπαν οὐδὲ γρῦ.

Idem Bergkīus a Ravennate deceptus erravit v. 26 ἀλλ' οὐ σε κρύψω· τῶν ἐμῶν γὰρ οἰκετῶν κτλ., ubi ceteris codicibus exhibentibus οὐ σε ex uno Ravennate οὐ τι recepit, οὐ τις et οὐ τι pro οὐδείς et οὐδέν a trimetris iambicis et anapaesticis tetrametris Aristophanis aliena esse immemor. Legebatur quidem olim v. 499 οὐ τις· ἐγὼ σοι τούτου κτλ., sed οὐ τις pessimae notae codicibus debetur, Ravennas et Venetus cum aliis haud paucis: οὐδείς· ἐγὼ σοι κτλ. exhibent. Itaque praeter Dindorfium in novissima Scenicorum poetarum editione nemo ex editoribus scripsit:

οὐ τις· ἐγὼ σοι τούτου μάρτυς· μηδὲν ταύτην γ' ἀνερώτα,

sed idem in Oxoniensi cum in Dorvilliano οὐδείς ἄν· ἐγὼ σοι legi videret, οὐδείς ἄν· ἐγὼ τούτου ediderat, quam lectionem et Hemsterhusius, si ulla quicquam mutandi foret necessitas, se omnibus aliis praelaturum esse adnotavit et Bergkīus recepit. Reisigius Coniect. p. XIX coniciens οὐδείς ἄν· ἐγὼ τούτου μάρτυς σοι· μὴ ταύτην γ' ἀνερώτα et versui omnem ademit elegantiam et auctoritatem codicum temere laesit. Meinekīus οὐδείς in οὐδέν mutato cetera intacta reliquit, nisi quod in proximo versu:

καίτοι τούτου τοῖς ἀνθρώποις τίς ἄν ἐξεύροι ποτ' ἄμεινον;

in τίς vocula acutum gravi mutavit. Cobetus (Hyper. or. fun. p. 38) et ipse οὐδέν· ἐγὼ σοι κτλ. scripsit, in proximo autem versu idem quod Dindorfio teste Bisschopius ad Xenoph. Anab. p. 94 coniecit: τί ἄν ἐξεύροι τις ἄμεινον; quos Kappeynius secutus est. Verum ego invenisse mihi videor in censura Meinekīi Vindiciarum libri Ztsch. f. d. Gymn. XX p. 224:

καίτοι τούτου τοῖς ἀνθρώποις τίς ἄν ἐξεύροι ποτ' ἄμεινον;

Βλ. οὐδέν· ἐγὼ σοι τούτου μάρτυς· μηδὲν ταύτην γ' ἀνερώτα,

in qua scriptura Chremylus disputationem suam haud aliter hic concludit quam infra vv. 505. 6:

οὐκουν εἶναί φημ', εἰ πάσαι ταύτην βλέψας ποθ' ὁ πλοῦτος,

ὁδὸν ἦντιν' ἰὼν τοῖς ἀνθρώποις ἀγάθ' ἄν μείζω πορίσειεν.

Sic enim hos versus scribendos esse censeo. Priori versui editores nunc consentientes ex Ravennate βλέψας participium reddiderunt, ceteris codicibus ἦν (Veneto ἄν) βλέψη exhibentibus, qui sine dubio ταῦτ' praebent, cum in Ravennate ταύτην legi suspicari liceat et a Dindorfio adnotetur; quanquam Thierschius eum ταῦτ' ἦν habere notat. Itaque ταύτην βλέψας ediderunt Meinekīus Dindorfius Kappeynius, Bergkīus ταῦτ' ἀμβλέψας scripsit, quali forma semel Eupolidem Com. II p. 464, Aristophanem vix unquam usum esse Meinekīus Vind. p. 212 animadvertit. Illic legitur:

ἀμβλυστονησαι καὶ χλοῆσαι τὴν πόλιν

vid. Meinekii adnotationem. Sed homo doctissimus oblitus esse videtur Lys. 384 loci ab ipso sic scripti:

ἄρθω σ' ὅπως ἀμβλαστανεῖς,

cum libri *ἀναβλαστάνης* exhibeant. Emendatio est Reisigii Coniect. p. 39 probata etiam Bergkio et Engero, nisi quod hi coniunctivum servant; Dindorfius Brunckium ad Plut. 453 secutus *ἀν βλαστάνης* scripsit. Ὅπως coniunctioni finali cum coniunctivo Aristophanes addere solet *ἀν* particulam, quam omisit si bene memini duobus locis Vesp. 1525 *ὅπως ἰδόντες ἄνω σκέλος ὥζωσιν οἱ θεαταί* et Eccl. 117 *ὅπως προμελετήσωμεν ἀκεῖ δεῖ λέγειν*. Sed ne Meinekii quidem futurum ab usu poetae alienum est, ita ut de hoc loco dubitari possit. Sed ut hoc est Pluto cur hanc formam *ἀμβλέφας* donemus nulla causa est; nam rectissime Meinekii Vind. p. 213: *»βλέφαι* plus semel dixit Aristophanes de Pluto, ubi etiam *ἀναβλέφαι* dici potuit. Quod autem ipse l. l. coniecit *ταυτὶ*, ne hac quidem emendatione opus est. *Παύω* enim, etsi plerumque eius actionis, cui finis imponitur, aliqua significatio additur, interdum tamen etiam personam regit tali significatione omissa ut Equ. 330 *ὅς σε παύσει καὶ πάρεισι* et Pac. 921 *Ἵπέρβολόν τε παύσας*. Quae cum ita sint, *ταύτην βλέφας* verba satis munita puto. Restat *παύσαι*. Ravennas *παῦσαι* exhibet, Venetus alique *παύσει*. Hoc receperunt Meinekii et Kappeynius, *παύσαι* Bergkii et Dindorfii. Mihi toti huius loci structurae magis convenire videtur optativus, cuius in *αι* exeuntem formam in Pluto ferri posse cum Meinekio persuasum habeo; quanquam nego Velsenum recte v. 1136 sq. scripsisse:

*εἴ μοι πορίσαις ἄρτον τιν' εἶδ' πεπεμμένον
δοίης τε καταφαγεῖν τι κρέας νεανικόν*

pro *πορίσας* — *δοίης καταφαγεῖν καὶ κρέας* v. Symbol. phil. Bonn. I p. 419. Proximo vero versui omnium codicum lectionem *ἦντιν'* reddidi, quod Hemsterhusio duce in *ἦν τις* mutaverant Bergkii Meinekii Dindorfii Kappeynius.

Ut vero ad propositum redeamus, v. 400 quod Bentleyus *οὔ τῃ* falso coniecerat, hanc lectionem huc non pertinere adparet, cum *οὐ* a *τῃ* disiunctum interrogativam vim habeat.*) His igitur locis exemptis et Megarensis verbis Ach. 809 exceptis in iambicis trimetris et tetrametris anapaesticis *τις* indefinitum post *οὐ* vel *μή* non invenitur, nisi ubi cum *χαίρειν* verbo coniunctum formulae naturam induit, ut Ach. 563 *ἀλλ' οὐ τί χαίρων ταῦτα τολμήσει λέγειν* ex Bentleyi coniectura, ad quem locum Elmsleius adfert Vesp. 186 *Ὅστις μὰ τὸν Δι' οὐ τί χαίρήσων γε σύ*, Ran. 843

*) Hac de causa ne *οὐ τί που* quidem formula interrogativa hic in censum venit, de qua conferre potes Pac. 1211 *οὐ τί που λοφᾶς* et Lys. 354 *οὐ τί που πολλὰ δοκοῦμεν εἶναι* et Kockium ad Ran. 522 *οὐ τί που σπουδὴν ποιεῖς*, et Eccl. 756 *οὐ τί μὴ Ἰέρωνι τῷ κήρυκι πομπὴν πέμπετε*;

ἀλλ' οὐ τι χαίρων αὐτ' ἐρεῖς, Soph. O. T. 363 ἀλλ' οὐ τι χαίρων δὲς γε πημονὰς ἐρεῖς. Poterat etiam Soph. Phil. 1299 ἀλλ' οὐ τι χαίρων, ἦν τόδ' ὀρθωθῆ βέλος et Eurip. Or. 1593 ἀλλ' οὐ τι χαίρων ἦν γε μὴ φύγῃς πτεροῖς. Quibus locis ex Meinekii coniectura (Vind. p. 42) adderem Pac. 316 οὐ τι χαίρων ἔστιν αὐτὴν ὅστις ἐξαιρήσεται pro οὐ τι καὶ νῦν, nisi impedirer similitudine eius loci, quem Dobraeus Adv. II p. 207 conferri iussit Eurip. Heraclid. 976. 7 τοῦτου δ', ἐπέπερ χεῖρας ἤλθεν εἰς ἐμάς, οὐκ ἔστι θνητῶν ὅστις ἐξαιρήσεται, cui simillimi sunt Alcest. 848 et Med. 793; quanquam καὶ νῦν corruptum esse non nego.

Cum hoc usu vero is comparandus esse videtur, quo in affirmativis enuntiatis χαίρειν et λυπεῖν verbis indefinitum adicitur cf. Plut. 61 ἀλλ' εἴ τι χαίρεις ἀνδρὸς εὐόρκου τρόποις, ib. 22 ἦν λυπῆς τί με, ib. 142 ὥστε τοῦ Διὸς τὴν δύναμιν, ἦν λυπῆ τι, καταλύσεις μόνος, Av. 1253 σὺ δ' εἴ με λυπήσεις τι, τῆς διακόνου κτλ., Lys. 656 εἰ δὲ λυπήσεις τί με.

Quae omnia si animo perpenderit, non poteris Bergkio concedere, ut v. 26 οὐ τι κρύψω legatur. Neque id voluit Kappeynius, qui tamen Ravennatis variae lectioni aliquid tribuendum esse ratus coniunctis huius ac ceterorum librorum lectionibus οὐκέτι vel οὐ σέγε scribendum proposuit, quarum lectionum alteram ego in Fleckeiseni annalibus 1868 p. 476 sq. improbavi, priorem eandem meam fuisse indicavi, commendatam illam similitudine versus eiusdem fabulae 284 ἀλλ' οὐκέτ' ἄν κρύψαιμι. Sed nunc mihi veri similis esse videtur, in uno Ravennate erratum esse et Aristophanem re vera ἀλλ' οὐ σε κρύψω scripsisse; in qua lectione σε pronomen propterea valde mihi placet, quod quae secuntur ad alteram personam pertinent inque eo versantur, ut demonstrent, cur qui adpellatur Cario potissimum fide dignus sit.

Contrario vitio Ravennas laborare videtur v. 1042 NE. ἀσπάζομαι ΧΡΕ. σέ φησιν. NE. ἀρχαία φίλη, ubi Bergkius et Meinekios ex Ravennate σέ φησιν receperunt atque Chremylo tribuerunt, ceteri codices et editores τί φησιν; anui dant. Praeterea quod ἀσπάζομαι accusativo carere vix posset, Meinekios Vind. p. 221 fortasse ἀρχαίαν φίλην scribendum esse coniecit, et adolescentis salutationem ab adolescente interrumpi fecit. Quod de accusativo ἀσπάζομαι verbo addendo homo doctissimus dixit, id videtur verum esse et poterant cum optimo fructu similes hi loci conferri:

Nub. 1145 Στρεψιάδην ἀσπάζομαι

Av. 1377 ἀσπαζόμεσθα φιλόρινον Κινησίαν

Alex. Com. III p. 460 ἀσπάζομαι γραῦν σφίγγα,

ex quibus id intellegitur, huius salutandi formulae hoc fuisse proprium, ut persona salutanda non adpellaretur, sed salutandi verbo obiectum subderetur nomen vel aliqua

significatio eius. De *τί* vero ex Ravennate in *σέ* commutando cogitavit quidem iam Dobraeus, sed ni fallor iure negavit *σέ φημι* ex more attico dictum esse pro *σὲ λέγω* cf. 1009 *σέ τοι λέγω*. Itaque *τί φησιν*; interrogationem Aristophani anuique servabimus, quae *ἀσπάζομαι* novo verbo (cf. v. 322 sq. Teuffel. ad Nub. 1145) salutantem adolescentem antea simplicem ac ieiunum uti est cur miretur.

v. 1033 Meinekius ex Ravennate recepit:

ῥοθῶς γε· νῦν δέ γ' οὐκέτι σε ζῆν οἶεται,

cum ceteri codices *σε* omittant. Dindorfius scripsit: *νυνδί σ' οὐκέτι ζῆν οἶεται*, Bergkius: *νῦν δέ σ' οὐκέτι ζῆν οἶεται*, quam lectionem etiam Kappeynius recepit. Priores editores fere *νῦν δέ γ' οὐκέτι ζῆν σ' οἶεται*. Videntur igitur omnes hac sententia ducti esse, verbum in hoc enuntiato subiecto carere non posse. Quae sententia si vera est, Meinekius haud dubie laudandus est, qui, quod restituendum erat, auctoritate optimi codicis nixus restituit ceterorum auctoritate non neglecta. Nam dactylus praesertim a tertia arsi incipiens nullam offensionem habet, cf. Ach. 107. Pac. 233. Av. 1226. Thesm. 637 et Plut. 1011, ubi non dubito quin ex Bentlei coniectura omnibus aliis contemptis scribendum sit:

νητάριον ἄν καὶ φάτιον ὑπεχορίζετο

cum anate columba coniuncta ut Pac. 1004, quem locum cum Plauti Asinariae versu 693 (Fleck.) iam Bentleius adtulit, Antiph. Com. III p. 145 et Anaxandr. ib. p. 185, et proceleusmatico admissa auctore Godofredo Hermanno Elem. p. 128. Sed etiam in quintam thesin exeuntem vocem dactylicam ferri posse puto v. 942 *καὶ ταῦτα πρὸς τὸ μέτωπον αὐτίκα δὴ μάλα*, praeter quem versum per omnes Aristophanis fabulas nullus extat, cuius quarta arsis thesisque quinta efficiantur vocabulo dactylico. Verissime quidem Meinekius Vind. p. 218 sq. dixit, constanti usu Aristophanem *αὐτίκα μάλα* coniungere nulla interposita particula ut Equ. 284. 475. Pac. 367. Lys. 744. Plut. 432. Ran. 785. Thesm. 750, quibus locis addere licet Plut. 347. 1191. Eccl. 21. Equ. 746. Pac. 237. Av. 202. Lys. 739. Sed poetam *δὴ* particula *αὐτίκα* vocis vim intendenti semel usum esse, qua oratores ne ipsi quidem saepe, at locis indubitatis usi sunt (cf. Aesch. Tim. 171 *ἐλπίδων κενῶν ἐμπλήσας ὡς αὐτίκα δὴ μάλα τῶν ῥητόρων πρωτεύσοντα*, Dem. XIX, 39 *καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ μάλα ὑμεῖς ὕψεσθε*, XXV, 29 *εἰ γάρ τις αὐτίκα δὴ μάλα εἶποι*) per se non id est, quod credi nequeat. Quod autem Meinekius voluit: *πρὸς τὰ μέτωπα δῆτ' αὐτίκα μάλα*, non solum propter emendationis violentiam displicet, verum etiam quia *αὐτίκα μάλα* in extremo versu conlocatum uno loco recurrit Plut. 432 *ἀλλ' ἦτις εἰ λέγειν σ' ἐχρῆν αὐτίκα μάλα*. Nam mihi non probatur Seidleri de vers. dochm. p. 391 coniectura *μάλ' αὐτίκα* (cf. Plato Com. II p. 659), quia Aristophanem in talibus formulis usu cotidiano confirmatis nisi,

ut Thesm. 750, aperta necessitate coactum a solito ordine discessisse nego. Sed accedit, quod non intellego, qui de plurali τὰ μέτωπα Meinekius conferre potuerit Lys. 810 et Equ. 643. Altero loco aperte in numeris erratum est ac coniciendum cogitasse hominem doctissimum de Equ. 631 κάβλεψε νᾶπυ καὶ τὰ μέτωπ' ἀνέσπασεν vel 646 οὐ δ' εὐθέως τὰ πρόσωπα διεγαλήνισαν, quo utroque loco de omnium senatorum frontibus vel oribus narratur, ita ut pluralis numerus paene necessarius sit. Priore loco τὰ πρόσωπα Hermanno debetur, codices exhibent τὸ πρόσωπον. Sed fac hunc locum vere emendatum esse, ne is quidem quidquam probat. Oris singulae partes recte significantur plurali numero πρόσωπα vocabuli ac solent poetae pluralem in hac voce praefere singulari; at frons una est atque expers partium, itaque τὸ μέτωπον, si de singulis hominibus dicitur, pluralem respuere videtur. Quae omnia cum ita sint, hoc unum dactylicae vocis in thesin quintam trimetri iambici exeuntis exemplum tolerandum esse ac propterea tolerari posse mihi videtur, quod ultimae voces arctissime inter se coniunctae uno tenore pronuntiandae sunt. Sed ut ad v. 1033 sero redeamus, ego dubito, num σε ex Ravennate addi opus sit. Chremylus enim verba sua arctissime adplicare solet ad ea, quae anus dicit cf. 1008. 1009. 1017. 1019. 1021, quod etiam hoc loco facit, si ex proximo versu ἀλλ' οὐδέποτε με ζῶσαν ἀπολείψειν ἔφη pronomen cogitando supplendum relinquit.

Iam ex ordine versuum optimi libri lectiones quasdam in censum vocabimus, quibus homines docti ita usi sunt, ut eas codicibus omnibus ne ipso quidem Ravennate excepto invitis acciperent. Id quod factum est v. 22:

μὰ Δί' ἀλλ' ἀφελῶν τὸν στέφανον, ἦν λυπῆς τί με κτλ.

Ad hunc versum Kappeynius van de Coppello adnotavit: »ἀφελῶν τὸν στέφανον. Miror Bergkium per tres suas editiones lectionem vitiosam ἀφελῶν γε στέφανον continuasse.« Res haec est. In omnibus codicibus legitur: μὰ Δί' ἀλλ' ἀφελῶν τὸν στέφανον, in uno Ravennate μὰ Δί' ἀλλ' ἀφελῶν γε τὸν στέφανον. Videtur igitur articulus satis confirmari omnium codicum consensu, γε unius tantum quamvis boni, at saepe vitiosi auctoritate parum defendi. Sed id non erat, quod Bergkio in mentem venit, sed experrectum est hominis sagacissimi emendandi studium, ex quo orta est infelix illa coniectura, quae iure mirum habuit Kappeynium. Nam non solum cum eam coronam Chremylus sublaturus sit, quam se habere Cario modo dixerat, articulus στέφανον vocabulo non debet adimi, sed etiam γε post μὰ Δί' ἀλλ' parum convenit Aristophanis dicendi usui, qui post οὐ μὰ Δί' ἀλλ' vel μὰ Δί' ἀλλ' raro in pleno enuntiato γε particulam conlocat ut Pac. 1046. 7 οὐ μὰ Δί' ἀλλ' Ἱεροκλέης οὗτος γέ ποῦ 'σθ' ὁ χρησμολόγος οὐξ Ὀρεοῦ et Vesp. 680 μὰ Δί' ἀλλὰ παρ' Εὐχαρίδου καὶ τὸς τρεῖς γ' ἀγλίδας μετέπεμψα, ubi vero qui respondet servata eius enuntiatii structura, quo

ab altero interrogatus est, partem tantum enuntiati parti opponit, γε constanti usu omittit cf. v. 111 μὰ Δί' ἀλλ' ἀπαξάπαντες, v. 1008 μὰ Δί' ἀλλὰ τῆς φωνῆς μόνον ἐρῶν ἀκοῦσαι, Equ. 85 μὰ Δί' ἀλλ' ἄκρατον οἶνον ἀγαθοῦ δαίμονος, Nub. 1291 μὰ Δί' ἀλλ' ἴσην, Vesp. 173 μὰ Δί' ἀλλ' ἄμεινον, 297 μὰ Δί' ἀλλ' ἰσάδας, Pac. 439 μὰ Δί' ἀλλ' ἐν εἰρήνῃ διαγαγεῖν τὸν βίον.

V. 572 legitur:

ἀτὰρ οὐχ ἦττον γ' οὐδὲν κλαύσει, μηδὲν ταύτῃ γε κομήσῃς

Ravennas pro ἦττον exhibet ἦττονα, Venetus γ' omittit. Etiam hoc loco et Ravennatis varia lectione et suo ingenio abusus esse videtur Bergkii, cum scriberet fortasse legendum esse:

ἀτὰρ οὐχ ἦττονά γ' ἦτταν κλαύσει κτλ.,

quam artificiosam lectionem non vereor ne quis simplici codicum praelaturus sit neque extitit adhuc qui praeferret.

Ad v. 582 ὁ Ζεὺς δῆπου πένηται, καὶ τοῦτ' ἤδη φανερῶς σε διδάξω Meinekii in editione adnotat: »ἀποδείξω Porsonus: σε διδάξω libri, at διδάξω R.« Verum est, Ravennatem solum omisso σε exhibere διδάξω, unde tamen vix auxilium peti poterit Porsono. Meinekium, qui ἀποδείξω recepit, Bergkii non secutus est, sed idem fortasse legendum esse adnotavit. Ceteri legunt σε διδάξω, scripturam praeclaram cf. Equ. 779 ὡς δ' οὐχὶ φιλεῖ σ' οὐδ' ἔστ' εὔνοος, τοῦτ' αὐτό σε πρώτα διδάξω, Nub. 369 μεγάλοις δέ σ' ἐγὼ σημείους αὐτὸ διδάξω, 385 ἀπὸ σαυτοῦ ἴγώ σε διδάξω, ubi διδάξω prorsus ex oratorum more dictum est cf. Aesch. Ctesiph. 24 ταῦτ' ἤδη πειράσομαι ὑμᾶς διδάσκειν ἐκ τῶν δημοσίων γραμμῶν, ib. 32 καὶ τοῦδ' ὑμᾶς διδάξω, ib. 41 ἐγὼ διδάξω ὑμᾶς προειπῶν sim.

V. 641 ceteri codices ἀρ' exhibent, Ravennas et Venetus ἀρά γ'. Praeterea solus Ravennas ἀγγέλλεται, ceteri omnes ἀγγελεῖ. Inde Meinekii Kappeynii Dindorfii ἀρ' ἀγγέλλεται, Thierschii ἀρά γ' ἀγγελεῖ, Bergkii ἀρ' ἀπαγγελεῖ. Ravennatis et Veneti communis lectio servari potest, si quod ab omnibus praeter Ravennatem codicibus ne Veneto quidem excepto nobis obfertur ἀγγελεῖ futuro accepto cum Thierschio scribimus:

τίς ἡ βοή ποτ' ἐστίν; ἀρά γ' ἀγγελεῖ
χρηστόν τι;

Hanc scripturam ego non cum Thierschio sic interpreto, ut βοή sed ut Carionem ἀγγελεῖ verbi subiectum esse dicam; nimirum era, quae statim addit se iamdudum in domo sedentem Carionem expectare, huius usque memor de eo loquitur nomine omisso. Ἀγγέλλεται minus placet. Clamor enim cum extiterit necesse sit post nuntium adlatum, mulieri si quidem debet passivo uti aut dicendum esse videtur: ἀρ' ἦγγελεται; aut se

cui idem nuntius futurum erat ut adferretur respicienti ἄρ' ἀγγελθήσεται; Quod si cui argutius disputatum esse videatur, respondeo, me his argutiis non coniecturam, sed lectionem omnium librorum manu scriptorum defendere uno excepto, in quo quamvis egregio tamen saepissime erratum esse et consentaneum et compertum est. Unum tamen in dubio relinquo, utrum ἄρά γ' ἀγγελεῖ, quae verba per se offensione carent, tenenda an ex Bergkii coniectura in ἄρ' ἀπαγγελεῖ commutanda sint; nam hoc verbo composito vix ullum huic loco aptius inveniri poterit.

V. 653 ὡς γὰρ τάχιστ' ἀφικόμεθα πρὸς τὸν θεὸν Ravennas Dindorfio imposuit, qui in novissima Scenicorum poetarum editione ad hunc versum, ubi Ravennas ἀφικόμεθα et cum ceteris πρὸς τὸν θεὸν exhibet, horum codicum communi lectione contempta pro vulgato ἀφικόμεθα ἀφικόμεσθ' ac deinde ὡς pro πρὸς scribendum esse adnotavit; cuius emendationis neque necessitatem neque rationem ullam esse demonstrare non opus est.

V. 702 legerunt quidem omnes editores: ὑπερυθρίασε χῆ Πανάχει' ἀπεστράφη, sed cum Ravennas aliique nonnulli codices, quorum auctoritas minima est, ὑπερυθρίασε exhibeant, Bergkii primus coniecit ὑπερρηρυθρίασε, quam coniecturam et Meinekius Vind. p. 214 probavit et Kappeynius »valde plausibilem« dixit. Ego aliter sentio. Ut enim silentio praetermittam, eleganter mihi videri Aristophanem Aesculapii filiam suberubescentem facere, quam erubescendo modum superare veri vix simile erat, etsi ὑπερυθριάω nusquam alibi usu venit, tamen ὑπέρυθρος Plat. Rep. X 617 A et Thuc. II, 49, 5 legitur, cum neque ὑπερρυθριάω neque ὑπερέρυθρος usquam inveniatur. Sed fateor ne hoc quidem me pressurum esse, si in Ravennate libro hoc ipsum ὑπερρυθρίασε legeretur; nunc autem ut hoc efficiatur, non solum ceterorum librorum sed etiam ipsius Ravennatis lectio immutanda est.

Non felicior Bergkii crisis fuit v. 823 ἔπου μετ' ἐμοῦ παιδάριον, ἵνα πρὸς τὸν θεὸν ἴωμεν, ubi cum Ravennatem ἔπου δὲ μετ' ἐμοῦ παιδάριον κτλ. exhibere videret, post παιδάριον plenius interpungendum, ἵνα, quam particulam omnium librorum consensus satis tueri videtur, expellendum, δὲ recipiendum esse coniecit. Meinekius Vind. p. 216 rectissime hanc lectionem probari posse negavit, nisi versum excidisse statueretur. Sed accedit quod Aristophanis dicendi usui nihil magis convenit quam ἵνα illud a Bergkio praeter omnem necessitatem expulsum. Solet enim in his comoediis is qui iubet vel adhortatur addito ad imperativum enuntiato finali ab ἵνα plerumque coniunctione incipiente aperire, quid illo iussu perpetrato vel alter agere iubeatur vel ille ipse solus vel cum altero acturus sit. Sic supra v. 644 ταχέως ταχέως φέρ' οἶνον, ὡ δέσποινα, ἵνα καὶ τὴν πίης, Equ. 746 sq. καὶ μὴν ποιήσας αὐτίκα μάλ' ἐκκλησίαν ὡ Δῆμ' ἴν' εἰδῆς ὀπότερος νῦν ἐστὶ σοι εὐνούτερος διάκρινον, ἵνα τοῦτον

φιλής, Nub. 237 ἴθι νυν κατάβηθ' ὦ Σωκρατίδιον ὡς ἐμέ, ἵνα με διδάξης ὠνπερ οὔνεκ' ἐλήλυθα, Av. 685 sq. ἄγε δὴ — πρόσχετε τὸν νοῦν — ἴν' ἀκούσαντες — Προδίκω κλάειν εἶπτε τὸ λοιπόν, Eccl. 1175 εἶτα κόνισαι λαβῶν λέκιθον, ἴν' ἐπιδειπνῆς sim. Plut. 958 νῶ δ' εἰσάωμεν, ἵνα προσεύξῃ τὸν θεόν, Ach. 245 ὦ μῆτερ ἀνάδος δεῦρο τὴν ἐτνήρουσιν, ἴν' ἔτνος καταγέω τοῦλατῆρος τουτουί, 585 τῆς κεφαλῆς νῦν μου λαβοῦ ἴν' ἐξεμέσω, 927 δός μοι φορυτόν, ἴν' αὐτὸν ἐνδήσας φέρω cf. ib. 1007. 1061. 1068. Equ. 96. 118. 1227. Nub. 18. 478. Vesp. 1361. Av. 92. 1647. Lys. 1242. Thesm. 236. 763. 1115. 1183. Ran. 297. 1210. Postremo Ach. 244 κατάθου τὸ κανοῦν ὦ θύγατερ ἴν' ἀπαρξάμεθα et Equ. 8 δεῦρό νυν πρόσσελθ' ἵνα ξυναυλίαν κλαύσωμεν Οὐλύμπου νόμον, qui loci tam similes sunt Plut. 823, ut Bergkio ἵνα delenti fortissime repugnandum esse mihi certissimum sit. Asyndeton quod hic homo doctissimus voluit non meminisse, cuius alius loci similitudine defendi possit quam Nub. 860 ἀλλ' ἴθι βάδιζ' ἴωμεν, ubi si finis adderetur, ad quem eundem sit, ego non dubitarem ante ἴωμεν inserere ἴν'; nunc asyndeton ferri posse puto. Ceterum verbo monendum est, ἵνα in his enuntiativis finalibus imperativum excipientibus longe usitatissimum esse; ὅπως cum indicativo futuri legitur Pac. 431 sq. ἄγε δὴ σὺ ταχέως ὕπεχε τὴν φιάλην, ὅπως ἔργω φιαλοῦμεν εὐξάμενοι τοῖσιν θεοῖς, ὅπως ἄν cum coniunctivo Nub. 937 et Eccl. 732, ὡς ἄν cum coniunctivo Thesm. 601, omisso ἄν in melico carmine Lys. 1265. Quae cum ita sint satis mihi probatur quod Porsonus et Dobraeus Thesm. 285 coniecerunt, ubi cum in codicibus legatur τὸ πόπανον, ὅπως λαβοῦσα θύσω ταῖν θεαῖν pro ὅπως ἵνα restituendum duxerunt.

v. 1044 codices plerique exhibent:

τάλαιν' ἐγὼ τῆς ὕβρεως ἧς ὑβρίζομαι.

ὕβριος legitur in Cant. 1 et in Monac. c. Pro ἐγὼ Ravennas ἔγωγε, pro ὑβρίζομαι Venetus αἰσχύνομαι. Editores omnes ὕβρεως scripserunt, sed dubitavit de hac scriptura primus nisi fallor Hermannus ad Nub. 1076, qui illam genetivi formam in melicis quidem carminibus apud Aristophanem ferri posse ut Vesp. 1282 ἀλλ' ἀπὸ σοφῆς φύσεος αὐτόματον ἐμαθεῖν et 1457 τὸ γὰρ ἀποστῆναι χαλεπὸν φύσεος, ἣν ἔχοι τις αἰεί, in trimetro autem iambico intolerabilem esse censebat. Proposuit igitur:

τάλαιν' ἔγωγ' ἧς τῆσδ' ὕβρεως ὑβρίζομαι.

Cui coniecturae alii homines doctissimi alias addiderunt, Bergkiius:

τάλαιν' ἔγωγε τῆς ὕβρεως· ὑβρίζομαι

Meinekiius Vind. p. 221:

τάλαιν' ἔγωγε τῆς ὕβρεως· αἰσχύνομαι

Kappeynius:

τάλαιν' ἐγὼ τῆς σῆς ὕβρεως· αἰσχύνομαι.

Vides igitur Meinekium et Kappeynium Venetum secutos contra omnium ceterorum librorum consensum *αἰσχύνομαι* probasse, quod verbum uterque interpretatus est: »pudet me tui.« At tempori rebusque nihil magis quam *ὕβριζομαι* convenire ac iure Velsenus Philol. XXIV p. 149 *αἰσχύνομαι* verbum, quod iusta vi caret, ex glossa marginali ortum esse coniecisse videtur. *Ἵβριζομαι* autem optime in codicum lectione per relativum pronomen ad proxima adnexum est, cum asyndeton hoc loco a meo quidem sensu quam maxime abhorreat. Sed quod Hermannii Bergkii Meinekii coniecturas evertit, hoc est. Ravennatis scripturae *τάλαιν' ἔγωγε τῆς ὕβρεως* postquam Dobraeus Adv. II p. 333 Alexidis ap. Athen. XI p. 481 F (Com. III p. 422) fragmentum ita restituit, ut nunc legatur *ὦ τάλαιν' ἔγῳ κακῶν*, ex tota comoedia attica non novi quem locum comparare possim praeter Menandri Com. IV p. 244 nr. 35 *οἴμοι τάλας ἔγωγε ποῦ ποθ' αἰ φρένες κτλ.* Sed hic *τάλας ἔγωγε* dictum est pro *τάλας εἰμί*, cum illo Pluti loco exclamationis luculentissimum signum genitivus subsequatur. Itaque par est *τάλαιν' ἔγῳ τῆς ὕβρεως* dici ex similitudine illius Alexidis et horum locorum: Lys. 735 *τάλαιν' ἔγῳ τάλαινα τῆς ἀμοργίδος ἦν ἄλοπον οἴκοι καταλέλοιψ'* et Ach. 1210 *τάλας ἔγῳ ξυμβολῆς βαρείας*, quibus Aristophanis locis addo Euripidis Androm. 1179 *ὦ σχέτλιος παθέων ἔγῳ* cf. Ar. Thesm. 559 *τάλαιν' ἔγῳ φλυαρεῖς*, 690 *τάλαιν' ἔγῳ τάλαινα, καὶ τὸ παιδίον ἐξαπασας μοι φροῦδος ἀπὸ τοῦ τιθίου*, 695 *ὦ τάλαιν' ἔγῳ. γυναικες οὐκ ἀρήξετ'*; 1038 *ὦ τάλας ἔγῳ τάλας*, Theognet. Com. IV p. 549. v. 5 sq. *ὦ τάλας ἔγῳ, οἴφ' μ' ὁ δαίμων φιλοσόφῳ συνώκισεν.* Quae cum ita sint, nihil relicuum est nisi ut scribamus cum editoribus:

τάλαιν' ἔγῳ τῆς ὕβρεως ἢς ὕβριζομαι.

Credendum igitur est et auctoritati codicum et nostro iudicio Aristophanem ut in melicis carminibus sic etiam in hoc trimetro iambico hanc genitivi in — *εος* formam admodum commodam admisisset, qua bis Eubulus usus est in paucis illis trimetris, qui nobis servati sunt, Com. III p. 238 *πασῶν διώκειν ὕβρεος, οὐ πόθου χάριν* et p. 263 *τῆς πόλεος ἀπεχώρησαν, ἢς εἶλον τότε.*

Sat multis locis homines doctissimos Ravennatis auctoritate abusos esse demonstratum est; restat ut duobus locis ipse me redarguam. Namque v. 258 cum apud Thierschium Ravennatem *ἔστιν* omittente adnotatum invenissem pro vulgata lectione:

ὡς εἰκὸς ἔστιν ἀσθενεῖς γέροντας ἄνδρας ἦδη

aliam emendandi viam ac Meinekii, qui *ὄντας ἦδη* scripsit (cf. Vind. p. 210), ingressus scribendum proposui:

ὡς εἰκὸς ὄντας ἀσθενεῖς γέροντας ἄνδρας ἦδη

vid. De Rav. et Ven. p. 35 sq. et Goett. gel. Anz. 1866 p. 158, ubi quae scripsi eis nunc nihil habeo, quod addam; quod opponam, habeo. Geminum enim locum inveni

Xen. Anab. VII, 4, 21 τῇ οὖν ὑστεραία παραδίδωσιν ὁ Σεύθης τοὺς ἀμήρους, πρεσβυτέρους ἄνδρας ἤδη, τοὺς κρατίστους, ὡς ἔφασαν, τῶν ὀρειῶν κτλ. Ἦδη addunt Breitenbachii codices CBAE. ἄνδρας in E omissum est, unde Breitenbachius Meinekiana crisi usus pro ἄνδρας fortasse ὄντας legendum esse coniecit. Utroque igitur loco, quod solum Meinekio mihi que offensionem erat, ἤδη sine participio substantivo additum est. Itaque missa illa arte, qua ex una vocula in Ravennate forte fortuna omissa novam lectionem contra ceteros libros omnes eruere conatus sum, spreto vero etiam Meinekii invento in fundamento etiam infirmiore posito nunc vulgatam lectionem probō.

Etiam v. 1122 ἰσάδας, ὅσ' εἰκός ἐστιν Ἑρμῆν ἐσθίειν pro Iunone nubem amplexus sum, cum De Rav. et Ven. p. 37 lectionis a me propositae ἰσάδια τᾶλλα θ' ὅσ' εἰκός Ἑρμῆν ἐσθίειν vestigia inesse opinarer in Ravennatis lectione ἰσάδας θ' ἄς εἰκός. Vides me ἐστιν copulam, quae in omnibus codicibus extat, ultro expulisse, ἰσάδας proprio Marte in ἰσάδια commutavisse, τᾶλλα ex mera coniectura addidisse, unam denique θ' particulam ex optimo libro hausisse, qualis emendandi generis nunc quidquam probabilitatis esse prae fracte nego. Obstat vero etiam metrica difficultas. Nam bisyllaba thesis ultima syllaba trochaici vocabuli cum monosyllabo coniuncta ut omnino raro, ita nunquam efficitur in tertia trimetri sede. Cuius modi observationi in scriptura a codicibus satis firma aliusque criminis experti fortasse non ita multum tribuerem, in coniectura omnia tribuo. Quare nihil certius duco quam erravisse Kappeynium van de Coppello, cum v. 1180 scriberet:

ἔθυσεν ἂν ἱερεῖόν τι σωθεῖς, ὁ δὲ τις ἂν κτλ.

Codices enim ἔθυσεν ἱερεῖον κτλ. exhibent neque ego intellego, quae homo doctissimus adnotavit: »Ita corrigendum esse ἔθυσεν probant quae sequuntur.« Aoristus nullam habet offensionem cf. v. 979 ἐγὼ θ' ἐκείνη πάντ' ἂν ἀνθυπηρέτου, sed deinde v. 982 ἀλλ' ἀργυρίου δραχμὰς ἂν ἤτησ' εἴκοσι et v. 985 ἐκέλευσεν ἂν et v. 986 ἂν ἐδέξθην. Itaque neque bisyllabae theseos genus illud parum usitatum neque proceleusmaticus Aristophani obtrudendus est. De θύω verbi priore syllaba producta vide Mein. Com. IV p. 547. Sed ut ad meum redeam errorem, sine dubio τᾶλλα θ' restituens restitui dicendi genus cum aliis tum Aristophani usitatissimum, ita ut a sermonis ratione nihil possit vituperari, si quis audacius quam verius scribere malit ἰσάδας voce expulsa: καὶ τᾶλλ' ὅσ' εἰκός ἐστιν Ἑρμῆν ἐσθίειν. At inveni duos locos, qui cum vulgata huius versus scriptura conferri possunt, unum Aristophanis Lys. 1189 στρωμάτων δὲ ποικίλων καὶ χλανιδίων καὶ ξυστίδων καὶ χρυσίων, ὅσ' ἐστὶ μοι, alterum Antiphonis Com. III p. 111 ἄγχειν φονεύειν μαρτυρεῖν, ὅσ' ἂν μόνον τύχη τις εἰκόν, ταῦτ' ἀπροσέπτως ποιεῖν ἅπαντα.

Etiam de eis variis lectionibus, quas Venetus exhibet, ab editoribus interdum

falso iudicatum est, praesertim cum eas ut emendandi opportunitatem nanciscerentur, iusto pluris aestimarent. Id quod v. 1044 factum esse supra vidimus. Cum Bergkio me erravisse cum De Rav. et Ven. p. 11 Veneti lectionem *μεγάλοισι νῆ Δία* pro *μεγάλοισι ὀχουμένην* v. 1013 reponendam esse iudicarem, Meinekio, cui Vind. p. 221 participium necessarium visum est, et Velseno, qui Philol. XXIV p. 149 *νῆ Δία* ex ultima participii syllaba ortum esse et reliquam eius partem expulisse coniecit, lubentissime nunc concedo. v. 205, ubi haec leguntur:

οὐκ εἶχεν ἐς τὴν οἰκίαν οὐδὲν λαβεῖν,

Hirschigius Philol. V p. 280 haesit in contorta verborum conlocatione, qua *ἐσθὺς* ab *ἐς τὴν οἰκίαν* et *οὐκ εἶχεν* ab *οὐδὲν* disiuncta sunt, et scribendum esse coniecit: *οὐκ εἶχεν ἐκ τῆς οἰκίας οὐδὲν λαβεῖν*, quam emendationem iam a Bothio editam post illum Kappeynius van de Coppello popularis sui immemor tanquam suam proposuit. Meinekio Vind. p. 209 cum et ipse in memorabili illa verborum traiectione haereret et Venetum pro *λαβεῖν* exhibere legeret *λαμβάνειν* verbis transpositis scripsit:

ἐς οἰκίαν οὐκ εἶχεν οὐδὲν λαμβάνειν.

Is autem novam adiecit causam, cur lectionem codicum improbaret. Etenim articulum quoque offensioni esse, quem ita tolli posse addit, ut scribatur *ἔς τιν' οἰκίαν*. His coniecturis opus esse nego in codicum scriptura Aristophane non indigna, qui interdum mira verborum conlocatione usus est, ut. Pac. 77 *ὄπως πετήσει μ' εὐθὺ τοῦ Διὸς λαβάν* cf. Kock. ad Av. 95, ib. 111 *ὁ πατὴρ ἀπολιπὼν ἀπέρχεται ὁμῶς ἐρήμους ἐς τὸν οὐρανόν*, Plut. 119 *ὁ Ζεὺς μὲν οὖν δεδιὼς τὰ τούτων μῶρ' ἔμ' εἰ πύθοιτ' ἂν ἐπιτρέψει*; sic enim hunc locum scribendum esse conieci in Fleckeiseni annalibus a. 1867 p. 403. Articulus autem quid velit ex v. 207 *εἴτ' ὠνόμασέ μου τὴν πρόνοιαν δειλίαν* adparet; nam Pluto fur timiditatem exprobrare non potuisset, nisi illum domus illius caute clausae dominum habuisset. Itaque Plutus se v. 205 non de aliqua, sed de ea domo narrare, in qua ipse habitaverit, articulo addito optime indicat. Quid autem de toto versu iudicandum sit, infra videbimus.

v. 245 legi solebat:

μετρίου γὰρ ἀνδρὸς οὐκ ἐπέτυχες πώποτε.

Sic Ravennas, Venetus exhibet *μ. γ. ἀνδρὸς ἐπέτυχες οὐδεπώποτε*, Monac. Cant. 3. 4. Bar. 2. Ask. pro *ἐπέτυχες ἔτυχες* praebentes in ceteris cum Ravennate congruunt. Primus dubitationem movit Bergkio, qui fortasse *ἔτυχες οὐδεπώποτε* scribendum esse adnotavit; deinde in Vindiciarum libro p. 210 Meinekio vel hoc vel *μετρίου γὰρ ἀνδρὸς οὐκ ἔτυχες οὐπώποτε* propter deteriorum illorum codicum variam lectionem probabilius esse indicavit quam quod ibidem primo loco scribendum proposuit *μετρίου γὰρ οὐκ ἐπέτυχες οὐδεπώποτε*, neuter tamen aperuit, quid in Ra-

vennatis scriptura notari posset. Receptit Bergkii coniecturam Kappeynius van de Coppello in adnotatione critica de *τυγχάνειν* conferri iubens vs. 636 et laudans Cobeti disputationem Nov. Lect. p. 200 sq. Sed quae illic leguntur, a Bergkii lectione non minus differunt quam quae apud Cobetum congesta sunt huius verbi exempla. Ubique enim certa persona qualem se *τυγχάνειν* verbi subiecto praebeat quaeritur; cuius personae nota plerumque addita est ut Plut. 636 Ἀσκληπιοῦ παιῶνος εὐμενοῦς τυχῶν, Eurip. Hel. 1300 ἡμῶν τυγχάνων οἶων σε χρή, Soph. O. C. 1482 ἐναισίου δὲ σοῦ τύχοιμι (legebatur συντύχοιμι), Eurip. Alcest. 559 αὐτὸς δ' ἀρίστου τοῦδε τυγχάνω ξένου, Troad. 739 αὐτὴ τ' Ἀχαιῶν πρηνεστετέρων τύχοις, Lys. 24, 23 διὰ τί γὰρ ἂν καὶ τύχοιμι τοιούτων ὁμῶν; 18, 23 οἶων ὁμῶν ἐν τοῖς κινδύνοις τεύξονται; Andoc. 3, 21 ποίων τινῶν Λακεδαιμονίων τυγχάνοντας; 4, 2 προθύμων μὲν καὶ ἀγαθῶν ἀνδρῶν ὁμῶν τυγχάνων, Xen. Anab. V, 5, 15 ἐρωτᾶτε δὲ αὐτοὺς ὁποίων τινῶν ἡμῶν ἔτυχον. Quibus exemplis dubito cum Cobeto addere Lys. 24, 26, ubi ὁμοίως adverbio lenissime immutato legendum esse suspicatus est: μή τοίνυν, ὦ βουλή, μηδὲν ἡμαρτηρῶς ὁμοίων ὁμῶν τύχοιμι τοῖς πολλὰ ἡδικηκόσιν; in proxima autem paragrapho verba ἐγὼ δὲ τούτων ὁμῶν τυχῶν ἔξω τὴν χάριν sana esse persuasum habeo. Pertinere huc etiam Soph. Phil. 320 συντυχῶν κακῶν ἀνδρῶν Ἀτρειδῶν τῆς τ' Ὀδυσσεως βίας verissime intellexit Cobetus, cui non credo Eurip. Or. 701 τύχοις ἂν αὐτοῦ ραδίως ὄσον θέλεις ultima verba corrigenda esse in οἶου θέλεις neque in Euripidis fragmento apud Stobaeum floril. LXIII, 1 (Nauck. frgm. p. 295. Aeol. 26) τύχοιμι δ' αὐτῆς, ἦνίχ' ἐστὶν εὐμενῆς a librariis ἐστὶν cum εἶσιν commutatum esse. Ille enim locus defenditur eius similitudine, quem ipse Cobetus adtulit Eurip. Iph. Aul. 995 ἢ μὴ παρούσης ταῦτα τεύξομαι σέθεν (Nauckius: εἰ δ' οὐ παρούσης ταῦτα τεύξομαι σέθεν; libri ἰδοῦ. Ἡ μὴ de suo Musurus) aliorumque ut Soph. Phil. 1315 ὦν δέ σου τυχεῖν ἐφίεμαι, Eurip. Alcest. 686 ἃ δ' ἡμῶν χρῆν σε τυγχάνειν ἔχεις, Med. 259 τοσοῦτον ὄν σου τυγχάνειν βουλήσομαι, 338 οὐ τοῦδ' ἰκέτευσα σοῦ τυχεῖν, altero loco videntur in αὐτῆς amoris et Veneris notiones coniunctae esse et ad illam τύχοιμι, ad hanc aptum esse ἦνίχ' ἐστὶν εὐμενῆς. Dixi supra eius personae, quae qualem se *τυγχάνειν* verbi subiecto praeberet, quaeretur, plerumque additum esse nomen vel notam; omissa est omnis eius significatio Eurip. Androm. 742 θυμούμενος δὲ τεύξεται θυμουμένων et Lys. 12, 77 ὀνειδίζων δὲ τοῖς τῆς πολιτείας μετέχουσιν ὅτι πάντων τῶν πεπραγμένων τοῖς εἰρημένοις τρόποις ὑπ' ἐμοῦ αὐτὸς αἴτιος γεγενημένος τοιούτων τυγχάνοι, ubi tamen quod omissum est cogitando supplere hand magna operae est nec debebat Cobetus Lysiae αὐτῶν invito obtrudere. Hos locos omnes a Cobeto l. l. congestos adscripsi, ut intellegas quam non sint similes ei, quem Kappeynius eorum similitudine tueri volebat. Sed etsi tres quattuorve locos adtuleris Pluti versui, qualem Bergkii voluit, similiores — ac videntur conferri posse

Eurip. Bacch. 618 ἀλλὰ πῶς ἡλευθερώθης ἀνδρὸς ἀνοσίτου τυχῶν et Lys. 2, 5 τυχοῦσαι δ' ἀνδρῶν ἀγαθῶν — non patiar tamen Ravennatis lectionem ita immutari, ut ἐπέτυχες et hoc codice et Veneto nobis tradita praepositione privetur. Hoc enim verbo composito vix potest ullum huic loco aptius esse, quod constat cum genetivo coniunctum esse »favente fortuna in aliquid incidere« vel »nancisci aliquid« cum ἐπιτυγχάνειν cum dativo nihil nisi occurrere significet. Sic Thucyd. III, 3, 4 τοῖς δὲ Μυτιληναίοις ἀνὴρ ἐκ τῶν Ἀθηναίων διαβὰς ἐς Εὐβοίαν καὶ περὶ ἐπὶ Γεραιστὸν ἐλθὼν ἠλκιάδος ἀναγομένης ἐπιτυχῶν πλεῖον χρησάμενος καὶ τριταῖος ἐκ τῶν Ἀθηναίων ἐς Μυτιλήνην ἀφικόμενος ἀγγέλλει τὸν ἐπίπλουον et VII, 25, 2 αἱ δ' ἔνδεκα νῆες πρὸς τὴν Ἰταλίαν ἐπλευσαν πυθανόμεναι πλοῖα τοῖς Ἀθηναίοις γέμοντα χρημάτων προσπλεῖν. καὶ τῶν τε πλοίων ἐπιτυχοῦσαι τὰ πολλὰ διέφθειραν κτλ., ad quos locos Kruegerus eum versum, de quo agitur, et Plat. Phileb. 61 D conferri iussit, ubi legitur: ἄρα πᾶσιν ἡδονὴν πάση φρονήσει μινύοντες τοῦ καλῶς ἂν μάλιστα ἐπιτύχοιμεν; Quae cum ita sint neque μετρίου γὰρ ἀνδρὸς οὐκ ἔτυχες οὐδέποτε neque μετρίου γὰρ ἀνδρὸς ἔτυχες οὐδέποτε scribi potest. Quod autem primo loco Meinekii coniecerat propterea mihi non probatur, quia De Rav. et Ven. p. 15 demonstrasse mihi videor, Aristophani ἀνὴρ adiectivo quasi fulcro additum in deliciis fuisse. Ut igitur longae disputationi finem imponam, Aristophanes dubitari nequit quin scripserit, quod Ravennas tradidit; quam sententiam brevius iam anno 1866 Goett. gel. Anz. p. 156 indicavi.

Post decem versus haec leguntur:

ἴτ' ἐγκονεῖτε σπεύδεθ', ὡς ὁ καιρὸς οὐχὶ μέλλειν.

In Ravennate ὁ articulus omissus, in Veneto pro ὡς ὁ scriptum est οὐ γάρ. Saepius quam sit periculosum uni codici obsequentem omnes ne hoc quidem excepto corrigere experti, dummodo fieri possit, evitabimus Meinekii rationem, qui Vind. p. 210 scribendum proposuit: οὐ γὰρ καιρὸς ἐστὶ μέλλειν, quod omnes codices exhibent οὐχὶ in ἐστὶ commutato, atque abstinebimus talibus emendationibus, qualis mihi in mentem venit, cum suspicarer σπεύδεθ' glossemam adiectum esse ad ἐγκονεῖτε et in locum successisse rarioris adverbii velut βλακικῶς, Aristophanem autem scripsisse:

ἴτ' ἐγκονεῖτε· βλακικῶς γὰρ καιρὸς οὐχὶ μέλλειν.

Quam coniecturam exornare possum conlatis v. 324 sq. ἀσπάζομαι δ' ὀπίθῃ προθύμως ἤχετε καὶ συντεταμένως καὶ κατεβλακευμένως, qui locus videri possit ad illam scripturam respicere, et Av. 1323 ὡς βλακικῶς διακονεῖς; οὐ θῦττον ἐγκονήσεις; et antiquitatis speciem ex Antiatticistae in Bekkeri Anecd. I p. 84, 4 testimonio addere, qui haec scribit βλάξ, βλακεῖν, βλακεῖσθαι καὶ βλάκες καὶ βλακικῶς: Πλάτων Γοργία, ὁ αὐτὸς Εὐθυδήμῳ, Ἀριστοφάνη Πλούτῳ. Possim etiam id adferre in lectione vulgata parum eleganter ἐγκονεῖτε verbum gravius excipi σπεύδεθ' verbo leviori atque rectum ordinem extare apud Sophoclem Ai. 811 χωρῶμεν ἐγκονῶμεν et apud

Euripidem Hec. 507 *σπεύδωμεν ἐγκονῶμεν*. Vides quam facile sit exornare vel futillissimam coniecturam; nam futilem hanc coniecturam meam dico, quam ideo commemoro, ne Heimsoethiis nimis videar ieiunus sublimiorisque coniectandi generis prorsus imperitus. Sed nihil omnino Meinekium ad coniectandi periculum compulisse videtur, nisi quod articulus in Ravennate omissus ferri non posset. Quod secus esse non solum Thesm. 661 *μὴ βραδύνειν, ὡς ὁ καιρὸς ἐστὶ μὴ μέλλειν ἔτι*, qui locus Meinekii emendandi studio fortissime repugnavit, verum etiam Soph. Oed. R. 1050 *σημήναδ' ὡς ὁ καιρὸς εὐρήσθαι τάδε* luculenter docet, quem locum Kappeynius iure vulgatae lectioni auxilio esse voluit. Est haec structura insolita, sed tribus locis satis confirmata, quos sic interpretor ut eos referam ad haec enuntiata: *ὡς ὁ καιρὸς οὐχὶ (τοιούτος οἶος) μέλλειν, ὡς ὁ καιρὸς ἐστὶ (τοιούτος οἶος) μὴ μέλλειν ἔτι, ὡς ὁ καιρὸς (τοιούτος οἶος) εὐρήσθαι τάδε*; vide etiam Krueger. Gramm. I § 50, 6, 5. Quod cum ita sit neque cum Meinekio, quod ibidem proposuit, *μέλλει* scripserim neque ut in censura libri eius Goett. gel. Anz. 1866 p. 158 ego volui: *ὁ μὲν καιρὸς οὐχὶ μέλλειν*, sed acquiescendum esse in deteriorum codicum scriptura persuasum habeo.

v. 1190 solus Bergkii ex uno Veneto scripsit:

*ὁ Ζεὺς ὁ σωτὴρ γὰρ πάρεστω ἐνθαδὶ
αὐτόματος ἐλθὼν*

cum omnes ceteri codices *ἤκων* exhibeant, in quo participio nihil est, quod possit reprehendi, v. 1078 vero cum Meinekio et Kappeynio Veneto obsecutus scripsit:

οὐχ ἂν ποτ' ἄλλω τοῦτ' ἐπέτρεφ' ἐγὼ ποιεῖν

ceteris codicibus pro *ἐπέτρεφ' ἐγὼ* exhibentibus *ἐπέτρεπον*. At dubitari nequit, quin *τοῦτο* id sit quod proximo versu significatur: *νῦν δ' ἄπιθι χαίρων συλλαβῶν τὴν μείρακα*; etenim adolescens negat se alii concessurum esse, ut mulierem dilectam a se abducat. Id si Chremylo iam concessisset, recte nunc dicturus esset: *οὐχ ἂν — ἐπέτρεφ' ἐγὼ ποιεῖν*; nunc vero recte dicit: *οὐχ ἂν — ἐπέτρεπον ποιεῖν*. Quae verba ut trimetro apta essent, iam Brunckius *τοῦτό γ' ἐπέτρεπον* scripsit et adsensum talit Reisigii (Coniect. p. 101), Porsoni (ad Eurip. Hecub. p. 94), Dindorfii. Quibus hominibus doctissimis et ipse adsentiret, nisi pro certo haberem Aristophanem scripsisse:

οὐχ ἂν ποτ' ἄλλω τοῦτ' ἐπέτρεπον ἂν ποιεῖν.

Quibus enim vocabulis *ἂν* particulam adnectere amat, eis postquam addidit particulam eandem etiam verbo vel alii vocabulo, quod efferendum videtur, haud raro adiungit. Sic post interrogativum adverbium vel pronomen Equ. 17 *πῶς ἂν οὖν ποτε εἴποιμ' ἂν*, Lys. 191 *τίς ἂν οὖν γένοιτ' ἂν ὄρκος*, Pac. 68 *πῶς ἂν ποτ' ἀφικολίμην ἂν εὐθὺ τοῦ Διός*, Av. 829 *καὶ πῶς ἂν ἔτι γένοιτ' ἂν εὐταχτος πόλις*; post aliud adverbium Lys. 147 *μᾶλλον ἂν διὰ τουτογὶ γένοιτ' ἂν εἰρήνη*; Ran. 572 *ὡς ἡδέως ἂν σου λίθω τοὺς γομφίους κόπτοιμ' ἂν*, Vesp. 510 *ἡδίον ἂν δικίδιον σμ-*

κρον φάγοιμ' ἄν et post negationem ἄν vel aliquod vocabulum, cuius vis intendenda est, excipit ut Ran. 581 οὐκ ἄν γενοίμην Ἡρακλῆς ἄν, Eccl. 118 οὐκ ἄν φθάνοις τὸ γένειον ἄν περιδομένη, Nub. 1056 οὐδέποτ' ἄν ἐποίει — ἀγορητὴν ἄν et inverso ordine Av. 1147 τί δῆτα πόδες ἄν οὐκ ἄν ἐργασαίτο et Lys. 361 φωνὴν ἄν οὐκ ἄν εἶχον, vel verbum excipit: Ach. 709 οὐδ' ἄν αὐτὴν τὴν Ἀχαιῶν βραδύως ἠνέσχετ' ἄν, Lys. 3 οὐδ' ἄν διελθεῖν ἦν ἄν ὑπὸ τῶν τυμπάνων, Vesp. 508 ἐγὼ γὰρ οὐδ' ἄν ὀρνίθων γάλα ἀντὶ τοῦ βίου λάβοιμ' ἄν, 927 οὐ γὰρ ἄν ποτε τρέφειν δύναται' ἄν μία λήχη κλέπτα δύο, Pac. 321 οὐ γὰρ ἄν χαίροντες ἡμεῖς τήμερον παυσαίμεθ' ἄν. Itaque et Porsonus Anaxilao ap. Athen. X p. 246 c (com. III p. 351) οὐ γὰρ ἄν ποτε ἔπνον ἄν τρεῖς ὕδατος post ἔπνον et ego Plut. 1078 Aristophani post ἐπέτρεπον ἄν particula addita suum reddidisse mihi videmur.

Etiam v. 516 ἦν ἐξῆ ζῆν ἀργοῖς ὑμῖν τούτων πάντων ἀμελοῦσιν Bergkii Veneti varia lectione abusus esse videtur. Is enim cum post ὑμῖν insertum habeat οὔσιν, homo doctissimus ἦν ἐξῆ ζῆν ἀργοῖς οὔσιν τούτων πάντων τ' ἀμελεῖσθαι scribendum esse coniecit, omnium codicum lectione tribus locis immutata. Mihi τούτων πάντων ἀμελοῦσιν verborum non ea vis esse videtur, ut ζῆν verbo, quod cum ἀργοῖς adiectivo adcuratius definiunt, possint non subici; τε vero non magis adiciendum fuisse quam οὔσιν ex similibus locis intellegitur v. 921 ἐκεῖνο δ' οὐ βούλοισι' ἄν, ἡσυχίαν ἔχων ζῆν ἀργός et Nub. 334 οὐδὲν δρῶντας βόσκουσ' ἀργούς. Ac nescio an Aristophanes pro ἀργοῖς οὔσιν scripturus fuisset ἀργοῦσι ut Plato Rep. VIII p. 561 D ἀργῶν καὶ πάντων ἀμελῶν. Quod difficile sit in codicum scriptura nihil video nisi ὑμῖν pronomen; quod si premere volueris, Paupertatem negantem habebis, ceteros homines opificiis artibusque operam daturus esse, si Chremylus et Blepsidemus divites facti fuerint. Hoc negare cum absonum sit, aut ὑμῖν de omnibus hominibus intellegendum aut concidendum est pro ὑμῖν Aristophanem αὐτοῖς scripsisse ut infra 519 sq. τίς δ' ἔσται πρῶτον ὁ πωλῶν, ὅταν ἀργύριον χἀκεῖνος ἔχη;

Uno loco videtur Venetus solus veram lectionem servasse. V. 271 enim ceteri codices exhibent:

μῶν ἀξιοῖς φενακίους ἡμᾶς ἀπαλλαγῆναι;

Venetus pro ἡμᾶς scriptum habet ἡμᾶς ἔπειτ'. Inde Meinekius et Kappeynius scripserunt μ' ἔπειτ', Bergkii adnotavit fortasse pro ἡμᾶς scribendum esse ἔπειτ'. Hanc rationem ego non dubitarem sequi (cf. de φενακίσει verbo absolute dicto v. 280 ὅστις φενακίσεις φράσαι δ' οὐπω τέτληκας ἡμῖν, Ach. 90 ταῦτ' ἄρ' ἐφενάκιζες σὺ δύο δραχμὰς φέρων), nisi omnino a vulgata scriptura discedendum esse negarem atque ex similitudine versus Pac. 1087 ἄρα φενακίζων ποτ' Ἀθηναίους ἔτι παύσει; obiectum verbo addendum censerem. Totiens enim expertus, quam ancipitis eventus sit unius

codicis lectionis unam partem ita accipere, ut alteram reicias cum ceterorum omnium codicum scriptura, nisi aperta necessitate coactus tali adiumento critico uti non iam audeo. Atque id si etiam apud alios effecero, ut se cautiore in posterum praestent in scripturis variis vel optimorum codicum iudicandis et utendis, haec dissertationis huius pars haud infructuosa fuerit.

Transimus ad eam quaestionem, quam mihi proposui de huius fabulae *versibus spuriiis et lacunis*. Quaerenti de hoc genere in Aristophane haud spernendum videri possunt ferre auxilium *scholia metrica*, quae ad *Heliodorum* auctorem redire ex subscriptionibus Veneti codicis ad Nub. *κεχώλισται ἐκ τοῦ Ἡλιοδώρου* et ad Pacem *κεχώλισται πρὸς τὰ Ἡλιοδώρου* et scholio ad Vesp. 1282 iure conlegerunt (cf. Heliodori colometriae Aristophaneae quantum superest una cum reliquis scholiis in Aristophanem metricis edidit Carolus Thiemann. Hal. 1869 p. 116 sq.). Cum enim haec scholia id agant, ut quo quaeque fabulae pars metro conscripta sit ac quot deinceps eiusdem metri versus sese excipiant, diserte enarrent, sperare licet fore ut ex his notis eruatur, quae partes versibus spuriiis male auctae vel genuinis spoliatae sint. Quapropter dolendum sane est, quod in optimis quidem codicibus, qui veteris doctrinae opes maxime integras servavisse vere creduntur, ad Plutum fabulam scholia metrica nulla extant, Aldina vero scholia metrica Byzantinae originis ex antiquis fontibus magna ex parte hausta tamen antiquitatis testes fide multo illis minus digni iudicanda et cum summa cautione ad codicum auctoritatem infringendam adhibenda sunt.

Atqui nullius huius fabulae partis versus in hac scholiorum farragine non descripti sunt atque uno tantum loco ad v. 1. versuum, quorum metrum indicatum est, non proditur numerus. Nam ad v. 487 numerus *ρiα'*, quem ceteri codices omiserunt, ex Regio addidit Thiemannus. Alibi et metrum et numerus versuum, qui insecuntur, scholiis metricis describuntur. Ac diligenter describuntur ea quae nos legimus v. 253—301, 303—308, 310—315, 316—321, 322—414 (*φεῦ* non videtur scholiasta extra versum positum legisse; solent enim talia disertis verbis notari), 487—597, 598—618, 619—626, 627—640, 771—801, 802—822, 823—849, 850—958, 1097—1170, 1171—1207, 1208. 9. In reliquis partibus non omnino congruunt quae in codicibus leguntur cum scholiis. Ac primum quidem de versu 302 adnotatur: *τούτων ὁ πρῶτος τετράμετρος ἀκατάληκτος, οἷον τὸ τοῦ Ἀλκαίου*

δέξαι με καμάζοντα, δέξαι, λίσσομαί σε, λίσσομαι,

a cuius versus natura longe abhorret is, quem nos legimus

v. 302 *ἐγὼ δὲ τὴν Κίρκην γε τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακυῶσαν*

et quem illi parem esse idem scholiasta infra monet v. 309:

οδοῦν σε τὴν Κίρκην γε τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακυῶσαν.

Hoc dissidium non fugit Hemsterhusium, qui haec adnotat: »iure Kusterus scholiasten reprehendit, qui primum versum esse dixerit *τετράμετρον ἀκατάληκτον*, qualis est Alcaei prolatus etiam ab Hephaestione eiusque Enarratore p. 16. 86 (vid. Gaisford Lips. p. 32. Westphal. script. metr. gr. I p. 18), cum sine dubio sit *τετράμετρος καταληκτικός*; qui in tam manifestum errorem labi potuerit, miror; nisi credibile putes eum reperisse, *Ἐγὼ δὲ τὴν Κίρκην γε τὴν τὰ φάρμακ' ἀνακυῶσαν ἄν.*« Adparet hominem doctissimum hanc lectionem veram esse, iure non censuisse. Nam non solum ἄν, quod additur, omni vi caret et quae nunc leguntur sanitatem produnt, verum etiam per se multo probabilius est, hoc loco catalecticum tetrametrum quam acatalecticum scriptum fuisse, cuius generis nullum extat exemplum in hoc carmine amoebaeo. Itaque ex editoribus, qui Hemsterhusium secuti sunt, nemo scholiastae obediens lectionem codicum commutavit praeter Thierschium editorem admodum singularem, qui edidit:

*ἐγὼ δὲ τὴν Κίρκην γε τὴν κυκῶσαν ἀνὰ τὰ φάρμακα et
οδοῦν σε τὴν Κίρκην γε, τὴν κυκῶσαν ἀνὰ τὰ φάρμακα,*

in adnotatione critica vero ad v. 300 haec dixit: »Vulgo tetrameter catalect., quem scholiasta auctore refeci acatalectum. Edd. et mss. *τὰ φάρμακ' ἀνακυῶσαν*, unde aut *κυκῶσαν ἀνὰ τὰ φάρμακα*, aut pro *ἀνὰ τὰ* fortasse *ἀγαθά*, quod saepius per compendium scribitur, vel *ἀγανὰ* refingi facile potuit. Nam *κυκ. ἀνὰ τὰ φάρμ.* est: *rutabulum versare in pharmacis*. Contra *ἀνακυκ.*, obiecto altero omisso, universe vix dicitur.« Errat homo doctissimus; nam *ἀνακυκῶ* eodem iure cum uno obiecto coniungitur quo *ἀνακεράννουμι*, cf. Ach. 671 *οἱ δὲ θασίαν ἀνακυκῶσι λιπαράμπυκα*, Ran. 511 *κῆνον ἀνεκεράννου*. Verborum autem quae edidit eum callidiorum quam veriorum interpretationem adiecisse et ex duabus quas insuper addidit coniecturis neutram eam esse quae possit in locum lectionis ab omni parte probabilis omnibusque codicibus servatae succedere, nemo non sentiet mecum.

Ad v. 415 scholiasta inde a verbis *ὦ θερμὸν ἔργον* (v. 415) ad v. 486 *ἔχοι τις ἄν δίκαιον ἀντειπεῖν ἔτι* trimetros iambicos septuaginta tres numerat codicibus non plus septuaginta duos exhibentibus. Facilis et prompta coniectura est intercidisse in codicum archetypo unum versum, quo adiecto numerus septuaginta trium versuum expleatur. Ac nescio an haec causa fuerit, cur Bergkii in editionis alterius correctioris praefatione adnotaret, videri post v. 450 *ποῖον γὰρ οὐ θώρακα, ποῖαν δ' ἀσπίδα* excidisse aliquid, fortasse *ποῖαν δὲ λόγχην ἢ μάχαιραν ἢ δόρυ*; sed fatendum erit ipsa huius loci natura ut talia adiciantur minime flagitari. Nimirum Blepyrus de armis solis cogitat iustoque timidior telorum ne recordatur quidem. Itaque si quis invenerit

locum, ubi certiora lacunae indicia cernantur, ne a contraria parte cum scholio metrico pugnemus, Bergkii coniecturam mitemus. In versu autem 422 *σὺ δ' εἰ τίς; ὠχρὰ μὲν γὰρ εἶναι μοι δοκεῖς* nemo offendit ante Velsenum, qui Symbol. philol. Bonn. I p. 413 primus verba quae sunt *ὠχρὰ μὲν γὰρ εἶναι μοι δοκεῖς* admodum languere animadvertit. Quod is coniecerat:

σὺ δ' εἰ τίς; ὠχρὰ μαινάς εἶναι μοι δοκεῖς,

id ego De Rav. et Ven. p. 4 ita probavi, ut praeterea *ὠχρὰ* epitheton inutile in *ᾧ γραῦ* commutandum iudicarem. Meinekius Vind. p. 212 audacius quae difficultatem habent verbis omnibus deletis Aristophani nihil reliquit nisi truncum versum *σὺ δ' εἰ τίς;* Cui rationi ego neque adsensus neque adversatus sum in Vindiciarum censura Goett. gel. Anz. 1866 p. 148, de Kappeynii vero Pluti editione proximo anno in Fleckeiseni annalibus ad philologos referens p. 473 dixi mihi post *σὺ δ' εἰ τίς;* Chremyli de Penia coniecturam proximis verbis *ὠχρὰ κτλ.* explicandam ac confirmandam intercidisse videri. Quae sententia habet quo commendetur. Primum *μὲν γὰρ* non sequente altero membro exquisitius dictum est, quam ut casui vel interpolatori facile possit tribui cf. Pac. 124 sq. *καὶ τίς πόρος σοι τῆς ὁδοῦ γενήσεται; ναῦς μὲν γὰρ οὐκ ἄξει σε ταύτην τὴν ὁδόν,* Av. 1220 *οὐκ οἶδα μὰ Δί' ἔρωγε· τῆδε μὲν γὰρ οὗ,* quo haud dubie etiam Anaxandr. Com. III p. 193 *ἦδε μὲν γὰρ διαφέρει* pertinet vid. Klotz. Devar. II p. 660 et Wehrii quaestiones Aristophaneas supra commemoratas p. 7 sq., qua dissertatione diligentiae ac doctrinae laude insigni particularum apud Aristophanem usus adcuratius pervestigari coeptus est. Sed aliud a credit. Videas quaeso, quantum differant Chremyli a Blepsidemi moribus. Ille omnibus rebus novis primo obtutu obstupefactus alienissima quaeque metuit, Chremylus aequali mente atque placido animo obsistit perversis amici suspicionibus eumque a vanis coniecturis reducere studet ad sanum iudicium; refutat igitur Blepsidemi de furia coniecturam v. 425 additque v. 426 sententiam, qualis decet hominem frugi atque ieiunum. Is vix potest et ipse abire in vagas coniecturas et Peniam maenadem esse sibi videri profiteri. Cum autem recte scholiasta Venetus adnotet: *ὠχροὶ γὰρ εἰσιν οἱ πένητες διὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς ἴσως φαγεῖν* idemque eluceat ex Alexidis Olynthiae fragmento Com. III p. 456 v. 8 *χρῶμα δ' ἀσίων ἡμῶν ὄντων γίνεται ὠχρόν,* suspicari licet Chremylo primum Peniam mendicam visam esse, eumque fere sic dixisse:

*σὺ δ' εἰ τίς, [ᾧ γραῦ; μῶν προσαιτήσουσα νῶν
προσηλθεῖς;] ὠχρὰ μὲν γὰρ εἶναι μοι δοκεῖς.*

cf. Plat. Conv. p. 203 B *ἐπειδὴ δὲ ἐδείπνησαν, προσαιτήσουσα οἶον δὴ εὐωχίας οὔσης ἀφίκετο ἡ Πενία.* Mirum non erat ad Chremylum divitem factum vel mox futurum mendicam venire. De *μῶν* particula cf. Baeumlein. Untersuch. ueb. d. griech.

Part. p. 308; qua particula Aristophanes haud raro eam interrogationem inducit, quae de priore coniecturam addit ut Ach. 328. 418. Equ. 786. Nub. 315. Vesp. 274. Pac. 281. 746. Lys. 1217. Eccl. 348. 976. cf. etiam Eurip. Hecub. 754 *τί χρῆμα μαστεύουσα; μῶν ἐλεύθερον αἰῶνα θέσθαι; ῥῆθιον γάρ ἐστὶ σοι*. Ceterum abusus est Velsenus scholio Parisino ad *βλέπει: ὀρθῶς ἔφησ' δηλ.* ad coniecturam suam confirmandam. Nihil enim inde recte conligitur nisi hunc scholiastam v. 424 Chremylo tributum legisse.

In contrariam suspitionem inducimur a scholiasta metrico de ea fabulae parte, quae est inter v. 641 et 770. Eam complecti adnotatur centum undetriginta versus trimetros, cum nos centum triginta legamus. Quoniam de litteris quae leguntur *ρδ'* in *ρλ'* ultro commutandis cogitari non potest, aut scholiastam errasse aut ab eius exemplo unum versum, quem nos servatum habemus, abfuisse censendum est; qui aut in illo casu intercisisse aut in nostris codicibus interpolatus esse potest. Circumspicienti vero, qui potissimum versus alienus esse videatur a ceteris, occurrunt v. 712 et 755, quos versus in Ravennate a prima certe manu omissos esse adnotatur. Illum versum iam supra vidimus offensionis immunem esse, hunc habere cur in suspitionem incurrat. Sed ut supra ei rei nihil tribuendum esse censuimus, quod v. 755 *οὐκ ἐκ δικαίου τὸν βίον κεκτημένοι* in Ravennate omissus est, sic ne scholio metrico quidem id dandum esse puto ut *ἐκ δικαίου* formulam exemplis idoneis defendenti hunc versum Aristophanis esse non concedamus. Nam non solum infra videbimus, Meinekium post v. 756 suspicatum esse unum intercisisse versum, verum etiam illi numeri fide quam non sint digni ex duobus qui restant locis intellegitur, v. 959—1041 et v. 1042—1096, quorum illum scholiasta octoginta quattuor, hunc quinquaginta sex versus continere vult, cum nos illic octoginta tres; hic quinquaginta quinque numeremus. Diu enim quaerenti nusquam mihi occurrit ullum lacunae vestigium, ita ut aut *πδ'* in *πγ'* et *πεντήκοντα* *ἔξ* in *π. πέντε* commutandum aut, quia hoc paulo violentius fieret, scholiasta in numeris erravisse putandus sit. Itaque tantum abest ut auxilium homini critico peti possit ex scholiis metricis, ut cavendum sit, ne ei imponant.

Ut igitur propriis fisi viribus de versibus interpolatis et lacunis quaerere pergamus, in hac fabula haud pauci versus iniuria damnati sunt, nonnulli ita, ut iudicis iniustitia neminem facile fugiat. Sic Bothium v. 179 *ἐρᾷ δὲ Λαῖς οὐ διὰ σὲ Φιλωνίδου;* ob nullum aliud crimen damnantem quam quod scortorum corinthiorum etiam v. 149 et 301 mentio fit, nemo secutus est; neque magis vereor, ne Heimreichii in miscellaneis criticis supra laudatis p. 20 disputatio quemquam deceptura sit, qua vv. 745—747 *ἐγὼ δ' ἐπῆνον τὸν θεὸν πάνυ σφόδρα, ὅτι βλέπειν ἐποίησε τὸν Πλοῦτον ταχύ, τὸν δὲ Νεοκλείδην μᾶλλον ἐποίησεν τυφλόν* spurios esse sic demonstravit: »Hi

versus mihi nimis languere videntur. Et repetunt de quibus iam actum erat: supra enim (v. 739—740) Cario narraverat, quanto gaudio affectus esset, cum Plutum rursum videre intellexisset. Atque tota Carionis oratio optime v. 744 concluditur. Accedit quod non Carionis est laudare deos sed mulieris (v. 748 cf. v. 726). Fortasse igitur v. 745—747 interpolatori debentur. Mihi hi versus non solum non superflui esse videntur, sed etiam huius loci elegantiam mirum quantum augere. Summa enim vis est in versu ultimo, quo Cario gaudium suum prodit de Neoclidis poena. Nimirum ceteri homines probi gaudio de Pluto refecto capti hanc laetitiam solam testantur, servulus Neoclidis merito quidem infortunio nimis tamen oblectatus se Aesculapium non propterea solum laudavisse dicit, quod Pluto lucem oculorum reddiderit, verum etiam quod Neoclidem etiam magis obcaecaverit. Ac lepida cum dignitate Carionarrationem suam ita concludit, ut, quid ipse senserit de his rebus, diserte addat.

v. 106 *μὰ τὸν Δί'· οὐ γὰρ ἔστιν ἄλλος πλὴν ἐγώ* non defuit, qui spurium esse suspicaretur. Nam Meinekium Vind. p. 209 se fateri dicit, se hunc versum non intellegere; quo iure enim ex eis quae praecedunt *ἄνδρα τοὺς τρόπους βελτίονα* ad *ἄλλος* subaudiri possit *τοὺς τρόπους ἀγαθός* se non adsequi; repugnare etiam v. 110. Sin hoc dici statuatur *non est alius melior*, abundare *πλὴν ἐγώ*. Quare se totum versum delendum putare. Eisdem fere argumentis disertius explanatis nescius Bothium idem ante me voluisse ego uno anno ante editas Vindicias in Libro miscellaneo edito a societate philologica Bonnensi p. 60 sq. demonstravi hunc versum esse Chremylo adimendum, tribuendum Carioni. Atque adsensus est et obsecutus Kappeynius van de Coppello. Res certissima est, sed cum gaudio ex litteris, quas Ad. de Velsen homo doctissimus ad me scripsit, comperi, coniecturam meam desiisse coniecturam esse; ipsum enim suis vidisse oculis et in Ravennate et in Veneto ante *μὰ τὸν Δί'* breve spatium nomini personae relictum. Quis igitur dubitet, quin hic versus a Vindiciis vindicandus sit? *

Qui hoc loco nobis adsensus est, Kappeynio nos non item possumus adsentiri v. 188 *ᾧστ' οὐδὲ μεστὸς σοῦ γέρον' οὐδεὶς πώποτε*, expungendum esse iudicanti. Chremylum enim aut sic argumentari: Multo plus vales; nam ceterarum rerum omnium nobilium vilium hominibus est satietas, tui vero adhuc nemo plenus fuit. Ita demum orationem recte procedere, neque se intellegere, quid illud *ᾧστε* significet. Versum natum esse e v. 193 *σοῦ δ' ἐγένετ' οὐδεὶς μεστὸς οὐδεπώποτε*. Memini me in censura Kappeynianae editionis in annalibus philologicis a. 1868 probavisse hominis doctissimi iudicium; at nunc aliter sentio, et quem versum expungendum esse mihi persuaderi passus eram, eum expungi posse nego. Inde a v. 144 postquam divitiarum ea descripta est vis, qua in vita communi omnia fiant, innumeris ab

ero ac servo conlatis exemplis Chremylus iam v. 181 rem conficere conatur verbis latius patentibus τὰ δὲ πράγματα' οὐχὶ διὰ σὲ πάντα πράττεται; μονώτατος γὰρ εἶ σὺ πάντων αἴτιος καὶ τῶν κακῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν εὖ ἴσθ' ὅτι. Sed Cario nondum sibi satisfacit, sed pergit: κρατοῦσι γοῦν κἀν τοῖς πολέμοις ἐκάστοτε ἐφ' οἷς ἄν οὗτος ἐπικαθέρηται μόνος. Iam postquam Plutus interrogationem interposuit: ἐγὼ τοσαῦτα δυνατός εἰμ' εἰς ὧν ποιεῖν; id ipsum adfirmat Chremylus, at multo etiam plura Plutum efficere posse dicit, nulla iam addens huius potentiae documenta, sed quam amabilis ac deliciosus propter hanc ipsam potentiam Plutus sit, exponens. Illud si fieret, apta essent verba τῶν μὲν γὰρ ἄλλων κτλ. ad τούτων γε πολλῶ πλείονα; nunc vero cum, quod nemo sibi satis pecuniae habere videtur, id de vi pecuniae nihil probet, ad v. 187 versus 189 vix potest referri. Itaque nego v. 188 omitti posse, quo quae continentur, proximis versibus in hunc modum explanantur, ut primum exemplis cumulatis ceterarum rerum satietatem esse, deinde divitiarum non esse diserte dicatur. Rectissime igitur procedit oratio in codicum lectione. De ὥστε autem particula conferendus est eiusdem fabulae v. 919 ὥστ' εἰς ξμ' ἤκει τῆς πόλεως τὰ πράγματα. Sic codices et editiones omnes exhibent praeter Meinekii, qui ὥστ' in ὡς commutavit. Qua in re homini doctissimo adsentiri non possum; qui enim sycophanta hoc versu uti potest ad ea, quae dixerat, probanda? Immo interroganti κατηγορεῖ δὲ τίς; Iustus cum respondisset ὁ βουλόμενος sycophantae res bene cesserat poteratque reponere: οὐκοῦν ἐκεῖνός εἰμ' ἐγὼ nullo addito argumento. Quo eventu statim prudentissime utitur, ut concludat ad se venisse rei publicae summam. Cui ratiocinandi generi Iustus non habet, quod opponat, sed conqueritur rei publicae condicionem, cui talis vir praesit, eumque ab his negotiis avertere studet. Videtur igitur ὥστε particulae concludendi vis huic loco aptissima esse; ab hoc vero v. 188 parum differre. Videlicet longis Pluti potentiae laudibus finem imponit Chremylus concluditque insatiabile describens studium, quo homines Plutum complectantur cf. Pac. 706. Quod autem v. 193 σοῦ δ' ἐγένετ' οὐδεὶς μεστὸς οὐδεπώποτε admodum similis ei est, quem Aristophani vindicavimus, id me non magis movet, quam ea similitudo quae inter v. 862

ἔοικε δ' εἶναι τοῦ πονηροῦ κόμματος

et v. 957

ὅτι ἔστ' ἐκείνου τοῦ πονηροῦ κόμματος

intercedit. Hunc enim, quem altero loco adscripsi, Hamakerus primus deleri iussit Mnem. II p. 17, quem secuti sunt Meinekii Kappeynius Dindorfius in editione Lipsiensi. Batavus quod dixit γινῶναι τινα per se significare posse »alicuius mores perspicere«, id concedi potest vere dictum esse ac bene eum in hanc sententiam contulisse Dem. adv. Pantaenet. 983, 2 γινῶναι δ' ἰδόντα καὶ ἐπιπλῆξαι ῥάδιον, sed hunc

versum non posse non spurium esse demonstrandum erat, antequam explicaretur, quid interpolatorem ad scribendum adpulisse videretur. Mihi poeta consulto haec verba adiecisse videtur, quae nisi sui similia in hac fabula haberent, nunquam in suspensionem venissent.

v. 1114 sq. haec leguntur:

*οὐδεις οὐ λιβανωτόν, οὐ δάφνην,
οὐ φαιστόν, οὐχ ἱερεῖον, οὐκ ἄλλ' οὐδέεν
ἡμῶν ἔτι θύει τοῖς θεοῖς.*

Dobraeus offendit in ordine horum vocabulorum *λιβανωτόν* — *οὐχ ἱερεῖον οὐκ ἄλλ' οὐδέεν*, quae sic disponenda fuisse ei videntur: *οὐχ ἱερεῖον, οὐ φαιστόν, οὐ λιβανωτόν, οὐ δάφνην*, ita ut a pretiosis sacrificiis ad vilia descenderetur. Huius argumenti quo homo doctissimus ad damnandum v. 1115 simillimum versui 138 *οὐ βοῦν ἄν, οὐχὶ φαιστόν, οὐκ ἄλλ' οὐδέεν* usus est omnis vis tollitur a Meinekio Vind. p. 223 credibile esse negante, Mercurium id tantum doluisse, quod nemo nunc mortalium neque thus nec lauream dis sacrificet. Haec eum flocci facere, at quod nemo iam placentas et *ἱερεῖα* dis offerat, id esse quod doleat. Huc accedit, quod proprie Graeci dicere videntur *λιβανωτόν ἐπιτιθέναι* neque vero *θύειν* cf. Nub. 426 *οὐδ' ἄν θύσαιμι' οὐδ' ἄν σπείσαιμι' οὐδ' ἐπιθείην λιβανωτόν*, Ran. 888 *ἐπίθες λαβῶν καὶ δὴ σὺ λιβανωτόν*, Vesp. 96 *ᾧσπερ λιβανωτόν ἐπιτιθεῖς νομμηγία*, Antiphan. Com. III p. 89 *ὅταν γὰρ ἑκατόμβας τινὲς θύωσιν, ἐπὶ τοῖτοις ἅπασιν ὑστατος ἀπαξαπάντων* (Cobet N. L. p. 131) *καὶ λιβανωτὸς ἐπετέθη*, Plat. Com. II p. 638 v. 9. Aliud argumentum cum aliqua dubitatione profero. Videor enim mihi sentire *οὐ* iteratum postulare, ut etiam tertium membrum adiciatur ut v. 198, Av. 141 *οὐκ ἔκυσας, οὐ προσεῖπας, οὐ προσηγάγους, οὐκ ὤρχηπέδισας*, 979 *οὐκ ἔσει οὐ τραγῶν οὐ λάϊος οὐ δρυκολάπτης*, 1133 *ὑρνιθες, οὐδεις ἄλλος, οὐκ αἰγύπτιος πλινθοφόρος, οὐ λιθουργός, οὐ τέχτων παρῆν*, Ach. 34 *ὃς οὐδέ πώ ποτ' εἶπεν, ἄνδρακας πρίω, οὐκ ὄξος, οὐκ ἔλαιον*, Eccl. 452 *οὐ συκοφαντεῖν, οὐ διώκειν, οὐδὲ τὸν δῆμον καταλίειν* cf. 560 sq. Quanquam Euripides Orest. 1155 dicit: *οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρείσσον ἢ φίλος σαφῆς, οὐ πλοῦτος, οὐ τυρυννίς*, cf. Bacch. 757. 1205. Videtur igitur etiam v. 1115 Aristophani vindicandus esse.

v. 1173 utrum cum Meinekio *ἀφ' οὐ γὰρ αὐ βλέπειν ὁ Πλοῦτος ἤρξατο* an cum Bergkio *ἀφ' οὐ γὰρ ὁ Πλοῦτος οὗτος ἤρξατο* an *ἀφ' οὐ γὰρ ὁ Πλοῦτος αὐθις ἤρξατο βλέπειν* an *ἀφ' οὐ γὰρ ὁ Πλοῦτος ἤρξατ' ἐξ ἀρχῆς βλέπειν*, quas lectiones Meinekii in Vindicariis proposuit, an ex Bergkii coniectura *ἀφ' οὐ γὰρ ἀναβλέπειν ὁ Πλοῦτος ἤρξατο* an quod Elmsleius ad Ach. 127 proposuit: *ἀφ' οὐ γὰρ ὁ θεὸς οὗτος ἤρξατο βλέπειν* scribendum sit, donec Velseni thesaurus criticus reclusus sit in dubio relinquendum puto. Velsenus autem Symb. phil. Bonn. I p. 419 hunc versum spurium

esse dicit sic argumentatus. In proximo versu aut dicendum fuisse: *πῶς δ' ἔστιν ὦ βέλτιστε*; et *κακῶς* aut *τί δ' ἔστιν ὦ βέλτιστε*; et *τί γὰρ ἄλλ' ἢ κακόν*; nunc haec duo dicendi genera commixta esse parum eleganter. Nec magis quam interrogationem et responsum inter se congruere singulas responsi partes, cum dicendum fuerit: *πῶς γὰρ ἢ κακῶς*; vel *τί ἄλλ' ἢ κακόν*; neque vero: *τί γὰρ ἄλλ' ἢ κακῶς*; Itaque cum versus 1173 scriptura dubitationis plena sit, hoc versu omisso scribendum esse suspicatur:

*τί δ' ἔστιν, ὦ βέλτιστε; — τί γὰρ ἄλλ' ἢ κακῶς
ἀπόλωλ' ὑπὸ λιμοῦ· καταφαγεῖν γὰρ οὐκ ἔγω.*

Meinekus Vind. p. 226 non dubitat hanc coniecturam ingeniosam dicere, sed addit quas homo doctissimus moverit difficultates ita posse removeri, ut scribatur: *τί δ' ἔστι σοι βέλτιστε*; quibus iam recte inferatur *τί γὰρ ἄλλ' ἢ κακῶς*; Cui coniecturae ego Zschr. f. d. Gymn. XX p. 225 Velseno adsensus obverti *τί δ' ἔστι σοι*; videri Germanismum quem dicunt esse, ὦ vero ab Aristophane ante *βέλτιστε* vocativum nunquam omissum esse. Quod de vocativo dixi, verum est, quod de Germanismo, quem putabam, ex Aristophane quidem refelli nequit; sed vide Soph. O. Col. 1169 *τί δ' ἔστι σοι*; Quominus autem Velseni sententiam, quae mihi etiam nunc quam maxime adridet, ambabus manibus amplectar, pauca quaedam me retinent; primum quod ad *ἀπόλωλα* apud comicos nusquam adverbium adiectum video, adiectum saepe ad alias *ἀπολλύναι* verbi formas, alterum quod refecto Pluto quae in scenam intrant personae mox dei mentionem faciunt, Justus v. 837 sq., sycophanta v. 858, vetula v. 960, Mercurius v. 1113 sq., unus Jovis sacerdos deleto v. 1173 non facturus est. Itaque praestare videtur iudicio suspenso nec dicere nec negare v. 868 hoc loco male repetitum esse.

v. 204 legitur:

*ἔσθ' ἄρ' ἔστι ποτε
οὐκ εἶχεν ἐς τὴν οἰκίαν οὐδὲν λαβεῖν,
ἐδρῶν ἀπαξάπαντα κατακεκλήμενα·
εἴτ' ἄν' ὀνόμασέ μου τὴν πρόνοιαν δειλίαν.*

v. 205 de cuius scriptura supra egimus, spurium esse ipse opinatus sum. Videbatur enim narrationis cursum, in qua quod summa vis in versu qui est *ἐδρῶν ἀπαξάπαντα κατακεκλήμενα* inesset, ab his verbis vexatissimum illum suspendendum fuisse putabam, ingratum in modum turbare. Atque eius modi aliquid sensisse videbatur Hemsterhusius, cui Dorvilliani codicis scriptura *ἐδρῶν γὰρ* placuit. Sed concedendum Doebraeum iure maluisse δ' quam γὰρ, quorum tamen merito neutrum cuiusquam adsensum tulit. Omisso autem illo versu narratio rectissime mihi procedebat:

*ἔσθ' ἄρ' ἔστι ποτε
ἐδρῶν ἀπαξάπαντα κατακεκλήμενα
εἴτ' ἄν' ὀνόμασέν μου τὴν πρόνοιαν δειλίαν.*

prorsus ad similitudinem Nubium vv. 177 sq.:

κατὰ τῆς τραπέζης καταπάσας λεπτήν τέφραν
κάμψας ὀβελίσκον εἶτα διαβήτην λαβών
ἐκ τῆς παλαίστρας θυμάτιον ὑφείλετο.

Ἐσδύς vero non addita domus notione, in quam fur irrepserit, quam maxime ex usu Aristophanis dictum est. Sic Vesp. 500 sq. *κάμέ γ' ἡ πόρνη χθές εἰσελθόντα τῆς μεσημβρίας, ὅτι κελητίσαι ἔλενον, ὀξυθυμηθεῖσά μοι κτλ. εἰσελθόντα* dictum est pro *εἰσελθόντα εἰς πορνεῖον*, qui locus facile cogitando suppletur, cum *πόρνη* antecedat; Plut. 1183 *νῦν δ' οὐδεὶς θύει τὸ παράπαν οὐδὲν οὐδ' εἰσέρχεται πλὴν ἀποπατησόμενοι γε πλεῖν ἢ μύριοι* facile inde quod haec verba a sacerdote dicuntur eque toto orationis conexu intellegitur, *εἰσέρχεται* nihil hic esse quam »intrat in templum.« Haud aliter eo de quo agitur loco *εἰσδύς* omni ssa domo dici potest, quia furis modo mentio facta est.

Huius sententiae ego auctor extiti in censura Meinekii Vindiciarum libri Goettgel. Anz. 1866 p. 156 atque eam repetivi in censura Heldermanni de Pluto dissertationis in annalibus philologicis 1867 p. 402, quam censuram Kappeynio van de Coppello Heldermanni populari innotuisse ex certo indicio conligo, Herwerdenum illius hominis doctissimi et ipsum popularem fugisse inde conligendum esse puto, quod eandem sententiam ut suam proposuit in Analectis criticis ad Thucydidem Lysiam Sophoclem Aristophanem et comicorum graecorum fragmenta Trj. ad Rh. 1868 p. 55. Sed homo doctissimus non veram sententiam, sed errorem repetivit. Versus enim ille suspectus satis defenditur similitudine nonnullorum locorum, ubi idem narrandi genus observari potest, Vesp. 1382 sq.:

Ὀλυμπίασιν, ἦνικ' ἐθεώρουν ἐγώ,
Ἐφουδίων ἐμαχέσατ' Ἀσκώνδῃ καλῶς
ἤδη γέρων ἄν· εἶτα τῇ πυγμαῖ θενῶν
ὁ πρεσβύτερος κατέβαλε τὴν νεώτερον.

ib. v. 1401 sq.:

Αἴσωπον ἀπὸ δειπνοῦ βαδίζονθ' ἐσπέρας
θρασεῖα καὶ μεθύση τις ὑλάκτει κύων.
καῖπειτ' ἐκεῖνος εἶπεν κτλ.

ib. v. 1410 sq.:

Δᾶσός ποτ' ἀντεδίθασκε καὶ Σιμωνίδης·
ἔπειθ' ὁ Δᾶσος εἶπεν, ὀλίγον μοι μέλει.

ib. v. 1427 sq.:

ἀνὴρ Συβαρίτης ἐξέπεσεν ἐξ ἄρματος,
καὶ πῶς κατεάγη τῆς κεφαλῆς μέγα σφύδρα·
ἐτύγγανεν γὰρ οὐ τρίβων ὧν ἱππικῆς.
κἄπειτ' ἐπιστάς εἶπ' ἀνὴρ αὐτῷ φίλος·
ἔρδοι τις ἦν ἕκαστος εἰδεῖν τέχνην.

ib. 1434 sq.:

ἐν Συβάρει γυνή ποτε
κατέαξ' ἐχῖνον. ΚΑΤ. ταῦτ' ἐγὼ μιμνήσκομαι.
ΦΙΛ. οὐχῖνος οὖν ἔχων τιν' ἐπεμαρτύρατο·
εἶθ' ἡ Συβαρίτις εἶπεν, εἰ ναὶ τὰν κέραν κτλ.

Etiam plura verba finita ex hoc narrandi usu sese excipere posse Vesp. 788 sq. docet, ubi haec leguntur:

δραχμὴν μετ' ἐμοῦ πρόφην λαβὼν
ἐλθὼν διεκερματίζετ' ἐν τοῖς ἰχθύσιν,
κἄπειτ' ἐπέδηκε τρεῖς λοπίδας μοι κιστρῶν·
κἀγὼ 'νέκαψ'· ὀβολοὺς γὰρ φόβην λαβεῖν·
κἄτ' α βδελυχθεὶς ὀσφρόμενος ἐξέπτυσσα·
κἄθ' ἔλκον αὐτόν.

Conferas quaeso hos locos cum illo Pluti loco et mecum censebis, Aristophani, non codicibus vim inferre, qui v. 205 delet.

Ne v. 475 quidem εἰ τοὺς δικαίους φῆς ποιήσειν πλουσίους iure seclusisse Kappeynium disci potest ex eis, quae ego in Fleckeiseni annalibus philologicis 1867 p. 405 disserui.

Quem adhuc quae tradita sunt ut servarentur quam maxime studere vidisti, idem ego neque Cobeti (Mnem. II p. 221) Meinekii Bergkii Kappeynii v. 584

ἵνα τοὺς Ἑλληνας ἅπαντας ἀεὶ δι' ἔτους πέμπτου ξυναγείρει

spurium esse censentium consensui adversari audeo neque versibus 566 νῆ τὸν Δί' εἰ δεῖ λαθεῖν αὐτόν, πῶς οὐχὶ κόσμῶν ἐστι; aut 806 οὕτω τὸ πλουτεῖν ἐστὶν ἡδὺ πρᾶγμα τι (vide supra) patronus existam, quorum alter novae fortasse comoediae versus similitudinis causa ad v. 802 ὡς ἡδὺ πρᾶττειν ἄνδρες ἐστ' εὐδαιμόνως adscriptus esse videtur, illum Aristophani ne is quidem vindicare poterit, qui ex versus ruderibus integrum fecerit.

Ad lacunas pergamus. Quo in genere multa dubia sunt. Sic cum Meinekio Vind. p. 215 mihi admodum verisimile est ante v. 771 καὶ προσκυνῶ γε πρῶτα μὲν τὸν ἥλιον prima intrantis Pluti verba intercidisse, sed demonstrari vix unquam poterit, quod nobis probatur. Dobraeo vero post v. 885 ἀλλ' οὐκ ἔνεστι συκοφάντου δήγματος unum versum periisse conicientis, quo addito hic versus criticorum conatibus

fortissime repugnans intellegi possit, non possum adversari, praesertim cum supra v. 422 eadem arte refecerimus. Sed dubito an ex usu quodam communi, cuius vestigia nobis nulla tradita esse videntur, genitivus non addito *ἄκος* vel simili vocabulo usurpatus sit.

Non certior crisis est de lacunis, quas post v. 756 et 696 Meinekius detexisse sibi visus est. Nam illic etsi non videtur ex verbis quae secuntur *οἱ δ' ἠκολούθουν κατόπιν ἐστεφανωμένοι γελῶντες εὐφημοῦντες* necessario conligendum esse ceteros maestos abiisse, ac si abierunt, id poetae disertis verbis indicandum fuisse, tamen id optime fieri et in codicum scriptura *ἄμα* abundanter ad *ἐσκυθρώπαζον* additum esse nec satis recte, id quod ego Ztsch. f. d. Gymn. XX p. 224 volui, ad *πάντες*, quod in *δοσι* latet, referri concedendum est. Ante v. 697 *μετὰ τοῦτο δ' ἤδη καὶ γέλοιον δῆτα τι* vero aliquid intercidisse etsi prae fracte negari non potest, tamen mihi parum probatur, cum bene a poeta res ita instituta esse videatur, ut Cario narrandi studio incitatus postquam ad mulieris anxiam quaestionem brevissime respondit, statim tanquam nihil intercesserit pergat. C. Fr. Hermannus, qui ante Meinekium in hoc loco haeserat et pro *ἤδη* scribendum proposuerat *ἦλθε* vel *ἦει*, propter hanc ipsam causam erravit, quod non intellexit, v. 696 in parenthesis, ut ita dicam, positum esse; de *ἤδη* vero *μετὰ τοῦτο* excipiente cf. Devar. de graec. lingu. part. ed. Klotz II p. 603 sq. Hartung. I p. 243.

Etiam confidentius supra negavimus Bergkium post v. 450 versus intercidisse recte suspicatum esse. Item verbo monitos volo qui forte legerunt, quae olim in Libro miscellaneo supra commemorato p. 60 sq. disserui, me non iam in locum versus 281, quem ab hoc loco alienum esse iam vidimus, alium supponendum esse censere. Nam quo usus eram argumento, quod *φράσαι* verbum v. 280 carere non posset obiecto, eius infirmitas elucet ex locis similibus velut: v. 61 sq. *ἀλλ' εἰ τι χεῖρες ἀνδρὸς εὐόρκου τρόποις, ἐμοὶ φράσον*, v. 65 *εἰ μὴ φράσεις γάρ, ἀπό σ' ὄλω κακὸν κακῶς*.

Post v. 1163 Meinekius Vind. p. 225 complura excidisse conligi posse censet ex v. 1170, ubi Cario Mercurio dicat *age igitur exta lava in puteo, ut statim te διακονικὸν esse ostendas*, quae nihil faciant ad *ἀγώνιον*. Ac confirmare videri suspicionem suam non modo eis quae v. 1165 legantur *ἐξηύρηχεν ἀτῶ βιότιον*, quaeque vix possint de eo dici, qui se gymnycorum et musicorum ludorum praesidem esse professus fuerit, sed etiam v. 1168 *ὄχοῦν ἐπὶ τούτοις εἰσῶ*, quae verba ad condiciones referenda sint, sub quibus Mercurius se ministrum fore professus fuerit. Ex his argumentis id potissimum conligo, hominem doctissimum huius loci sententiam non prorsus adsecutum esse. Cario id agit, ut Mercurium sub idoneo nomine in Chremyli domum

inducat. Tale nomen Mercurius, ubi dicit v. 1161 *ἐναγώνιος τοίνυν ἔσσημαι*, se invenisse persuasum habet; pergat enim gaudio elatus: *καὶ τί ἔτ' ἐρεῖς*; ac iustam causam addit, quae Carioni non poterat quin maxime placeret ex musicis et gymnasticis certaminibus nova oblectamenta expectanti gaudentique domus luxuriam proprio certaminum tutore addito auctum iri. Cario igitur Mercurio adsentitur verbis quae secuntur: *ὡς ἀγαθόν ἐστ' ἐπωνυμίας ἔχειν· οὗτος γὰρ ἐξηύρηκεν αὐτῷ βιότιον κτλ.* Nimirum largiorem victum quam quo ipse fruitur Mercurio concessurus non est, quem servitutis socium nactus esse sibi videtur. Itaque postquam Mercurius interrogavit, num posset sub hac condicione in domum introire, id tacitus concedit, sed ut novo incola statim in suum usum abutatur, eum exta lavare iubet, quo Carionis munere Mercurius iniussu fungens a primo initio Chremylo industriam suam commendaturus erat. Illud enim quod latine »iniussu« dixi in *αὐτός* v. 1169 inesse puto, ut supra v. 964 sq. *φέρει νυν ἐγὼ τῶν ἔνδοθεν καλέσω τινά. ΧΡΕ. μὴ δῆτ' ἐγὼ γὰρ αὐτὸς ἐξελέλυθα*, Thesm. 65 sq. *Ἀγάθωνά μοι δεῦρ' ἐκκάλεσον πάση τέχνῃ. ΘΕΡ. μηδὲν ἰκέτευ' αὐτὸς γὰρ ἔξεισιν τάχα.* Quare mihi non videtur opus esse cum C. Fr. Hermanno (Philol. III p. 512) conicere aut *αὐτοῦ* aut *αὐτόσε* scribendum esse.

Ante v. 1097 *τίς ἔσθ' ὁ κόπτων τὴν θύραν; τουτὶ τί ἦν*; Meinekius et Bergkius lacunam detexisse sibi visi sunt, ubi ego sarta video tecta. Suspiciantur enim ante hunc versum anum rediisse olim diserte indicatum fuisse. Unde adparet eos putavisse, omnia quae inde a v. 1097 inter Carionem et Mercurium ac deinde Iovis sacerdotem aguntur agi praesente vetula. Sed eam tamdiu mutam adstitisse parum probabile esse neque quidquam obstare videtur, quominus cum Kappeynio van de Coppello, postquam Chremylus verbis quae sunt *τὸν Πλοῦτον ἔξω τις κάλει* Plutum adduci iusserit, vetulam interrogantem *ἐγὼ δὲ τί ποιῶ*; simul exiisse censeamus. Haud aliter nobis qui hanc fabulam legimus Chremylum in scaenam prodire indicatur v. 1172 *τί δ' ἔστιν ὃ βέλτιστε*; verbis.

Rursus incidimus in eum locum, de quo Velsenus optime meritis esse visus est. Quem hominem doctissimum sequi nequeo Symb. I p. 421 post v. 207 *εἶτ' ἀνόμασέ μου τὴν πρόνοιαν δειλίαν* verba excidisse suspicantem, qualia haec sunt:

ἀλλ' οὐ βλέπω γάρ, ὥστε τῶν ἐμῶν κρατεῖν,

quam suspicionem Meinekius Vind. p. 209 comprobavit. Causa haec est. Plutum velle refici ex v. 200 sq. *ὅπως ἐγὼ τὴν δύναμιν ἣν ὑμεῖς φατε ἔχειν με ταύτης δεσπότης γενήσομαι* non posse conligi, cum haec verba timiditatis plena esse ex Chremyli responso adpareat; deinde quae Chremylus v. 210 dicat *βλέποντ' ἀποδείξω σ' ὀξύτερον τοῦ Λυγκέως* apta non esse, nisi prius Plutus diserte de caecitate sua questus sit. Hoc vereor ne sit quod dicunt nodum in scirpo quaerere; nam etsi Plutus ne cogitavisset

quidem de caecitate infirmitatis suae causa, quod tamen secus esse confido, tamen quid impediret Chremylum, quominus ut v. 115 sic etiam hoc loco unius Pluti potentiae vinculi dirumpendi laetam spem ipse inferret? Quod autem in Pluti et Chremyli conloquio non verbum verbo respondet, id haud dubie dialogo non tam artificioso quam simplici ac facili condonandum est. Chremylus ut Pluti ambagibus finem imponat missa illa de fure narratiuncula perguit: noli tibi quidquam curae esse; omnia bene cedent; nam Lynceo te reddam acutiorem.

Pervenimus ad eos locos, qui *transponendis versibus* sanari posse videntur. In quo capite primum confiteor, me eam sententiam, quam anno 1864 de v. 1070 sq. in Libro miscellaneo p. 68 sq. defendi, iam improbare. Existimavi enim hos versus in hunc modum transponendos esse, ut versus 1076 *ἐγὼ περὶ ταύτης οὐ μαχοῦμαι σοι — τὸ τί;* usque ad v. 1081 *ὁ δ' ἐπιτρέψων ἐστὶ τίς;* post v. 1070 *μὰ τὴν Ἐκάτην οὐ δῆτα· μαινοίμην γὰρ ἄν* et versus qui sunt *ἀλλ' ὦ νεανίσκ' κτλ.* v. 1071 usque ad *Μιλήσιοι* v. 1075 post v. 1081 legerentur, verba vero quae sunt *ὁ δ' ἐπιτρέψων ἐστὶ τίς;* adolescenti tribuerentur. In quo horum versuum ordine actio rectissime ita progreditur, ut adolescens prima anus derelinquendae opportunitate cupidissime arrepta Chremylo propter aetatem eius quamvis invitus eam concedat, deinde ubi Chremylus se eius sententiam intellexisse prodidit amorem simulare pergens respondeat: quis vero mihi eam permittet? tanquam Chremylus de anu cum eo decertaturus sit, is autem morae impatiens tandem dicat: *ἀλλ' ὦ νεανίσκ' οὐκ ἐῷ τὴν μίσραχα μισεῖν σε ταύτην*, ac postquam quae facta sint se scire verbis quae secuntur *εἶναί σ' ὑβριστήν κτλ.* luculenter demonstravit, adolescens tum demum se vetulam in odio habere confiteatur. Sed quae argumenta ad eum qui traditur versuum ordinem evertendum adtuli, ea nunc admodum infirma esse mihi videntur ac ne hoc quidem iure puto me negavisse *ὁ δ' ἐπιτρέψων ἐστὶ τίς;* verba Hemsterhusium, in cuius sententiam discedere non iam dubito, anui recte tribuisse et *quis potestatem illi faciat a me discedendi?* recte interpretatum esse. Videtur enim huic Nubium locus admodum esse similis. v. 797 sq. Strepsiades dicit:

ἀλλ' ἔσι' ἐμοί γ' οὐδὲ καλὸς τε κάγαθός·

ἀλλ' οὐκ ἐθέλει γὰρ μανθάνειν· τί ἐγὼ πάθω;

cui chorus respondet: *οὐ δ' ἐπιτρέπεις;* nimirum non *μανθάνειν*, sed *μὴ μανθάνειν*. Possis vero etiam ita *ἐπιτρέπειν* accipere ut sit *morem gerere* vel *cedere* ut apud Menandrum Com. IV p. 70 *οὐ παντελῶς δεῖ τοῖς πονηροῖς ἐπιτρέπειν ἀλλ' ἀντιτάττεσθ'.* Sed habeo, quo argumento pristinam sententiam meam prorsus refutem. In eo enim

versuum ordine, quem ego volui, adolescens prior anum *μεῖραξ* vocabulo per iocum significat, cum dicit: *νῦν δ' ἄπιθι χαίρων συλλαβῶν τὴν μεῖρακα*, Chremylus paulo post v. 1071 *ἀλλ' ὃ νεανίσκ' οὐκ ἐῶ τὴν μεῖρακα μισεῖν σε ταύτην* pronomine demonstrativo addito, id quod contra rei naturam fieri censeo. Haec enim vox vetulae parum convenit; qua de causa chorus anum *ὃ μειρακίσκη* adlocutus se excusat: *πυθάνει γὰρ ὠρικῶς*, quae verba non dubito quin poeta de virgineo modo, quo anus interrogaverit, intellegi voluerit cf. Thesm. 582 *τί δ' ἔστιν ὃ παῖ; παῖδα γάρ σ' εἰκὸς καλεῖν,*

ἕως ἂν οὕτως τὰς γνάθους φιλάς ἔχῃς et

Vesp. 1297 *τί δ' ἔστιν ὃ παῖ; παῖδα γάρ, κἂν ἦ γέρων,*

καλεῖν δίκαιον ὅστις ἂν πληγὰς λάβῃ.

Sic etiam ubi in conloquio Chremyli et adolescentis anus primum *μεῖραξ* adpellatur, ut quae tandem dicatur adpareat iure additur pronomen; postquam autem semel sic adpellata est, demonstrativum pronomen rectius omittitur. Tam arcte autem inter se coniuncti sunt vv. 1076—1081 et vv. 1071—1075, ut si demonstratum est v. 1079 consentaneum esse sequi post v. 1071, non iam possit defendi mea horum versuum transpositio.

Versuum 264—274 ordinem perturbatum Kappeynius van de Coppello p. 60 sic facili negotio restitui posse censet, ut vv. 268—270 ante vv. 264—267 transponantur:

XO. ὃ χρυσὸν ἀγγείλας ἐπῶν πῶς φῆς; πάλιν φράσον μοι.

δηλοῖς γὰρ αὐτὸν σωρὸν ἦκειν χρημάτων ἔχοντα.

ΚΑ. πρεσβυτικῶν μὲν οὖν κακῶν ἔγωγ' ἔχοντα σωρὸν.

XO. ἔστιν δὲ δὴ τί καὶ πόθεν τὸ πρᾶγμα τοῦθ' ὃ φησιν;

ΚΑ. ἔχων ἀφίχται δεῦρο πρεσβύτην τιν' ὃ πονηροί

ρύπωντα κυφὸν ἄθλιον ῥυσὸν μαδῶντα νωδόν·

οἶμαι δὲ νῆ τὸν οὐρανὸν καὶ ψωλὸν αὐτὸν εἶναι.

Improbavi hanc transpositionem in Fleckeiseni annalibus a. 1868 p. 476, quod versus qui est:

ἔστιν δὲ δὴ τί καὶ πόθεν τὸ πρᾶγμα τοῦθ' ὃ φησιν;

nisi post v. 262. 3:

ὃ δεσπότης γάρ φησιν ὑμᾶς ἠδέως ἄπαντας

ψυχροῦ βίου καὶ δυσκόλου ζήσειν ἀπαλλαγέντας

suum locum non haberet. Quod cur dixerim adparet. *Φησίν* enim verbum v. 264 aperte respondet *ὃ δεσπότης γάρ φησιν* verbis totamque hanc interrogationem subsequi par est primam satisque obscuram Carionis novae fortunae significationem. Contra, si quid, chori bilem movere necesse erat verba *πρεσβυτικῶν κτλ.*, quae quoquo loco leguntur utique curiosum chori rei cognoscendae studium aegerrime turbant vel etiam

omnem spem evertunt. Ab hac parte probari potest ea transpositio, quam ego ante Kappeynium in Libro miscellaneo p. 63 proposui quamque in annalibus philologicis l. l. me defensurum esse dixi, dum aliquid melius inventum esset. Volui enim versum 264 ἔστιν δὲ δὴ τί κτλ., id quod et in codicibus et in editionibus fit, excipere v. 263 φυγροῦ βίου κτλ.; item v. 265 ἔχων ἀφῖκται κτλ. illum subsequi, deinde autem vv. 268. 269 ὦ χρυσὸν ἀγγελίας ἐπῶν κτλ. — χρημάτων ἔχοντα et Carionis verba πρεσβυτικῶν μὲν οὖν κακῶν ἔγωγ' ἔχοντα σωρόν, quibus idem adderet ῥυπαῶντα κυφὸν ἄθλιον ῥυσὸν μαδῶντα νωδόν· οἶμαι δὲ νῆ τὸν οὐρανὸν καὶ ψωλὸν αὐτὸν εἶναι. Post v. 265 autem excidisse conieci unum versum fere talem:

δς πάντας ὑμᾶς ἀλβίους καὶ πλουσίους ποιήσει.

Sed hanc transpositionem propterea intolerabilem esse puto, quod ad chori verba δηλοῖς γάρ κτλ. Cario non potest respondere: πρεσβυτικῶν μὲν οὖν κακῶν κτλ. nisi malis senilibus antea enarratis. Ac quae tum me moverunt causae, eas nunc contemno et quae in codicibus leguntur, sic interpretor. Chorus senum auribus utitur non ita subtilibus, sed quae paululum iam obsurduerunt, ut Cario audere possit, ei v. 261 dicere, se iamdudum aperuisse, cur erus illum vocaverit, eum autem non audivisse. Itaque cum inde, quod Cario v. 262 sq. promiserat, eos misera vita liberatos victuros esse, chorus conlegisset, Chremylum subito divitem factum esse, gaudio maximo captus quae optabat credens Carionem mala senilia enarrantem audire sibi videtur enarrare rerum pretiosissimarum longam seriem. Respondet igitur cum risu eorum, qui audiunt, ὦ χρυσὸν ἀγγελίας ἐπῶν πῶς φής; πάλιν φράσον μοι· δηλοῖς γάρ αὐτὸν σωρόν ἦκειν χρημάτων ἔχοντα, cui Cario verissime: πρεσβυτικῶν μὲν οὖν κακῶν ἔγωγ' ἔχοντα σωρόν. Qua in interpretatione ea re non impediatur, quod senum surdidatis postea nullum extat vestigium; nam quae non abhorrebat a senum natura, ea postquam semel risum eorum qui audiebant movit, facile poterat postea neglegi a poeta comico.

Me non felicior fuit Heimreichius l. l. p. 17 cum ex versibus vv. 140—148 duos transponeret. Miratus enim Plutum tota Chremyli argumentatione v. 142 finita nunc demum v. 143 τί λέγεις; δι' ἐμὲ θύουσον αὐτῷ; ΧΡΕ. φήμ' ἐγὼ de illius sententia, ex qua mortales propter divitias sacra facere contenderat, dubitare, cum Aristophanem hanc Pluti stultitiam mentisque tarditatem ficturum fuisse non crederet, v. 143 suum tenere locum negavit. Spero fore ut mirari ac de horum versuum ordine dubitare desinat, si legerit, quae ego Ztsch. f. d. Gymn. XX p. 222 exposui; ubi Av. 1446. 1542. Eccl. 457. 717. Plut. 143 quinque locis inter se conlatis eum in conloquendo morem Aristophanis personis vindicavi, quo vel omni dubitatione exempta tamen, quod prorsus novum didicimus, nos nondum satis concoxisse talibus interrogationibus paene inviti prodimus. Sed homo doctissimus non satis habuit transposuisse v. 143 post v. 133

θύουσι δ' αὐτῷ διὰ τίν'; οὐ διὰ τουτονί; ubi Chremyli argumentationem interrumperet, verum errore errorem pariente transposuit etiam v. 146 ἅπαντα τῷ πλουτεῖν γάρ ἐσθ' ὑπήκοα post v. 147 τὴν δύναμιν ἣν λυπῆ τι καταλύσεις μόνος et Carioni tribuit demptum Chremylo. Qui quod v. 146 postquam Plutum non modo Iove multo esse potentio-rem, sed quaecunque mortalium animos oblectarent Pluto deberi adfirmavisset, ad rem peractam rediret iam omnia Pluto parere dicens, id non esse tolerandum, atque ipsum versum, in quo sententia nimis plana inesset, servum magis decere quam dominum pro argumentis addidit; quali argumentationi ipsum nunc crediturum esse negaverim.

Quae cum ita sint, videtur omnium Pluti versuum is nobis traditus esse ordo, quem Aristophanes ipse voluit.

Transeamus ad emendandi aliud genus, quo *personarum notis commutatis*, quae tradita sunt, aliter inter eos qui agunt distribuuntur. Cuius generis emendationes propterea inter facillimas sunt, quia in codicibus aliam personam loqui incipere lineola vel nominis primis litteris indicari solebat, interdum vero etiam omnis personae significatio vel temere vel consulto in praesens omittebatur. Inde patet paene nihil difficultatis esse in eis personarum permutationibus, quibus prorsus eadem verba ac totidem alii personae tribuuntur, notis tantum personarum mutatis. Paulo difficiliore videntur neque tamen non faciles esse eae, quibus quae verba in codicibus unius personae sunt, dissecta duabus distribuuntur. Maxime vero impeditum id genus est, quo personae mutantur commutatis etiam verbis, neque tamen impeditius quam omnes eae emendationes, quae diversis emendandi generibus coniunctis efficiuntur.

Ad primum genus pertinet, quod Hemsterhusius v. 65 εἰ μὴ φράσεις γάρ, ἀπό σ' ὀλλῶ κακὸν κακῶς, quem libri Chremylo continent, Carioni dedit firmissimis usus argumentis. Quibus Hirschigius Philol. V p. 278 contra novissimos editores, qui Hemsterhusium secuti sunt, hoc unum opposuit, γάρ illud in secundo versu priori secundum iungendum esse clamare eidemque personae tribuendum, tanquam non possit aliquis alius verba ita sua reddere, ut illis sua per γάρ particulam adnectat; id quod apud Aristophanem saepissime fieri exemplis demonstrare taedet.

Quanquam multae huius modi quaestiones ad sensum redeunt. Quod fieri necesse est, cum eiusdem factionis duae personae tertiae obsistunt neque alia indicia quam morum discrimina praesto sunt. Sic nolenti persuadere non poteris v. 78 sq. verba ὦ μιαιώτατε ἀνδρῶν ἀπάντων, εἴτ' εἰσὶ γὰρ Πλοῦτος ὢν; Carioni, quae secuntur v. 80 σὺ Πλοῦτος, — v. 82 ἐχεῖνος ὄντως εἶ σὺ; Chremylo tribuenda

esse, sed bene factum puto, quod Bergkius Meinekius Dindorfius Kappeynius sic voluerunt erum cum servo conloqui, ut uterque verbis utatur, quae ipsi convenient. v. 99 autem *καὶ θαῦμά γ' οὐδέεν· οὐδ' ἐγὼ γὰρ ὁ βλέπων* fortasse Carioni melius quam Chremylo tribui obiter monui Lib. misc. p. 61. Illum enim hoc magis contemnere hominum genus, quale tunc erat, ex v. 153 sq. discimus et omnino ad omne ioci genus promptissimum esse scimus, cum Chremylus, qui v. 97 ex Pluto quaerit, num iam ad probos homines migraturus sit, qui v. 218 sq. sibi socios extituros esse dicit, quicumque probi penuria oppressi fuerint, qui inde a v. 489 non tam suam quam omnium bonorum hominum causam dicit, si sibi constare volet, non poterit negare se ex longo tempore quemquam iustum vidisse.

Similis difficultas in ea fabulae parte est, in qua Chremylo et Blepsidemo Paupertas adversatur. Apud Hemsterhusium inde a v. 476 Blepsidemo tacente inter se conloquuntur Chremylus et Paupertas usque ad v. 483, ubi Blepsidemos: *ἱκανὸς νομίζεις δῆτα θανάτους εἴκοσιν*; cui Chremylus: *ταύτη γε· νῦν δὲ δὴ ἀποχρήσουσιν μόνω*; apud Thierschium primum Blepsidemos cum Paupertate conloquitur, v. 480 autem Chremylus interrogat: *τί δῆτά σοι κτλ.*, v. 481 idem respondet *καλῶς λέγεις* ac Blepsidemo v. 483 quaerenti *ἱκανὸς κτλ.* regerit: *ταύτη γε· νῦν δὲ κτλ.*, cum Dindorfius in Lipsiensi scenicorum poetarum editione novissima in ceteris rebus consentiens v. 483 Chremylo, eum qui sequitur Blepsidemo tribuat. Bergkius Meinekius Kappeynius etiam hoc loco consentientes Blepsidemum a v. 451 ad v. 483 tacentem ac tum demum a Chremylo interrogatum *ταύτη γε· νῦν δὲ κτλ.* dicentem faciunt. Haec ratio, quam extra omnem dubitationem ponere nequeo, tamen maxime mihi probatur, quia bene fit, quod Blepsidemos v. 452 a Chremylo confirmatus quidem, sed etiam tum timidissimus non loquitur, priusquam interrogatus sit.

In ea parte, quae a sycophanta ac Carione Iustoque v. 850—958 agitur, personas dirimere facilius est, postquam Chremylum inde a v. 802 abesse Beerius (Ueber die Zahl der Schauspieler bei Aristophanes p. 97 sq.) luculentissime demonstravit. Primum enim cum ex v. 880 sq. *οἶμοι τάλας· μῶν καὶ σὺ μετέχων καταγελῆς; κτλ.* Iustum in sycophantam ante v. 877 non invectum fuisse adpareat, consentaneum est, eius esse tantum vv. 860—862, qui ab alio pronuntiati sint necesse est ac qui sequitur versus magisque quam hic Iusto convenientes ad Carionis quaestionem v. 856 respondere videntur. Neque aliter hos versus novissimi editores distribuerunt. Differunt demum v. 896 sq., ubi Bergkius et Kappeynius verba, quae sunt *καχόδαιμον, σαφραίνει τι*; Iusto, Carioni quae secuntur *τοῦ φύχου γ' ἴσως, ἐπεὶ τοιοῦτόν γ' ἀμπέχεται τριβώνιον* tribuunt, Dindorfius haec omnia Carioni, Meinekius interrogationem illam Carioni, Iusto responsum adsignat. Alterum versum non sibi soli,

sed etiam Meinekio Kappeynio Dindorfio speciosa emendatione sanavisse visus est Velsenus Symb. phil. Bonn. I p. 417 scribendum coniciens: *ἐπεὶ τοιοῦτ' ἀμφέξεται τριβώνιον* vel, quod Aristophanes etsi usurpaverit horum pronominum formas in — o desinentes praeter eas, quae in — ον exeunt, ut *τοσοῦτο* Equ. 1234. *ταῦτό* Plut. 153. Nub. 234. 663. Thesm. 745 *τυννοῦτον* et *τυννοῦτο*, tamen non videatur illud — o voluisse elidi, *ἐπεὶ γε τοῦτ' ἀμφέξεται τριβώνιον*. Quibus coniecturis Meinekius Vind. p. 218 suam addidit: *ἐπεὶ τοιοῦτό γ' ἀμφιεῖ τριβώνιον* et Kappeynius: *ἐπεὶ τοδί γ' ἀμφέξεται τὸ τριβώνιον*. Ego hunc locum emendatum esse non potui mihi persuadere. Si enim vere dixit Velsenus, his verbis significandum esse, odorari sycophantam vel praesentire frigus, quo Iustus pallio trito illo indutus laboraturus sit, Aristophanem miror ioco, qui multo post agendus est, eo quod eum clare praedici facit, tantum festivitatis detrudere voluisse. Deinde cum hoc Carionis consilium non sycophantae, sed eis tantum, qui audiebant, aperiri consentaneum sit, quo tandem sycophantae verba *ταῦτ' οὖν ἀνασχέτ' ἐστίν, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, τούτους ὑβρίζει εἰς ἔμ'*; respiciant intellegi nequit. Has difficultates cum eis, quas Velsenus detexit, evitari video, si hunc locum neque emendatum neque emendandum sic interpretor. Cario, quo magis sycophantae iram commoveat, qua solet impudentia eum etiam pauperiorem quam nunc est iam trito pallio male tectum frigus naribus haurientem fingit et quod solum in eo pristinam fortunam referebat, pallium cum contemptu *τοιοῦτον* — *τριβώνιον* dicit, tanquam pro vestimentorum splendore, quibus boni homines mutata fortuna utantur, vilissimum sit. Quam superbiam iure sycophanta versibus qui secuntur conqueritur. Ut autem ad propositum redeamus, id non dubito, quin verba quae sunt *τοῦ φύχους γ' ἴσως ἐπεὶ τοιοῦτόν γ' ἀμπέχεται τριβώνιον* Carioni tribuendi sint, cuius dicendi generi cum optime etiam *κακόδαμον, ὀσφραίνει τι*; verba convenient, cum Dindorfio omnia huic uni adsignaverim, ut is a sycophanta ad theatrum se convertere putandus sit.

Iterum dissentiunt editores de vv. 926. 7. Unus Kappeynius verba quae sunt *κατάθου ταχέως θολμάτιον* et *ἔπειτ' ὑπόλυσαι* Carioni, Iusto *οὔτος, σοὶ λέγει* et *πάντα ταῦτα σοὶ λέγει* tribuit, Dindorfius Meinekius Bergkius contrariam praetulerunt distributionem. Mihi Kappeynii ratio probatur. Cario enim dum disputabatur, usque tacebat; simulatque autem agere tempus esse visum est, ipse incipit. Iustum autem ne voluisse quidem sycophantam exui videtur conligi posse ex v. 937, ubi pallium suum ad illum vestiendum Carioni tradere recusat.

Admodum difficilis quaestio est de vv. 163—180 recte distribuendis. Simpli-
cissimam viam ingressus est Dindorfius, qui vv. 160 *τέχνην δὲ πᾶσαι κλ.* — v. 168
ὁ δ' ἄλους γε μοιχὸς διὰ σέ που παρατίλλεται Chremylo, vv. 170 *μέγας δὲ βα-*

σιλεδς κτλ. — v. 180 ὁ Τιμοθέου δὲ πύργος κτλ. Carioni tribuit, ita ut ille omnes adfirmativas, hic interrogativas enuntiationes omnes proferat. Hanc rationem propterea improbo, quod ut Cobeti verbis (Mnem. VI p. 368. N. L. p. 435) utar »notissimum est δέ γε usurpari solere quum duae res ita inter se componuntur, ut altera plus habeat ponderis; quapropter in iurgiis frequentissimum est, ubi δέ γε responsantis est et maledicto maledictum, convicio convicium gravius reponentis.« Similiter hoc loco vv. 164—168 δέ γε conici licet semper eius esse, qui alterum superare et quod is dixerat augere studeat, id quod Hirschigius Philol. V. p. 279 recte inlustravit similitudine duorum locorum Ach. 1104 sq. et Equ. 363 sq., ubi δέ γε eodem modo in conloquio paulo concitatore usurpatur. Hac de causa Equ. 1204 ἐγὼ δ' ἐκινδύνευσι, ἐγὼ δ' ὤπτησά γε versum inter Insiciarium et Cleonem distribuendum esse censeo. Id enim pro certo habeo, similitudinem rei apud Pylum factae furtique leporem utique esse tenendam; quod fit si τὸ κινδυνεύειν Insiciario, qui non minore cum periculo furtum se commisisse simulare potest quam cum quo Cleo Demostheni gloriam surrepturus imperium susceperat, τὸ ὀπτᾶν vero Cleoni tribuitur, qui nunc Demosthenis partes agens ut ille omnia ad capiendos Lacedaemonios sic ipse ad comedendos lepores paraverat. Hac interpretatione necessitate quadam eo adducimur, ut ante hunc versum Aristophanem coniciamus Cleonem aliquid interponentem fecisse, quod temporum iniuria periit. Ut autem ad Plutum redeamus, ex illa observatione ut consequitur, priores versus non Chremylo continuandos esse, sed inter erum ac servum distribuendos, ita posteriores non Carioni soli dandi esse propterea videntur quod promiscue vv. 170. 171. 173. 174. 176 pronomine demonstrativo, vv. 172. 177. 178. 179 pronomine personali altero Plutus significatur vel adpellatur. Hoc discrimen non dubito quin causa fuerit, cur Bergkianus hos versus:

170 sq. μέγας δὲ βασιλεὺς οὐχὶ διὰ τοῦτον κομᾶ;

ἐκκλησία δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον γίγνεται;

173 sq. τὸ δ' ἐν Κορίνθῳ ξενικὸν οὐχ οὗτος τρέφει;

ὁ Πάμφιλος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον κλαύσεται;

176 Ἀγύρριος δ' οὐχὶ διὰ τοῦτον πέρδεται;

Carioni, Chremylo hos tribueret:

172 τί δέ; τὰς τριήρεις οὐ σὺ πληροῖς; εἰπέ μοι.

175 ὁ Βελονοπάλης δ' οὐχὶ μετὰ τοῦ Παμφίλου;

177 sq. Φιλέφιος δ' οὐχ ἔνεκα σοῦ μύθους λέγει;

ἡ ξυμμαχία δ' οὐ διὰ σὲ τοῖς Αἰγυπτίοις;

ἐρᾶ δὲ Λαῖς οὐ διὰ σὲ Φιλωνίδου;

Haec personarum distributio, quam Kappeynius secutus est, nisi quod incerta de causa v. 170 et 173 Chremylo tribuit, non ea est quam non possimus non comprobare. Altercantibus enim Chremylo et Carioni cur non liceat utrique nunc hoc nunc illo modo Plutum significare? Firmiore certe nititur fundamento Meinekii horum versuum distribuendorum ratio, qui Carionem et Chremylum singulos alternos versus dicentes facit, vv. 166 et 167 priores partes Chremylo, secundas Carioni tribuens, ita ut per totum locum perfecta stichomythia, quae dicitur, existat. Cui cum hic locus aptissimus sit, ego non dubitarem, quin Meinekium sequerer, si mihi haec fabula edenda esset, nisi quod cum Hirschigio v. 163 Chremylo continuarem. Hoc si fit, deinceps personae mutandae et v. 168, cui magis convenit, Carioni dandus est. Quominus autem ceteris quoque personarum notis mutatis v. 170 Chremylo, v. 179 Carioni ac deinde v. 180 priorem partem *ὁ Τιμοθέου δὲ πύργος* Chremylo demus, non impedimur quae secuntur verbis *ἐμπέσοι γέ σοι* vulgo Chremylo adsignatis; haec enim verba rectissime primus Kappeynius Meinekio (in adnotatione critica editionis) obsecutus Pluto tribuit. Sic hic locus constituendus esse mihi videtur, quanquam repeto, certi quidquam de hoc genere vix posse statui.

Versuum 190—192 singula verba ita distribuenda esse ut Chremylus dicat: *ἔρωτος, μουσικῆς, τιμῆς, ἀνδραγαθίας, φιλοτιμίας, στρατηγίας*, quae omnia ad animum pertinent, Cario quae ad corporis voluptates, haec: *ἄρτων, τραγημάτων, πλακούντων, ἰσχάδων, μάζης, φακῆς*, omnes editores intellexerunt, unus Hirschigius l. l. v. 180 non intellexit. »Nimirum« inquit »τῶν μὲν γὰρ ἄλλων — et σοῦ δ' ἐγένετ' interposita disiungi non sinunt; praeter quam quod talis divisio in huic simili enumeratione ac cumulatione nusquam apud hunc poetam occurrit et per se nescio quid *ἀναριστοφανικόν* habet,« quae refutari, antequam demonstrata sint, opus esse nego.

Fit etiam ut personarum notae vel prorsus deleantur vel novo loco adiciantur. Illud me admisisse poenitet cum De Rav. et Ven. p. 29 v. 664 *ἦσαν δὲ τινες ἄλλοι δεόμενοι τοῦ θεοῦ* Carioni continuandum esse adnotarem; quod enim non intellegebam, cur mulier etiam alios dei auxilio egentes adfuisse suspicaretur — id facillimum est ad intellegendum; nam *ἡμῶν ἕκαστος* vix poterat de duobus graece dici. Contra iure me versui 106 Carionis nomen adiecisse supra vidimus. Non minus recte Kappeynius v. 27 inter verba *πιστότατον ἠγοῦμαι σε* et *καὶ κλεπτίστατον* nominis notam Carionis inserendum esse coniecit, cui hunc leporem quam maxime convenire quisque semel monitus concedet. De v. 116 difficilius est iudicare. Meinekii enim in adnotatione critica *βλέψαι ποιήσας* verba fortasse per interrogationem elata cum Pluti verbis coniungenda esse suspicatur, ita ut Chremylus dicat:

οἶμαι γὰρ οἶμαι σὺν θεῶι δ' εἰρήσεται
ταύτης ἀπαλλάξειν σε τῆς ὀφθαλμίας,

Plutus respondeat:

βλέψαι ποιήσας; μηδαμῶς τοῦτ' ἐργάσθ·
οὐ βούλομαι γὰρ πάλιν ἀναβλέψαι.

Quam coniecturam aliquid commendationis habere Kappeynius adnotat; ego his hominibus doctissimis adsentiri non possum. Primum enim intellegi quidem poterant, quae v. 115 Chremylus dicit: ταύτης ἀπαλλάξειν σε τῆς ὀφθαλμίας, sed recte is facit, quod paulo uberius ac gravius praeclarum illud facinus significat, quod adgressurus est. Deinde Meinekii scriptura mihi non prorsus cum Aristophanis dicendi usu congruere videtur, qui addito quidem pronomine interrogativo novi verbi participium in interrogatione verbo finito orba haud raro usurpat, ut Plut. 907 sq. τῶν τῆς πόλεως εἰμ' ἐπιμηλητῆς πραγμάτων καὶ τῶν ἰδίων πάντων, — σύ, τί παθῶν; — βούλομαι, cf. Ach. 46 τίς ὦν; 914 τί ἀδικειμένος; Equ. 741 τί δρῶν; Nub. 893 τίς ὦν; 895 τί σοφὸν ποιῶν; 900 τί ποιῶν; Ran. 71 τί βουλόμενος; non addito pronomine interrogativo non usurpat, nisi ex proximis verbis repetitum ut Plut. 463 σὲ πρῶτον ἐκβαλόντες ἐκ τῆς Ἑλλάδος. — εἰμ' ἐκβαλόντες; καὶ τί ἂν κτλ. Ceterum μηδαμῶς cum apud Aristophanem et in Comicorum poetarum fragmentis, nisi fallor, septies decies in responsi graviter negantis vel recusantis vel deprecantis initio (Ach. 297. 324. 590. Nub. 84 Vesp. 854. 1164. 1211. 1252. Pac. 385. 926. 1260. Av. 145. Lys. 822. 916. Ran. 581. Eccl. 562. 869.) usu veniat, semel tantum ita usurpatur, ut quae antea dicta sunt, brevi interrogatione comprehensa repetantur ac tum demum μηδαμῶς inferatur. Dico Pac. 926, ubi postquam Trygaeus interrogavit:

τί δαὶ δοκεῖ; βούλεσθε λαρινῶι βοῖ; scil. ἰδρύειν τὴν Εἰρήνην

chorus respondet:

βοῖ; μηδαμῶς, ἵνα μὴ βοηθεῖν ποι δέη.

quo loco cum leporis summa in soni similitudine harum vocum βοῖ et βοηθεῖν posita sit, illa non sine idonea causa repetitur.

Pervenimus ad v. 148. Cario haec dicit:

ἔγωγέ τοι διὰ μικρὸν ἀργυρίδιον

δοῦλος γεγένημαι διὰ τὸ μὴ πλουτεῖν ἴσως.

Verba postrema διὰ τὸ μὴ πλουτεῖν ἴσως Dobraeus Adv. II p. 132 interrogatione elata Pluto adsignanda esse censuit. Ex editoribus nemo quidem secutus est, sed fere non omiserunt, quam sententiam silentio quae praetermittatur dignam esse facile est ad demonstrandum. Primo enim ad spectu quanquam infelix abundantia verborum esse videtur ac splendidissima est Heimreichii l. l. p. 19 coniectura, quae apud scholiastam

legerentur Ravennatem: πρότερον ὦν ἐλεύθερος, haec verba Aristophanis esse rati, tamen tali auxilio critico abstinendum esse puto, quia μικρὸν ἀργυρίδιον cum sit »ut parvam mihi parem pecuniam« διὰ τὸ μὴ πλουτεῖν ἴσως verba declarant, cur Cario omnino coactus sit, servitute voluntaria parcum quaerere victum.

v. 580 ex Bentley coniectura omnes, qui hanc fabulam ediderunt, καχεῖνος γὰρ τὸν πλοῦτον ἔχει Chremylo continuaverunt, ταύτην δ' ἡμῖν ἀποπέμπει Blepsidemo tribuerunt. Unus Thierschius totum versum Chremyli esse voluit, in proximo autem versu φήσεις in oratione universa pro φήσομεν dictum esse hoc sensu: »Ergo contendere potest, Iovem non bene discernere, quid optimum sit. Nam ille habet Plutum et hancce nobis mittit«. Cui interpretationi ego non subscribo, quia in dialogo altera persona simpliciter non potest referri nisi ad eum, cum quo aliquis conloquitur. Sed alia interpretatio praesto est: poterat enim Chremylus postquam priorem versum ad paupertatem dixit ad socium suum vel ad spectatores conversus in altero versu de eadem pronomen demonstrativum usurpare, ut supra vv. 896. 7 priora verba ad sycophantam, posteriora ad theatrum conversus Cario dixisse nobis visus est. Atque id fit et in tragoedia et in comoedia, ut demonstrativo pronomine is significetur, quocum qui dicit conloquitur, isque ut adpellatus respondeat. Iam in censura Heldermanni dissertationis supra commemorata in Fleckeiseni annalibus 1867 p. 403 eius modi locos congessi hos: Vesp. 168 ΒΔΕ. ἄνθρωπος οὗτος μέγα τι δρασεῖε κακὸν ΦΙΔ. μὰ τὸν Δί' οὐ δῆτ' ἀλλ' ἀποδόσθαι βούλομαι κτλ. Eccl. postquam v. 809 Chremes interrogavit: Καλλίμαχος δ' ὁ χοροδιδάσκαλος ἀδοῖσιν εἰσοῖσει τι; unus vir respondet πλείω Καλλίου. Deinde Chremes: ἄνθρωπος οὗτος ἀποβαλεῖ τὴν οὐσίαν, ac vir: δευδὸν λέγεις. Soph. O. T. 1160 sq.:

ΟΙΔ. ἀνὴρ δδ' ὡς ἔοικεν ἐς τριβὰς ἐλᾷ.

ΘΕΡ. οὐ δῆτ' ἔγωγ'· ἀλλ' εἶπον, ὡς δοτὴν, πάλαι.

Itaque immerito Kappeynius vv. 505. 6 οὐκοῦν εἶναι φημ', εἰ παύσαι ταύτην βλέφας ποθ' ὁ Πλοῦτος, ὁδὸν ἦν τιν' ἰὼν τοῖς ἀνθρώποις ἀγάθ' ἂν μείζω πορίσειεν Chremylo, quem par est orationi suae atque argumentationi ipsum conclusionem addere, ademptos Blepsidemo tribuit. Eadem vero de causa v. 580 ταύτην δ' ἡμῖν ἀποπέμπει verba Chremylo continuari posse puto; nam ea re non impedior, quod Paupertas statim ambos et Chremylum et Blepsidemum adloquitur:

ἀλλ' ὦ Κρονικαῖς λήμαις ὕντως λημῶντες τὰς φρένας ἄμφω,

quia per hoc totum certamen, quod est inter Chremylum et Paupertatem, etsi Blepsidemos tacitus adstat, unum versum 499 οὐδέν· ἐγὼ σοι τούτου μάρτυς· μηδὲν ταύτην γ' ἀνερώτα interponens, tamen Paupertas iterum atque iterum utrumque adversarium adloquitur, v. 507 ἀλλ' ὦ πάντων βῆσι· ἀνθρώπων ἀναπεισθέντ' οὐχ ὑγαίνειν δύο

πρεσβύτα, ξυνθιασώτα κτλ., v. 529 *ὅπότεν νύμφην ἀγάγησθον*, v. 532 *ὣν δεῖσθον*, v. 550 *ὕμεῖς γε*, v. 563 *περανῶ σφῶν*, v. 593 *τὸ γὰρ ἀντιλέγειν τολμᾶν ὑμᾶς ὡς οὐ πάντ' ἔστ' ἀγάθ' ὑμῖν διὰ τὴν Πενίαν*. Etiam v. 118 *ἄνθρωπος οὗτός ἐστιν ἄθλιος φύσει*, quanquam nihil statuo, Chremylo, qui versu proximo *τί φής*; interrogavit, continuari posse mihi videtur, quibus verbis quae Plutus respondet, ea eiusdem pronominis demonstrativi usus exemplum sunt.

Paucis quibusdam huius fabulae locis conati sunt una vocula a ceteris divellenda aliique personae tribuenda poetae subvenire. Quod ego infelicissime feci v. 215 *ΠΛ. ὀρᾶτε. ΧΡΕ. μὴ φρόντιζε μηδὲν ὦγαθέ*, cum. Lib. Misc. p. 62 praeter *ὀρᾶτε* etiam quod sequitur *μὴ* vulgo Chremylo tributum Pluto dandum esse conicerem atque insuper *ὀρᾶτε* in *δρα δέ* praeter necessitatem commutarem. Sed ipse me refutavi in Fleckeiseni annalibus 1868 p. 474 adlato Soph. O. C. 654 *δρα με λείπων — μὴ δίδασχ' ἂ χροῖ με δρᾶν*, ubi *δρᾶν* prorsus eodem modo usurpatum est. Cum *μὴ φρόντιζε μηδὲν* vero conferas quaeso v. 208 *μὴ νυν μελέτω σοι μηδέν*. Non magis autem quae eodem fere tempore edita est Velseni coniectura mihi probatur de v. 704, qua Symb. phil. Bonn. I p. 415 hunc versum sic scribendum esse coniecit:

ΓΥ. αὐτός δ' ἐκεῖνος οὐ; ΚΑΡ. μὰ Δί' οὐδ' ἐφρόντισεν.

Primum enim *οὐ μὰ Δί' οὐδ' ἐφρόντισεν* verba esse respondentis Carionis mihi quam maxime similitudine probatur loci Ran. 493, ubi Dionyso interroganti:

*οὐ δ' οὐκ ἔδειςας τὸν φόρον τῶν ῥημάτων
καὶ τὰς ἀπειλάς;*

Xanthias respondet:

οὐ μὰ Δί' οὐδ' ἐφρόντισα.

Quo etsi satis leve tamen non prorsus contemnendum argumentum id accedit, quod similiter postquam caesura penthemimeris interrogationi finem fecit, responsum negativum ab *οὐ μὰ Δί'* his locis incipit: Ran. 645 *ἤδη 'πάταξά σ'*; — *οὐ μὰ Δί' οὐκ ἐμοὶ δοκεῖς* ib. 650 *μῶν ὠδυνήθης*; — *οὐ μὰ Δί' ἀλλ' ἐφρόντισα*, Eccl. 556 *τί δρᾶν; ὑφαίνεις*; — *οὐ μὰ Δί' ἀλλ' ἄρχεις*, Vesp. 193 *ἐγὼ πονηρός; οὐ μὰ Δί' ἀλλ' οὐκ οἶσθα σύ*, cum quibus locis obiter confer Euripidis Cyclopiis 154 *εἶδες γὰρ αὐτήν*; — *οὐ μὰ Δί' ἀλλ' ὀσφραίνομαι*, 560 *φύνοχος ἄδικος* — *οὐ μὰ Δί' ἀλλ' φῆνος γλυκύς* et 558 *ἀπολεῖς· δὸς οὕτως*. — *ναὶ μὰ Δί' οὐ πρὶν ἂν γε σέ*. Sed gravius habeo argumentum, quo Velseni coniecturam et Meinekio Vind. p. 214 probatam et Kappeynio propter scholiastae adnotationem, quae est: *αὐτός δ' ἐκεῖνος: τῆς ῥινός οὐκ ἐπελάβετο δηλ.* haud improbabilem visam redarguam. Paene ridiculum est, diserte negari Aesculapium ipsum nasum compressisse. Virginum erat erubescere et odorem anxie arcere, patris vero punire eum, qui filiarum sensus violaverat deique praesentiam contempserat.

Id ne fecerit eram metuere consentaneum est. Itaque poeta debebat eam vel dicentem facere, ut aliquid proponam:

*ἀντὸς δ' ἐκεῖνος [οὐ σε τῆ βακτηρία
ἐπάταξεν εὐθύς;] ΚΑ. οὐ μὰ Δί' οὐδ' ἐφρόντισεν*

vel postquam *ἀντὸς δ' ἐκεῖνος* dixit, interrumpi a Carione, qui quid ea vellet non minus intellecturus erat quam qui audiebant. Atque sic interrogatione sublata hunc locum legi iam Porsonus voluit.

Quae hic Aristophani obtrudenda esse non Velseno soli visa est caesura media, alio loco tollitur felicissima C. Fr. Hermanni (Philol. III p. 512) coniectura, qui v. 401 *νώ* non ut in omnibus ad hunc diem editionibus factum est Chremylo, sed interrogatione elatum Blepsidemo tribuendum esse dixit, ita ut legatur:

ΧΡΕ. βλέψαι ποιῆσαι — ΒΛΕ. νώ; τίνα βλέψαι; φράσον,

quod Bergkianus ita probavit, ut Hermanni immemor fortasse scribendum esse adnotaret:

ΧΡΕ. βλέψαι ποιῆσαι — ΒΛΕ. νὼ τίνα βλέψαι; φράσον.

Ego praetulerim Hermanni emendationem, quae nimis longa nocte obducta fuit in Philologi miscellis latens cf. Av. 466 sq. *οὕτως ὑμῶν ὑπεραλγῶ, οἷτινες ὄντες πρότερον βασιλῆς — ΧΟ. ἡμεῖς βασιλῆς; τίνας ἡμεῖς;*

Versum proximum:

οὐ τῷ μεταδοῦναι; ΧΡ. μὰ Δία. δεῖ γὰρ πρῶτα ΒΛ. τί;

ultima vocula excepta totum Chremylo tribuendum et sic constituendum proponit Kappeynius:

ΧΡ. ἐν τῷ μεταδοῦναι; μὰ Δία. δεῖ γὰρ πρῶτα — ΒΛ. τί;

»Chr. Num putas rem iam in eo esse ut amicis meis de Pluto impertire possim? vah, minime!« *Οὐ* in *ἐν* commutandum esse ipse conieceram, sed interrogationis signo deleto *μὰ Δία* cum eis quae antecedunt coniungendum esse ratus ita ut Chremylus a Blepsidemo *τί φής;* verbis interrogatus nunc pro *ἐν τούτῳ* ad intellegendum aptius *ἐν τῷ μεταδοῦναι* dicat addita *μὰ Δία* formula iurandi.

Hoc loco codicum verba non mutavimus, ut aliter ea distribuere possemus, sed quia, utut distribuebantur, praepositionem desiderabamus. Illud commissum est v. 44 a Cobeto. Postquam Chremylus Apollinis oraculum narravit, Cario vulgo hanc interrogationem interponit:

καὶ τῷ ξυναντῆς δῆτα πρώτῳ;

cui Chremylus:

τουτῷ.

Qui primus in hoc versu offendit, Hemsterhusium emendationem suam: *καὶ τῷ δε*

ξυναντᾶς δῆτα πρώτῳ. ΧΡΕ. τουτῶφι nulli editori probavisse non miror; Kappeynius autem quod Cobetum secutus totum versum Carioni datum sic scripsit:

κατὰ ξυναντᾶς δῆτα πρώτῳ τουτῶφι,

id miror. Accusator Nov. Lect. p. 28 haec dicit: »Insulsum et inficetum est, id quaerere ex hero Carionem id que Chremylum respondere, quod neque servus scurra et callidus, neque spectatorum quisquam, neque nunc lectorum requirere poterat, τὸ πρᾶγμα φανερόν ἐστιν, αὐτὸ γὰρ βοᾷ. Itaque Cario ubi Dei praeceptum audivit, continuo heri errorem scilicet perspicit et ita dicit:

κατὰ ξυναντᾶς δῆτα πρώτῳ τουτῶφι.

εἶτ' οὐ ξυνιεῖς τὴν διάνοιαν τοῦ θεοῦ;»

Verum est Carionem quaerere, quod quaeri non opus est, sed quaerit idonea de causa, ut Chremyli narrationi finem imponat ac postquam Chremylus responderit, quod eum responsurum esse sciebat, praematuram oraculi interpretationem addat. Ita antea v. 39 Chremyli tardam narrationem idem Cario accelerare studet interposita interrogatione:

τί δῆτα Φοῖβος ἔλαχεν ἐκ τῶν στεμμάτων;

in qua ut hoc loco δῆτα particulam interrogativo pronomini additam vides.

Vix memoratu dignum est, Hirschigium v. 67 λέγω in λέγεις commutato effecisse, ut v. 66 videatur Chremylo continuari posse, quem Carioni relinquendum esse supra vidimus Hemsterhusium demonstrasse.

v. 70 sq. Bergkius coniecit scribendum esse:

ἄπειμ' ἴν' ἐκεῖθεν ἐκτραχλισθῆ πεσών·

ἀλλ' ἔρρε ταχέως. ΧΡΕ. μηδαμῶς· οὐκουν ἐρεῖς;

αἶρε in ἔρρε commutato et personis aliter distributis. Haec coniectura inter eas est, quas cum non liqueat cur factae sint, non licet refellere, reicere vero licet, dummodo quod legitur si recte interpretatus eris offensionis nihil habeat. Nam quae hic leguntur planissima esse videntur. Chremylus verbis: ἀλλ' αἶρε ταχέως Carionem ut exequatur quod proposuerat, Plutum tollere iubet; Plutus id deprecatur μηδαμῶς vocabulo, ut videri possit iam velle profiteri quis sit; quapropter Chremylus denuo sperans quaerit: οὐκουν ἐρεῖς;

Eiusdem generis ea coniectura esse videtur, qua idem homo doctissimus v. 1078 sq. quamvis dubitanter scribendum proposuit:

οὐκ ἂν ποτ' ἄλλῳ τοῦτ' ἐπέτρεψ' ἐγώ. ΧΡΕ. πόθεν;

Νῦν δ' ἄπιθι χαίρων συλλαβῶν τὴν μείρακα.

ΓΡ. Οἶδ' οἶδα τὸν νοῦν· οὐκέτ' ἀξιοῖς ἴσως

εἶναι μετ' ἐμοῦ· τίς δ' οὐπιτρέψων ἐστί, τίς;

Videas quaeso, quae nos supra de hoc loco disseruimus.

Item supra causas exposui, cur v. 1042 *τί φησιν*; verba anui relinquenda neque in *σέ φησιν* commutata Chremylo tribuenda esse censeam.

v. 840 *ἀλλ' οὐχὶ νῦν* post Bergkium omnes editores rectissime Iusto tribuerunt, de versu proximo autem *ἀρχμὸς γὰρ ὦν τῶν σκευαρίων μ' ἀπώλεσεν* homines docti valde dissentiunt. Quod enim codices praebent pronomen primae personae, id Meinekius primus in editione in alterius commutavit totumque versum Carioni tribuit. Cui Velsenus Symb. phil. Bonn. I p. 417 adsensus est, Kappeynius ne sic quidem versum, in quo *ὦν* participium expediri non posset, sanatum esse ratus vulgatam scripturam tenuit. Neque ego puto Meinekium Vind. p. 101 exemplis congestis inter se dissimillimis hunc participii usum explicavisse. Sed hunc versum, quem ita ut ipse dubitare desinerem nondum potui interpretari, tamen corruptum esse mihi persuadere nequeo et quominus Carioni concedam, codicum omnium communi lectione impedior.

v. 902 denuo repellendum est Hirschigii rerum novarum studium, quo Philol. V p. 288, quas sycophanta dicebat, *τὸ τί*; vocolas in *τοδί* mutatas Iusto continuavit, ita ut is dicat:

*καὶ μὴν ἐπερωτηθεὶς ἀπόκριναί μοι τοδί·
γεωργὸς εἶ;*

Causam cur hoc mallet non explicavit, sed conferri iussit:

Thesm. 740 *παράβαλλε δῆτα· σὸ δ' ἀπόκριναί μοι τοδί,
τουτὶ τεκεῖν φῆς*, κτλ.

et Nub. 746 item falso Ravennatem *τὸ τί*; exhibere Socraticae adsignare dixit; nam *τοδί* scribendum et hunc in modum Strepsiadi continuandum esse:

*εἰπέ δὴ νῦν μοι τοδί·
γυναῖκα φαρμακίδ' κτλ.*

Poterat hanc coniecturam magis etiam ornare similitudine eiusdem fabulae v. 500:

*εἰπέ δὴ νῦν μοι τοδί·
ἦν ἐπιμελὴς ὦ κτλ.*

Nub. 749 *τοδί* scribendum esse etiam Fritzschi ad Thesm. 773 coniecit, qui huius fabulae v. 740 *σὸ δ' ἀπόκριναί μοι I'Y. Z. τὸ τί*; edidit. Sed recte mihi videntur Hermannus Bergkius Meinekius Kockius Teuffelius *τὸ τί*; ex Ravennate et Veneto recepisse. Nam ut horum codicum, quorum in hac fabula permulta menda communia esse De Rav. et Ven. p. 4 demonstravi, consensui hic aliquid tribuam similitudine alius loci adducor. Equ. 1036 enim Goett. gel. Anz. 1866 p. 146 me gaudere dixi, quod Meinekius Vind. p. 64 eandem emendandi viam quam ego ingressus coniecisset:

ὦ τῶν ἄκουσον εἶτα διακρίνον τόδε,

codicibus τότε exhibentibus. Hodie vero minus louge a codicum lectione τὸ τί; voculae recedere rectissimeque Demo tribui videntur. Itaque etiam Plut. 902 vel invito Hirschigio τὸ τί; Aristophani sycophantaeque relinquendum esse persuasum habeo.

Aliud emendandi genus etiam facilius id est, quo verba non aliis personis, sed *interpunctione mutata* aliis enuntiatis tribuuntur. Huc pertinet quod Hirschigius Philol. V. p. 278 v. 146 ἄπαντα τῶ πλουτεῖν γάρ ἐσθ' ὑπήκοα »positionem τοῦ γὰρ perversam arguere interpunctionem« ac post ἄπαντα interpungendum esse censuit. A sententia vulgatam interpunctionem praestare quis incorruptus mecum sentiet, γάρ vero particulae post tertium vocabulum conlocationem facile ferri posse Hirschigius discere poterat velut ex his exemplis: Av. 1545 ἀεὶ ποτ' ἀνθρώποις γὰρ εὔνοος εἴμ' ἐγώ, ubi facili negotio scribi poterat ἀεὶ γὰρ ἀνθρ. ποτ' εὔνοος κτλ., Nub. 1198 ὅπερ οἱ προτένθαι γὰρ δοκοῦσί μοι παθεῖν, quibus ex comicorum reliquiis exempla, quae multa conlecta habeo, addere taedet.

v. 199 πλὴν ἐν μόνον δέδοικα. ΧΡΕ. φράζε τοῦ πέρι; Hirschigii popularis novissimus Pluti editor post πλὴν ἐν μόνον interpunxit et Plutum postquam δέδοικα dixit a Chremylo interrumpi fecit, quam rationem interpungendi ego iam in Fleckeiseni annalibus 1868 p. 477 sq. refutavi argumentis, quibus nunc nihil habeo quod adiciam; sed cf. Equ. 27 πλὴν γε περὶ τῶ δέρματι δέδοικα τουτοῖ τὴν ὀλιγόν.

Alio loco Meinekius interpunctione mutanda mendo medendum esse opinatus est, quod mendum esse nego. Dicit enim homo doctissimus Vind. p. 216:

v. 826 δῆλον ὅτι τῶν χρηστῶν τις, ὡς ἔοικας, εἶ.

»Δῆλον ὅτι et ὡς ἔοικας adversis frontibus sibi repugnant, quam ob causam post δῆλον ὅτι plene interpungendum est.« Iam Ztschr. f. d. Gymn. 1866 p. 224 hunc versum sic insecanum esse mihi non videri dixi; δῆλον ὅτι esse »nimirum, scilicet« totumque enuntiatum non plus offensionis habere quam v. 1017 μόνος γὰρ ἦδεθ' ὡς ἔοικεν ἐσθίων. Videtur autem Meinekius putare ἔοικα verbo paulo plus significari dubitationis quam re vera significatur; nam haud raro ὡς ἔοικε id est, quod nos dicimus »wie der Augenschein lehrt.« Sic dubitari nequit, quin chorus Acharnensium Dicaeopolidem cum omni sacrificii adparatu conspexerit, ubi v. 240 dicit: θύσων γὰρ ἀνθρ ὡς ἔοικ' ἐξέρχεται. Lys. 1106 inter Atheniensem et Lacedaemonium convenerat, ut Lysistratam vocarent, cum chorus eam egredientem conspicit itaque eam non iam opus esse vocari intellegit; dicit autem ἀλλ' οὐδὲν ἡμᾶς, ὡς ἔοικε, δεῖ καλεῖν· αὐτὴ γὰρ, ὡς ἤκουσεν, ἦδ' ἐξέρχεται. Sic ut ad Plutum redeamus, huius fabulae v. 75 se non iam dubitare, quin sibi dicendum sit, Plutus his verbis profitetur: ἀκουέτω δῆ. δεῖ γὰρ ὡς ἔοικέ

με λέγειν ἢ κρύπτειν ἢ παρεσκευασμένος. Itaque v. 826 sic fere interpreto: »scilicet ex bonorum, ut ex habitu tuo adparet, numero es.«

v. 343 Meinekius rectissime cum Bergkio et Kappeynio νῆ τοὺς θεοὺς verbis quae secuntur ὦ Βλεψίδημ' ἄμεινον ἢ χθὲς πράττομεν adsignavit, cum Dindorfius etiam in novissima editione scenicorum poetarum Lipsiensi scripserit:

ἀλλ' οὐδὲν ἀποκρύφας ἐρῶ, νῆ τοὺς θεοὺς.

Vix tamen dubitari potest, quin Chremylus iurandi formula rectius utatur, ubi novam miramque fortunam incredulo Blepsidemo declarat quam ubi se dicturum esse nihil celantem. cf. Timocl. Com. III p. 596 οἴμοι καχοδαίμων ὡς ἐρῶ. μὰ τοὺς θεοὺς, Τιθύμαλλος οὐδεπώποτ' ἠράσθη φαγεῖν οὖτω σφόδρα.

Incipienti mihi de Pluto fabula hanc commentationem criticam conscribere, ut etiam alia emendationum genera persequerer, propositum erat, quae nunc ne patientia legentium chartaque abutar in praesens omissa in posterum tempus differre ac tribus locis ipse emendandi periculum subire malo. Nam crescente in me Aristophanis cognoscendi studio decrescebat studium fabularum eius quibuscunque coniecturis emendandarum, cum identidem me vel alios homines criticos in excogitandis coniecturis tempus viresque perdidisse ex adcuratiore et pleniore poetae vel aequalium eius notitia cognoscerem. Itaque ut nunc ex eis coniecturis, quae ad Plutum emendandum idoneae mihi visae sunt, perpaucas tantum dignas esse censeo, quae in lucem edantur, ita ne has quidem non metuo, ne mox ipse refutaturus vel falsas esse aliis concessurus sim.

Ac primum quidem unus locus est, ubi editores structuram a grammatica ratione parum firmam ad unum omnes tulisse valde miror. V. 496 sq. enim haec leguntur:

κᾶτα ποιήσει

πάντας χρηστοὺς καὶ πλουτοῦντας δῆπου τά τε θεῖα σέβοντας.

Adparet Chremylum nihil dicturum esse nisi Plutum omnes probos homines piosque facturum esse divites. At haec non est eorum verborum vis, quae nunc leguntur. Ποιεῖν enim cum participio de poeta dicitur, qui aliquem vel in poemate vel in scaena aliquid agentem vel pati facit, ita ut non efficiendi sed fingendi vis illo verbo contineatur, ut apud Platonem in Gorgia p. 525 D μαρτυρεῖ δὲ τούτοις καὶ Ὅμηρος· βασιλέας γὰρ καὶ δυνάστας ἐκεῖνος πεποίηκε τοὺς ἐν Αἴδου τὸν ἀεὶ χρόνον τιμωρομένους, Τάνταλον καὶ Σίσυφον καὶ Τιτυόν. θεροσίτην δέ, καὶ εἴ τις ἄλλος πονηρὸς ἦν ιδιώτης, οὐθεὶς πεποίηκε μεγάλαις τιμωρίαις συνεχόμενον ὡς ἀνίατον, ad quem locum Cobetus N. L. p. 637 rectissime conformavit Xen. Conviv. 8, 31. Itaque ad ποιήσει illo Pluti loco vel adiectivum addendum erat ut v. 285 δς ὑμᾶς πλουσίους ποιήσει

vel verbi infinitivus ut v. 746 βλέπειν ἐποίησε τὸν Πλοῦτον ταχύ, τὸν δὲ Νεοκλείδην μᾶλλον ἐποίησεν τυφλόν, ubi utramque structuram coniunctam vides, v. 947 ἐγὼ ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην, v. 1140 ἐγὼ σ' ἂν λανθάνειν ἐποιοῦν ἀεὶ, Equ. 912 ἐγὼ σε ποιήσω τριηραρχεῖν, Vesp. 643 ἦ μὲν ἐγὼ σε τήμερον σκύτη βλέπειν ποιήσω, Av. 59 ποιήσεις τοί με κόπτειν ἀδίκ᾽ αὖ. Poterat vero etiam ne deesset verbum, ad quod participium aptum esset, pro ποιήσει scribi ἀποδείξει ut v. 210 βλέποντ' ἀποδείξω σ' ὀξύτερον τοῦ Λυγκέως. Atque hoc dicendi genere usum Aristophanem olim suspicatus sum scripsisse:

κᾶτ' ἀποδείξει

πάντας χρηστοὺς καὶ πλουτοῦντας δήπου τά τε θεῖα σέβοντας.

Sed horum participiorum, quorum unum ad ἀποδείξει, alterum ad πάντας pertinet, coniunctionis molestiam persentiens non verbo finito sed participio bellum indixi ac nunc scribendum propono:

κᾶτα ποιήσει

πάντας χρηστοὺς καὶ πλουτῆσαι δήπου τά τε θεῖα σέβοντας

conlato simili loco v. 386 ἀλλὰ τοὺς χρηστοὺς μίνους ἔγωγε καὶ τοὺς δεξιούς καὶ σώφρονας ἀπαρτὶ πλουτῆσαι ποιήσω.

Cantus alterni, quibus inde a v. 290 usque ad v. 315 Cario chorusque se lacesunt, et versus 316—321, quibus Cario his certaminibus finem facit, singulis locis depravati esse mihi videntur. Facile enim in illis cantibus ea certandi lex observari potest, ut qui respondet ei, a quo laccessitus est, eas partes relinquat, quas sibi sumpserat, ipse autem quam ille dederat respuens aliam personam induat. Choreutae enim postquam Cario eis arietum et caprorum partes tribuens se Cyclopem imitaturum esse dixit illos pascentem, eum Cyclopem esse sinunt, ipsi vero ut Ulyssis comites eum oculorum luce privare malunt. Itaque Cario cum eis has partes adimere nequeat, recte facit, quod iam Circen illos in porcos commutantem agere vult, cui si adversari volebant choreutae Circen ab Ulysse stricto ense urgeri facere debebant, ut legitur apud Homerum Od. K. 321:

ὣς φάτ'· ἐγὼ δ' ἄορ ὀξὺ ἐρυσσάμενος παρὰ μηροῦ

κίρκην ἐπήξει ὣς τε κτάμεναι μενεαίνων.

Atque id facturi esse videntur usque ad v. 312 τὸν Λαρτίον μιμούμενοι, deinde παρ' ὑπόνοιαν relicto Homero in altissimas quasque illius temporis sordes descendunt neglectaque illa certaminis lege Carioni Aristylli partes obtrudunt. Soluta autem hac lege ille pergere dedignatur lusibusque finem imponit. Hac cognita horum canticorum ratione ipse eum locum facile indicabis, in quo ut vitium non latere crederem ego nunquam a me impetrare potui. Neque enim te fugiet v. 297 quam non sit aptum βλγ-

χώμενοι participium choreutis Ulyssis comites acturis; quibus id potius ab initio significandum erat se arietes caprosque agere nolle. Atque hoc fit, dummodo lenissima medela pro *βληχώμενοι* rescribatur *βληχωμένοις*, quo participio ad τοῖς προβατίοις nihil potest esse adcommodatius. Senes igitur cum possint brevius et ad intellegendum aptius haec dicere:

ἡμεῖς δὲ γε ζητήσομεν θρεττανελὸ τὸν κύκλωπα
βληχωμένοις σὲ τουτονὶ πινῶντα καταλαβόντες
ἠγούμενον τοῖς προβατίοις,
εἰκῆ δὲ καταδαρθόντα πον
μέγαν λαβόντες ἡμμένον σφηνίσκον ἐκτυφλῶσαι

abrepti rei expingendae studio spectatorum Carionisque quid *βληχωμένοις* velit nescientium expectationem fallentes post *καταλαβόντες* interponunt:

πήραν ἔχοντα λάχανά τ' ἄγρια δροσερά, κραιπαλῶντα.

v. 316 sq. ἀλλ' εἶα νῦν τῶν σκωμμάτων ἀπαλλαγέντες ἤδη
ὕμεῖς ἐπ' ἄλλ' εἶδος τρέπεσθ',
ἐγὼ δ' ἰὼν ἤδη λάθρα
βουλῆσομαι κτλ.

quotiens legi displicuit ἤδη brevi spatio intermisso repetitum alteroque loco eo molestius, quod *ἀπαλλαγέντες ἤδη* haud dubie non solum ad chorum verum etiam ad ipsum Carionem referendum est. Reputanti vero Carionem his verbis se scaenam relicturum esse indicare ac legenti, quae Ernestus Droysen in Quaestionibus de Aristophanis re scaenica p. 3 sq. diligentissime congressit, non dubium erit, quin scribendum sit:

ἐγὼ δ' ἰὼν εἶσω λάθρα.

De corruptela conferas quaeso Equ. 1110, ubi in Ravennate et Ambrosiano recte legitur *τρέχοιμι' ἂν εἶσω πρότερος*, in Veneto Parisino Laurentianis θ et Δ Vaticano-Palatino et superscriptis a secunda: γρ. εἶσω in Florentino Γ *τρέχοιμι' ἂν ἤδη πρότερος* scriptum extat.

INDEX.

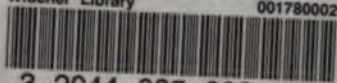
Aristoph. Equ.	1036	p. 49 sq.	Aristoph. Plut.	582	p. 14.
—	1204	p. 42.	—	584	p. 33.
—	Pac. 316	p. 11.	—	641	p. 14.
—	Plut. 17	p. 7 sq.	—	653	p. 15.
—	— 22	p. 13 sq.	—	664	p. 43.
—	— 26	p. 9 sq.	—	695	p. 3.
—	— 27	p. 43.	—	697	p. 34.
—	— 44	p. 47 sq.	—	701	p. 4.
—	— 65	p. 39.	—	702	p. 15.
—	— 71	p. 48.	—	704	p. 46 sq.
—	— 98	p. 5.	—	712	p. 2. 27.
—	— 106	p. 28.	—	721	p. 4.
—	— 116	p. 43.	—	745—747	p. 27 sq.
—	— 118	p. 46.	—	755	p. 1 sq. 27.
—	— 119	p. 19.	—	756	p. 34.
—	— 143	p. 38.	—	771	p. 33.
—	— 146	p. 39. 50.	—	806	p. 5. 33.
—	— 148	p. 44 sq.	—	823	p. 15 sq.
—	— 163—180	p. 41 sq.	—	826	p. 50.
—	— 179	p. 27.	—	839	p. 49.
—	— 188	p. 28.	—	845	p. 7.
—	— 190—192	p. 43.	—	885	p. 33.
—	— 199	p. 50.	—	896. 7	p. 40 sq.
—	— 205	p. 19. 31 sq.	—	902	p. 49 sq.
—	— 207	p. 35 sq.	—	919	p. 29.
—	— 215	p. 46.	—	942	p. 12 sq.
—	— 245	p. 19 sq.	—	957	p. 29 sq.
—	— 255	p. 21 sq.	—	1011	p. 12.
—	— 258	p. 17 sq.	—	1013	p. 19.
—	— 264—270	p. 37 sq.	—	1033	p. 12 sq.
—	— 281	p. 2. 34.	—	1042	p. 11 sq.
—	— 297	p. 52 sq.	—	1044	p. 16 sq.
—	— 302. 9	p. 24 sq.	—	1071—1081	p. 36 sq.
—	— 318	p. 53.	—	1078	p. 22 sq. 48.
—	— 343	p. 51.	—	1089	p. 6.
—	— 400	p. 10. 47.	—	1097	p. 35.
—	— 401	p. 47.	—	1115	p. 30.
—	— 422	p. 26.	—	1122	p. 18.
—	— 432	p. 12 sq.	—	1163	p. 34.
—	— 450	p. 25. 34.	—	1169	p. 35.
—	— 475	p. 33.	—	1173	p. 30 sq.
—	— 497	p. 51 sq.	—	1180	p. 18.
—	— 498. 9	p. 9.	—	1190	p. 22.
—	— 505. 6	p. 9 sq. 45.	—	Thesm. 285	p. 16.
—	— 516	p. 23.	—	— 601	p. 22.
—	— 564	p. 5 sq.	Eubul. Com. III	p. 256, 2	p. 3.
—	— 566	p. 33.	Eurip. Or. 701		p. 20.
—	— 572	p. 14.	— Aeol. frgm. 26 (N.)		p. 20.
—	— 580	p. 45.	Xenoph. Anab. VII, 4, 21		p. 18.

Ga 110.746
Exercitationes criticae in Aristoph
Widener Library 001780002

3 2044 085 093 417